

"Cărțile sunt ... felul oamenilor de a avea Aripi"
- Andrei Pleşu -

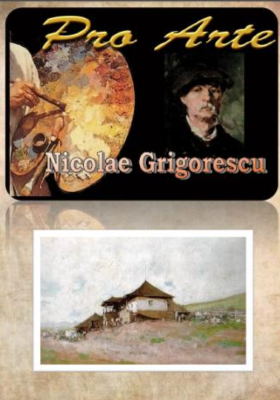
7

TRACIA MAGAZIN

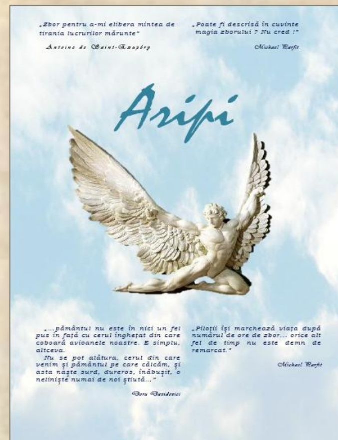
Foileton

VIRTUAL PROJECT
ROMÂNIA 2011

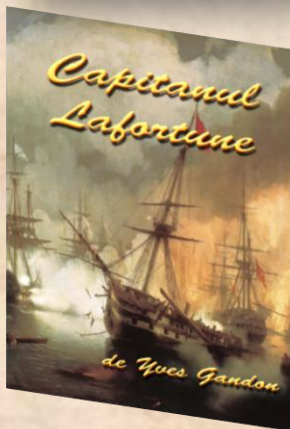
numărul 7 - Septembrie 2011

Pro Arte
Nicolae Grigorescu

Aripi
Cornel Marandiuc
Inimi cît să cuprindă cerul Patriei
-fragmente-

Yves Gandon
Căpitanul Lafortune
Capitolele 13-15

Expediţii şi Exploratori
Thor Heyerdahl
Expediţiile RA
Capitolul 6

Dave Wolverton
Renaşterea Forţei
Capitolul 9

George Cosbuc

Horia Aramă
Verde Aixa
Episodul 5

Mircea Popescu
Secretul Elizei Dornescu
Capitolul III

Foileton Tracia Magazin

Poesis

George Coşbuc

VARA

Priveam fără de țintă-n sus -
Într-o sălbatică splendoare
Vedeam Ceahlăul la apus,
Departe-n zări albastre dus,
Un uriaş cu fruntea-n soare,
De pază țării noastre pus.
Şi ca o taină călătoare,
Un nor cu muntele vecin
Plutea-ntr-acest imens senin
Şi n-avea aripi să mai zboare!
Şi tot văzduhul era plin
De cântece ciripitoare.

Privirile de farmec bete
Mi le-am întors către pământ -
Iar spicele jucau în vânt,
Ca-n horă dup-un vesel cânt
Copilele cu blonde plete,
Când saltă largul lor vestmânt.
În lan erau feciori şi fete,
Şi ei cântau o doină-n cor.
Juca viața-n ochii lor
Şi vântul le juca prin plete.
Miei albi fugeau către izvor
Şi grauri suri zburau în cete.

Cât de frumoasă te-ai gătit,
Naturo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aş vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!
Mi-e inima de lacrimi plină,
Că-n ea s-au îngropat mereu
Ai mei, şi-o să mă-ngrop şi eu!
O mare e, dar mare lină -
Natură, în mormântul meu,
E totul cald, că e lumină!

****

SPINUL

Stătea frumoasa pe-un răzor;
Voinicul lângă ea devale,
Să-i scoată spinul din picior
Şi ea plângea: - "Un spin în cale!
De ce tot râzi? Ah, cum mă dor
Aceste râsete-ale tale!

Ea are flori de crâng la sân,
Şi-n păr un trandafir sălbatic,
Şi părul ei de rouă-i plin.

- "Ei, lasí să râd! Tu ai cules
Trei fragi, venind peste coline,
Şi vezi cu ce mi te-ai ales!
- "Trei fragi? Şi-atât e doară bine!
Căci n-am putut în deal să ies;
Trei fragi de-ar fi, sunt pentru tine!

Cu ochii-nchişi şi strânşi de tot,
Ea de dureri izbea piciorul:
- "Ah, lasă-mă, că nu mai pot!

- "Fricoasă eşti!" - Da! Te-aş vedea!
Fricoasă, eu? Aşa e frica?
N-ai milă de durerea mea!
Nu-ți pasă! - "Da! Ca de nimica!
Ba-mi pasă mult, că eu n-aş vrea
Să-mi fie şchioapă nevestica!

Ea-şi potriveşte floarea-n păr,
Şi-i înfloresc zâmbind obrajii
Cei albi ca florile de măr.

- "Să fiu chiar şchioapă, ce-i apoi?
Că ce ți-e drag, tot drag rămâne!
- "Eu nu zic ba! Dar uite, joi
Ni-e nunta, dragă, e ca mâine
- Tu cum să joci? Sărac de noi!
Să stai la masă-ntre bătrâne.

Ea-şi ține brațul stâng pe piept
Şi-ncetişor dezmiardă fruntea
Flăcăului cu brațul drept.

- "Eu ție vreau să-ți fiu pe plac;

Şi n-o să joc, şi ce-i cu asta?
- "Aşa-i! Dar eu? Eu ce mă fac?
La nuntă-mi, bată-o năpasta,
Să nu joc eu? De-aş şti că zac,
La nuntă vreau să-mi joc nevasta!

Ea râde-acum! - "Nebun ce eşti!
Flăcăul grabnic să ridică:
- "Ei, iacă spinul! Ce-mi plăteşti?

- "Vrei plată? Uite, ai trei fragi,
Şi din cosiță-ți dau bujorii...
- "Şi toată frunza de pe fagi!
De dor de fragi să plâng feciorii?
De flori dă-mi ochii tăi cei dragi
Şi pentru fragi dă-mi obrăjorii!

Şi ea-l loveşte-ncetişor,
Zâmbind, cu palma peste gură.
- "Eu ştiu! Să ceri aşa-i uşor!

Dar lasí acum! E joi aici
Şi nimeni, aşteptând, nu moare!
- "Mă porți ca pe copiii mici! -
Dar joi, să ştii! Trei fragi şi-o floare!
Şi joi tu n-ai ce să mai zici,
Că pentru multe-mi eşti datoare!

****

ÎN MIEZUL VERII

O fâşie nesfârşită
Dintr-o pânză pare calea,
Printre holde rătăcită.
Toată culmea-i adormită,
Toată valea.

Linişte-a-i deplin stăpână
Peste câmpii arşi de soare,
Lunca-i goală: la fântână
E pustiu; şi nu se-ngână
Nici o boare.

Numai zumzetul de-albine,
Fără-ncepere şi-adaos,
Curge-ntruna, parcă vine
Din adâncul firii pline
De repaos.

Şi cât vezi în depărtare
Viu nimic nu se iveşte...
Iată însă, colo-n zare,
Mişcător un punct răsare
Şi tot creşte.

Poate-i vrun bătut de soartă
Care-aleargă pe câmpie
Într-atâta lume moartă!
Dor îl mână, griji îl poartă,
Domnul ştie!

Poți acum să-l vezi mai bine:
E femeie, o sărmană,
Strâns la piept în scutec ține
Un copil; şi-n sârg ea vine,
Vine-n goană.

De călduri dogoritoare,
Foc aprins îi arde chipul;
Un cuptor e roşul soare,
Şi cărbune sub picioare
E nisipul.

Când ajunge la fântână,
Jos pe-o pajişte săracă
Pune-odorul ei. Din mână
Saltă cumpăna bătrână
Şi se pleacă.

Scârțâind, din nou ea creşte.
Mama toarnă cu tot zorul
Apă-n pumni, şi se grăbeşte
La copil şi-i răcoreşte
Obrăjorul.

Bea apoi şi ea pe fugă.
Merge iarăşi după asta
La copil şi-i dă să sugă;
Frânt-apoi, pe-o buturugă
Stă nevasta.

Şi e linişte pe dealuri
Ca-ntr-o mănăstire arsă;
Dorm şi-arinii de pe maluri
Şi căldura valuri-valuri
Se revarsă.

Nici un nor văzduhul n-are
Foc sub el să mai ascunză;
Nici o pasăre prin zare,
Nu se mişcă-n lumea mare
Nici o frunză.

Singur vântul, colo, iată.

Adormise la răcoare
Sub o salcie plecată -
Somnuros în sus el cată
Către soare.

Mai e mult! Şi ca să-i fie
Scurtă vremea, până pleacă,
El se uită pe câmpie,
Fluieră şi nu mai ştie
Ce să facă.

Dar deodată se opreşte:
Peste ochi îşi pune-o mână
Şi zâmbind copilăreşte
Curios şi lung priveşte
Spre fântână!

****

ISPITA

Ei, acum te uiți la cană,
Că s-a spart! Dar dă-o-n foc!
Nu-mi fi inimă duşmană
Când vezi răul lângă mine -
Haide, prinde-mă mai bine
De mijloc!

Uite-mi hainele, ca spuma,
Le-am țesut cu mâna mea;
Zici în gândul tău acuma:
"Ce mai pui de căprioară!
Vezi, aşa o văduvioară
Mi-ar plăcea!

Ha, ha, ha! Să-ți meargă veste
De şiret!... Ei, cine-mi eşti!
Tragi cu ochiul la neveste;
Treci prin sate ca-mpărații
Daí te-or bănui bărbații
Şi-o pățeşti!

Spune-mi drept: ți-au spus vrodată
Popii că păcate-ți scriu
Dacă-mbrățişezi vreo fată?
Să nu-i crezi! Ei ştiu Psaltirea,
Dar ce foc o fi iubirea
Nici nu ştiu.

Nu-ți plac ochii verzi? Ei, iacă!
Uite-ai mei! Nu te uita
Prea cu dor, că pot să-ți placă!
O, sunt tineri zeci şi sute
Cari ar vrea să mi-i sărute
Şi eu ba!

Hoțule! Te uiți la mine;
Ştiu eu ce gândeşti acum,
Că de-aceea ți-e ruşine -
Eu de-aş fi flăcău odată
Nu m-aş ruşina de-o fată
Nicidecum.

Iacă... stau pe la fântână!
Dă-mi cârligul... Aoleu,
Nu mă strânge-aşa de mână!
Nu m-ai strâns? Şi-ți vine-a plânge?
Haidí degrabă şi mă strânge,
Că eu vreu.

Crezi că nu? Ba cum s-arată
Ştii tu fata cum s-o-mpaci.
Ori te superi tu pe-o fată
Când o strângi şi ea te-njură?
N-ai pățit? Ia taci din gură,
Că te faci!...

Şi mi-e cald! Şi uite-n față
Sunt aprinsă; şi zău nu,
Nimeni nu m-a strâns în brață
Mijlocelul meu frângându-l -
Dacă n-ai de-acuma gândul,
Poate tu!

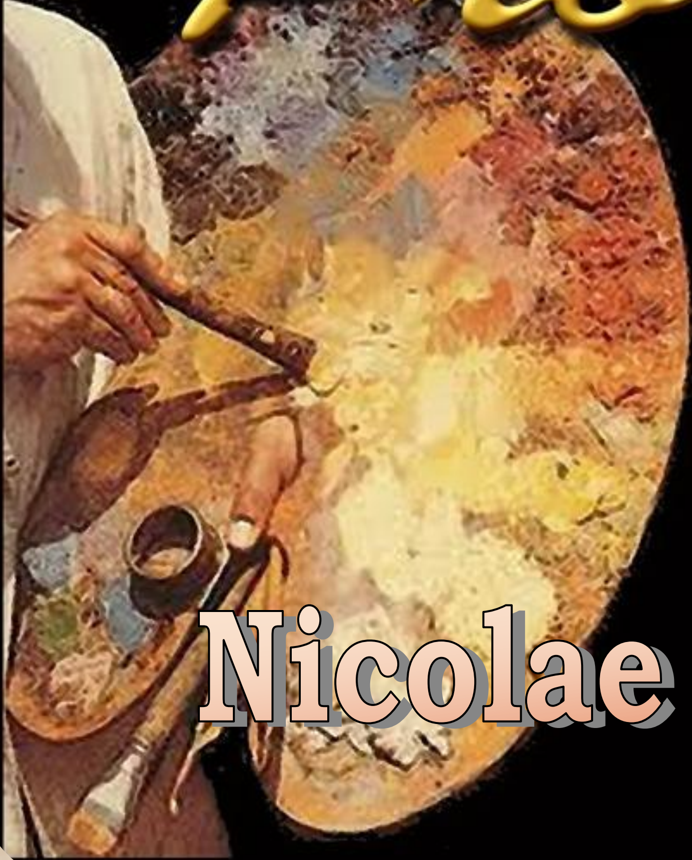
Vrei să bei? Şi nu ți-e teamă
Că mi-e olul descântat?
Cine bea să poarte seamă
Să sărute pe stăpâna
Olului... nu pune mâna,
Că te bat!

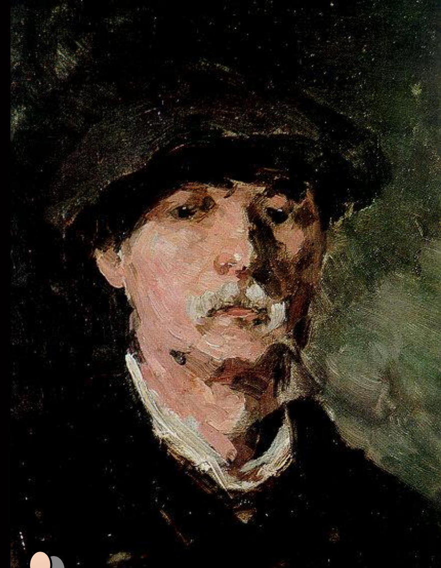
Ei, mă duc acum. Desearǎ
Iarăşi viu! Şi spune-mi drept
Vii şi tu? Te-ntâmpin iară
Ca şi ieri, cu vase pline!
Nu veni!... Şi să ştii bine
Că te-aştept!

****

Pro Arte

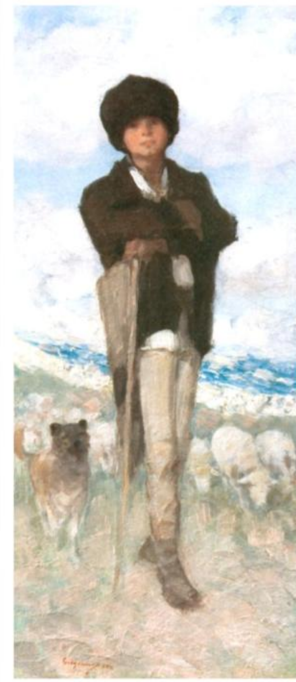

Nicolae Grigorescu

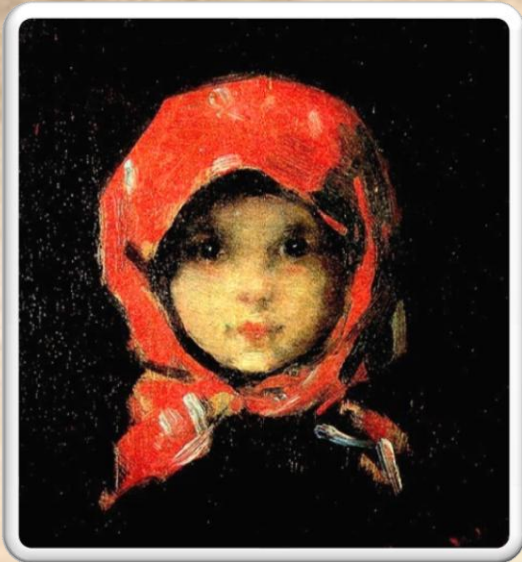
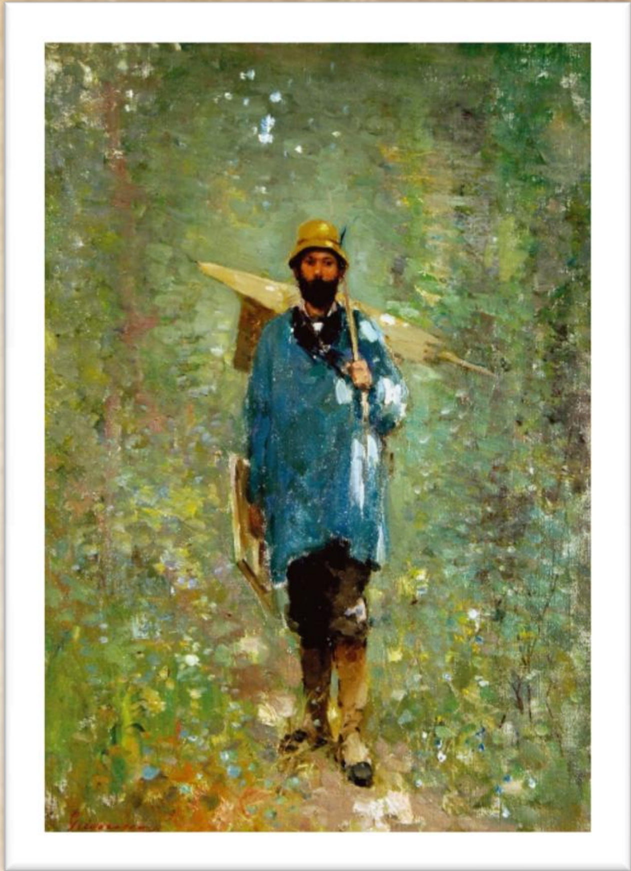

HORIA ARAMĂ

VERDE AIXA

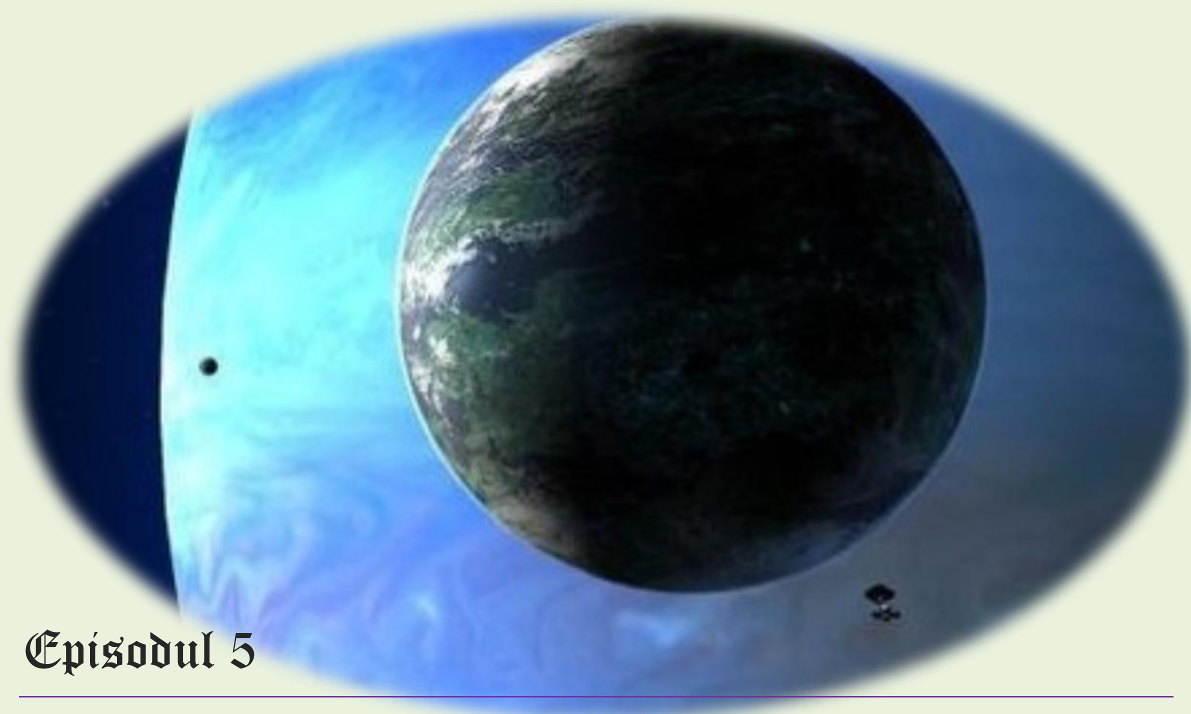
Aşa cum au făcut-o şi alte civilizații înaintea ei ....Omenirea caută în spațiu resursele necesare pentru supraviețuire , ...

Mineralul prețios se află aici....Planeta, un bulgăre de clorofilă aruncat în spațiu, se apără cu hotărîre ...Avatarul creat de ea îi va executa toate ordinele ?......

Nu, nu este un rezumat la scenariul filmului AVATAR, iar planeta nu este Pandora ci.. AIXA cea verde. Nuvela a fost scrisă de Horia Aramă şi publicată în 1976 în România la editura Albatros.

HORIA ARAMĂ

VERDE AIXA

Episodul 5

Urmare din numarul trecut.....

16

De astă dată nu mai este nici un dubiu. Dacă orgoliul unui Peir şi loialitatea unui Hav au putut să pară un timp, în ochii naivilor, motive destul de solide pentru ca numiţii s-o ia razna, la întîmplare, pe o planetă ostilă, zilele care s-au scurs de atunci, absenţa oricăror indicii şi, în sfîrşit, dispariţia lui Gror au spulberat orice iluzie. Indiferent cum este interpretată devastarea poienii, ca o dovadă peremptorie a faptului că aici s-a petrecut o adevărată bătălie, în cursul căreia Gror s-a apărat cu ajutorul jetului, după încheierea ostilităţilor unul dintre învingători încercîndu-şi talentul de sculptor, sau ca efect al unei crize demenţiale, nimic nu sugerează dorinţa omului de a părăsi tabăra. Şi pare neverosimil ca prozaicul Gror, altminteri un camarad cumsecade, să fi pierit în cursul unei dezlănţuiri temperamentale, fie ea sau nu artistică.

Să fi pierit? Foarte probabil. Ce altă soartă putea să-i rezerve misteriosul adversar, care se disimulează atît de bine, este atît de iscusit şi prudent că scapă oricărei observaţii? Nenumăratele ocoluri ale planetei în „sfîrleaza" zburătoare, la bord cu zestrea electronică necesară pentru a detecta orice sursă de energie, s-au soldat cu o ridicare din umeri. Dacă ar fi existat undeva pe Aixa o baterie de buzunar, aparatele ar fi înregistrat-o.

Răpitorii să fie persoane care nu folosesc energia? Atunci nu au o civilizație şi poate nici oameni nu sînt. Primitivi? Posibil. Dar atunci ignoră focul, uneltele, locuința şi nu văd soarele niciodată decît dacă se cațără în vîrful marilor arbori. Dificil de acceptat.

Să fie animale? Posibil iarăşi. Dar parcă stabilisem că pe Aixa nu există nici un fel de faună. Şi apoi ce inteligență e aceea care permite unui animal să vîneze fără a lăsa nici un fel de urme, făcînd să dispară zece tereştri, dar nu se dovedeşte capabilă să-l ridice pe purtătorul ei la o condiție superioară?

Mai rămîn pădurea, planeta etc.

Desigur, nimic nu trebuie exclus apriori. Dar, dacă sprintenele animale prezumate sînt excluse din lipsă de urme, cum ar putea fi mai subtilă pădurea, prin definiție de o mie de ori mai greoaie?

Cît despre Aixa... O planetă carnivoră? De ce nu! Doar că structura solului, aspectul suprafeței de la poli la ecuator şi jur împrejurul acestuia nu încurajează avansarea ipotezei altfel decît în glumă. Un sol în limitele normalului, ape subterane, incapabile să formeze rîuri şi fluvii, să aibă ele voință, personalitate? Haida de!

Altceva? Nimic. Rareori o planetă a fost mai pauperă. Nici mări, nici gheizere, nici vulcani. O grădină bine întreținută, fără buruieni, fără bolovani, întreținută de cine? Tăcere.

În acest văl de tăcere a intrat Vrala într-un ceas de neatenție a grupului. Vinovații sînt ecranul de zgomot al forezelor, uitarea sub farmecul înşelător al luminii generoase, al verdelui universal.

Au trecut ore pînă ce „abisalii" au realizat că veşnicul adolescent nu se mai află printre ei. Prea fin, prea modest, nu se număra printre aceia care te obligă să le suporți prezența corporală, olfactivă, acustică în fiecare moment. Avea delicatețea de a te lăsa uneori să uiți că există, că respiră, lucrează, trăieşte în preajma ta. De obicei, aceştia cad primii. S-a întîm-plat altfel. Dar s-a întîmplat.

Nu se poate stabili nici măcar cu aproximație cînd s-a petrecut nenorocirea. În pauza de masă, cînd maşinile au stat, iar oamenii s-au apropiat unii de alții, aşezîndu-se direct pe solul negru al poienii, una dintre cele defrişate cîndva, la începuturi, cineva observă absența unei tanchete. Pînă să-şi formuleze cu glas tare nedumerirea mai durează o vreme. Poate că vehiculul a fost trimis undeva cu Vrala cu tot. Ia cele din urmă, omul riscă o întrebare. Stupoare generală. Prînzul a rămas neterminat. Pare incontestabil că băiatul a şters-o cu ajutorul tanchetei.

Din poiană încep două tuneluri. În ce direcție să caute? Folosind cea de-a doua tanchetă, Jaap şi Ainen inspectează mai întîi calea tubulară care duce spre baracă. Destul de lung, drumul nu relevă nimic, înaintează cu viteză redusă, concentrați, să nu scape nici un indiciu.

Baraca e pustie, aşa cum au lăsat-o. Ştergerea lui Gror de pe listele „abisalilor" a făcut ca luxul unui planton la cabană să devină inacceptabil.

Reîntorşi la ceilalți, pornesc de îndată pe ruta către „Abisal". La circa zece kilometri au surpriza să vadă tunelul bifurcîndu-se. După o clipă de şovăire, o apucă pe drumul abia defrişat. Nu au mult de mers. După cîteva cotituri fără sens, tunelul se înfundă. Ultimii metri sînt ocupați de tancheta pierdută.

Jaap a stopat brusc. Lipiți de ambrazuri, cei doi ascultă şi privesc amurgul de sub copaci. Nici o mişcare. Atunci părăsesc, la rîndu-le, tancheta şi se apropie, observînd pas cu pas terenul, pe care îl scormonesc cu lumina crudă a lanternelor. În jur, curățenia de pretutindeni a pădurii fără pădurari de pe Aixa, tulburată de reziduurile pătrunderii tanchetei lui Vrala, ele înşele, proaspete şi curate.

O privire în interiorul maşinii îi lămureşte: nici urmă de tînărul lor camarad. În jur nici atît. Nu se vede nici măcar urma unui pas. Instinctiv, Ainen priveşte în sus: doar nu s-o fi cățărat într-un copac?! Nu, desigur. Pădurea, cel puțin, este perfect normală.

Şi atunci cum rămîne cu Vrala? De ce a oprit, de ce a părăsit vehiculul? Şi pe urmă? A făcut un pas în cer? A pornit agale prin aer, la umbra codrului, să se plimbe?

Să se întoarcă atît de slab edificați ar fi exclus.

Jaap şi Ainen pornesc să cerceteze desişurile din jurul punctului în care se află tancheta părăsită. Caută o amprentă cît de uşoară, o mănuşă pierdută, o frunză strivită de un pas neatent, orice pentru a ieşi de sub imperiul imposibilului.

Zadarnic. Revin la tanchetă istoviți, descurajați. Jaap urcă în maşina lui Vrala. Probează comenzile. Sînt în perfectă stare. Ainen suie în tancheta cu care au venit. Un mic viraj şi iată-i. Trist cortegiu lipsit de elan, făcîndu-şi intrarea în poiana în care Urun, Neal, Stracco se macină fără sens. Un schimb de priviri ține loc de raport. Comandantul strînge pumnii. Nu a fost pregătit pentru neputință. Lucrul nu mai este reluat. Cei cinci suie în tanchete şi pornesc înspre cabană.

Dispariția lui Vrala îi afectează mai mult decît ar fi fost de aşteptat. Băiatul nu era simpatizat în mod special. Astronauții cu pedigree îl priveau ca pe o dulce calamitate, care prin cine ştie ce manevre a obținut să fie admis la bord. „Abisalii" mai cumsecade erau sensibili la fragilitatea lui şi astfel în măsură să-i surprindă forța interioară, pasiunea discretă, personalitatea. Tuturora le-a fost însă uşor indiferent.

Asta ține însă de trecut. Mîniei lui Urun i se adaugă acum revolta lui Neal, tulburarea vizibilă a lui Ainen şi durerea sinceră a celorlalți. Desigur, acest sentiment e străbătut de o bună doză de îngrijorare, legitimă dealtfel, pentru soarta proprie. Totuşi omagiul, fie şi tardiv, rămîne valabil.

17

Cabana de metal şi-a pierdut strălucirea inițială. De parcă un agent chimic necunoscut atacă plăcile inoxidabile. De parcă soarele Aixei şi-ar fi sehimbat gama de radiații. De parcă limpezimea aerului nu ar fi aceeaşi ca în prima zi. Atunci febra începutului, simțurile ascuțite de iminența primejdiei i-au făcut pe „abisali" să perceapă formele şi culorile cu o acuitate neobişnuită. Au urmat o linişte dulce, o pace trecătoare,

care au înlocuit înregistrarea primă, acută a frumuseții locurilor cu o placidă obişnuință. Acum însă, din grandoarea priveliştii nu a mai rămas decît apăsarea. Creasta ciopîrțită a pădurii închipuie o gură ştirbă în care luceşte rece şi desperecheat metalul calp al barăcii.

Sub acoperişul ei, cinci oameni stau pe gînduri. Au întors de prea multe ori lucrurile pe o față şi pe alta ca să nu epuizeze tot ce ar fi putut fi spus. Nu mai e nimic de aşteptat: nici o idee nouă, nici o soluție salvatoare.

— Şefule, de ce nu plecăm?

Nici aceste îngrijorătoare cuvinte nu sînt rostite pentru întîia oară. Cu o altă intonație, mai timidă, în fața altui public, mai eterogen, într-o situație mai puțin disperată, întrebarea s-a mai făcut auzită, iar scandalosul ei mesaj, îndemnul de a se lua în considerare şi eventualitatea abandonării a ceea ce nu se lasă cucerit, a dezertării, a supraviețuirii, a mai cutremurat inimile.

— De ce nu ne îmbarcăm şi nu ne ducem de aici?

Vorbeşte Ainen. Un om căruia trebuie să i se răspundă. Urun îşi asumă riscul:

— Unde să plecăm?

— Acasă. Oriunde. Pe Aixa nu e de noi.

— Crezi?

Întrebarea nu e o întrebare, nici o exclamație ironică. E doar o clipă de meditație, una în plus, la fel de inutilă ca vremea irosită pe planeta aceasta.

Jaap începe să-şi piardă răbdarea. Nu este diplomat, nici savant, nu are de pierdut prea multe pene. Aşa că formulează mai energic, mai bărbăteşte:

— Urun, de ce nu vrei să vorbim ca oamenii? Hai să renunțăm la tactici şi manevre. Ce mai sperăm? Pe ai noştri n-o să-i mai găsim. Pe „fabuloşi" cu atît mai puțin. Şi atunci? Aşteptăm să ne decimeze pe toți?

Vine un moment în care şi cel mai tare se dă bătut. Urun a suportat asalturi mai violente şi mai greu de respins. De astă dată însă cedează. Poate din pricină că nevoia de a vorbi a devenit imperioasă. Poate din cauză că omul care a redeschis discuția e Ainen. Atunci cînd pînă şi descendentul vînătorilor polari susține retragerea, conducătorul nu trebuie să tacă. Poate şi deoarece problema a fost pusă în termeni dezarmant de simpli, şi asta în anumite împrejurări obligă.

— Am să-ți răspund, Ainen, spune Urun cu glasul său neutru de zile mari. Am să vă spun tuturora. Nu e mult de zis: nu avem cu ce ne întoarce pe Pămînt.

— Cum? strigă Jaap şi sare de la locul său, dînd buzna spre Urun. Avem două rachete, nu una!

Informația nu pare să-l tulbure pe comandant.

— Din păcate, amîndouă sînt impracticabile. Uluire. Jaap îşi revine însă cît ai clipi.

— Ți le pun eu pe picioare într-un timp record! Se agită mecanicul atît de talentat. E ceva la motoare? La comenzi?

— Nimic din ce ai putea să remediezi, Jaap. Nu mai avem combustibil. Deloc.

Se privesc între ei, palizi, pierduți.

— Cine a făcut asta?

Încă o întrebare menită să rămînă fără un răspuns.

Neal încearcă să reinstaureze tonul academic. — Sîntem condamnați?

— Probabil.

Deşi rostit cu degajare, cuvîntul lui Urun e axiomatic. Ultimele iluzii, oricît de vagi, se spulberă, ultimele incertitudini, oricît de puțin încurajatoare, se topesc. Rămîne,

dură, ineluctabilă, ideea că zilele pe care le trăiesc reprezintă finalul.

Straniu şi paradoxal e mecanismul care ne animă. Pierderea ultimelor nădejdi să aibă urmări atît de neprevăzute! O adîncă tristețe a coborît în toate sufletele. Gîndul că sînt legați cu lanțuri indestructibile de arborii Aixei, că planeta, refuzînd să-i primească, le taie în acelaşi timp retragerea, după cele mai încercate rețete strategice, îi scoate din minți. Dorul de Pămînt, de cei dragi, unii stinşi între timp, alții intr-o aşteptare care le va fi înşelată, le topeşte inimile.

Şi totuşi ceea ce domină în starea de spirit a celor cinci supraviețuitori nu este deprimarea. Să fie de vină iminența morții? Căci, iată, la fel ca odinioară, la începuturi, fiecare percepe mai viu peisajul, culorile. Sensibilitatea pupilei transformă vederea într-o simțire dinăuntru a materiei, de la porozitatea insesizabilă a frunzei la structura celulelor şi mai departe. Fiecare pată de verde picură tinerețe în suflet şi în fiecare umbră palpită răcoarea şi prospețimea. Cerul e iarăşi adînc şi se deschide generos la zborul privirii. Însuşi soarele alb pare mai accesibil.

Fraților, dragii mei, dar asta e speranța! Cea mai neaşteptată, dar şi cea mai dementă reacție în fața tirului strîns de nenorociri a căror țintă sînteți. Oameni buni, nu vă mințiți cu bună-ştiință! Nu vă lăsați induşi în eroare, amăgiți, scoşi din minți, pradă nălucirilor, traşi pe sfoară, orbiți, legănați de himere, mistificați. Mai ales nu vă înşelați singuri!

Înțeleg, vă simțiți sănătoşi, integri, plini de forță. Puşi în fața unui duşman, i-ați suci gîtul cu mîinile goale. Dar tocmai asta e — inamicul nu se arată. Aşadar este cazul să deznădăjduiți, să renunțați, să vă întindeți la pămînt în aşteptarea morții. Şi nu se ştie dacă sinuciderea nu ar fi o ieşire mai onorabilă.

Ei bine, toate astea şi le-a spus, într-o formă sau alta, fiecare dintre oamenii care stau pe gînduri în cabana metalică. S-au pătruns pînă în adîncul inimii de tragedia destinului lor, au gustat întreagă amărăciunea de a pieri neştiut, inutil, poate şi uitat pe o planetă mizerabilă, victimă a unui adversar nu numai nedrept, ci şi laş. După această baie de suferință, iată-i însă ridicîndu-se, rînd pe rînd, greoi, încurcați, dar hotărîți, şi ieşind la aer, la soare, în mijlocul vieții, al vieții ostile de pe Aixa, desigur, al Vieții totuşi, binecuvîntat fie numele ei. Şi iată-i, fără să revină la un optimism absurd, fără să nege iminența soartei, fără chiar să reia lucrul în numele vreunei îndatoriri supraomeneşti, lungindu-se pur şi simplu la soare, cît mai comod, pentru a se bucura, ca odată într-o lume pe care nu o vor mai întîlni, de razele şi căldura unui astru al zilei, de adierea curată şi limpede a vîntului, de ritmul sonor al sîngelui de-a lungul corpurilor dăruite luminii.

Dacă există ceva viu pe Aixa, dacă există o singură ființă, ba nu: un suflet, atunci nu se poate să nu intuiască, să nu înțeleagă să nu fie zguduit. Dar se află oare pe Aixa ceva de felul acesta? Impenetrabilă, pădurea fără sfîrşit îşi clatină demn coroanele, refuzînd să-şi trădeze taina.

18

Neal se lansează în ipoteze. O ocupație cum nu se poate mai potrivită pe Aixa.

Să acceptăm premisa că avem de-a face cu un asasinat. De ce nu? Nimic nu contrazice un asemenea punct de pornire. De unde se vede că lipsa de probe are şi avantaje.

Aşadar, cine-i asasinul? Neîndoios, unul dintre cei de pe Aixa. Titluri de arhaice

romane polițiste se ciocnesc în memorie:

„Asasinul era în grup";

„Ucişi în spațiu";

„Moartea în pădure".

Să vedem cine. Să vedem de ce.

Eliminat prin definiție sînt numai eu. Ştiu că nu eu am făcut-o. Pozitiv. Dacă nu cumva am făcut-o fără să ştiu...

Mai sigur e că nu aveam de ce s-o fac. Pentru mine Vrala nu există. Nu sufăr de complexe de îmbătrînire. Gelos pe vîrsta şi agilitatea lui nu puteam fi cîtă vreme bietul băiat era departe de a fi un efeb.

Atunci Urun? Cel ce răspunde pentru viețile noastre? N-ar fi prea elegant din partea lui. Nici prea comod.

Totuşi Urun e cel mai singuratic dintre noi, iar ucigaşul, în cazul în care există, acționează numai cînd este singur cu victima.

Bine, dar nu ştim cum acționează!

Cîte ceva ştim totuşi. Să judecăm prin prisma a ceea ce ştim.

Urun e destul de subtil ca să nu lase urme. Poate şi destul de ferm ca să ucidă în caz de nevoie. De unde această nevoie? Mister. Dar nu este organic incapabil de violență cum era, de pildă, Vrala. În schimb nu pare destul de puternic ca să-şi transporte victima pe sus, în brațe, în spinare. Apoi Urun e un om intoxicat de tehnică modernă, nu-l văd acționînd cu mîinile goale, plecînd spre ascunzătoarea pregătită din vreme cu un cadavru pe umăr.

Autoritatea nativă însumată cu a funcției sale ar putea fi suficientă pentru ca victima să-l urmeze de bunăvoie, dacă i se cere. Valabil mai ales în cazul lui Vrala, destul de probabil în al lui Hay, dar aproape imposibil într-al lui Peir dacă nu a fost invocat un motiv absolut indiscutabil. Ei bine, nu avem nici o dovadă că un asemenea motiv nu a fost inventat. Aşadar, suspect. Fără mobil? Fără. Nu sîntem într-un roman polițist, ci pe o nenorocită de planetă de care nimeni nu are nevoie.

Ainen? Prea calm, prea cumpătat pentru o acțiune atît de gravă. Numai în caz de forță majoră. Ce poate justifica un omor în ochii unui lup al ghețurilor? O amenințare care i-ar pune viața sub semnul întrebării. În ce fel putea veni răul din partea lui Vrala, care îşi făcuse din Ainen un ideal? În nici un fel.

Ce e drept, în ultima vreme se pare că Vrala îl descoperise pe Stracco. Ainen gelos? Într-atît de gelos încît să înlăture un fir de trestie nevinovat? Flegmaticul duh al Nordului să poarte o mască?

Exclus. După atîta amar de conviețuire forțată mai avem oare secrete? Şi, dacă nu ne-am ucis între noi în primele trei luni, mai poate fi vorba îndeobşte de vreun asasinat?

Premisa noastră este însă afirmativă. Ei bine, Ainen e destul de bărbat ca să poată face şi moarte de om. O grozăvie de asemenea proporții ar pretinde numai o fracțiune din perseverența şi tenacitatea demonstrate atunci cînd l-a smuls pe Stracco tenebrelor cărora aproape că le aparținea. Ar putea s-o facă. Rămîne de văzut ce l-ar determina la aceasta, încă un suspect. La fel de lipsit de mobil ca fiecare. Cel puțin în aparență.

Steaua lui Stracco e în plină ascensiune. Creştea în ochii lui Vrala. De prea puțină vreme ca să se fi săturat, admițînd că în această situație îți înlături admiratorii... De astă dată, forța fizică e dublată de finețe.

De ce mi se pare că nu ştim totul despre Stracco? Nu-i putem ierta că ne-a tras o spaimă nemaipomenită atunci cînd l-am găsit? Prostii. Cel puțin aşa sper. Dealtfel nu a

fost cu noi întotdeauna? Nu a lipsit niciodată atît de mult încît să intrăm la idei. Interesant: aş vrea să văd cum arată un asasin care nu este nici măcar vegetarian, într-atît pare de pătruns de respect pentru tot ce e viu!

Jaap? Sigur că da, el este! Vampirul setos de sînge, dar înnebunit după maşinării. Scos din minți de indiferența lui Vrala față de mecanică, îl ucide! Asta ar fi singura legătură între ei, altminteri se ignorau reciproc. Cel puțin Gror i-a fost prieten! Dar în această relație cuvîntul hotărîtor îl avea Jaap. Situație în care loveşti în oricine, mai puțin în discipol.

Neal, băiete, sau îți lipseşte cu desăvîrşire talentul de investigator, sau eşti vinovat. Altminteri, dacă nu eşti tu, cine poate să fie?

19

Dar Neal nu e singurul care caută. Suspiciunea reprezintă ocupația principală a locuitorilor de pe salata asta verde care se dă de-a dura prin spațiu.

Jaap nu are nimic de-a face cu finețea de spirit şi gîndirea speculativă a lui Neal. Fire dramatică, ia în serios trei sferturi din ceea ce îi apare în față.

Procedînd prin eliminare, s-a oprit la Stracco. Tot ce i-a părut straniu la acest personaj supra-numerar devine astăzi neliniştitor. În ochii lui, ciudățeniile cele mai inocente capătă un sens ascuns: apariția lui neaşteptată; comportamentul ieşit din comun; obiceiurile rare. În loc să-l inhibe, lipsa probelor şi a oricărei motivații temeinice îi oferă lui Jaap ocazia de a broda liber. Cum are nevoie de un auditoriu, l-a ales pe Ainen. Acesta urmăreşte ideile lui Jaap cu o atenție înşelătoare. Cînd agerul mecanic a terminat, nordicul îi declară cu hotărîre că nu crede o iotă din cele auzite. Jaap se înfierbîntă, argumentează, îşi susține cu putere teza, care în fiecare moment i se pare rnai demnă de crezare.

Ai zice că Ainen moțăie, dar în curînd se va vedea nu numai că a ascultat şi a doua repriză a actului de acuzare, dar că a făcut-o foarte atent. Implacabil şi cu metodă ca o maree în creştere, el respinge ipoteza lui Jaap. Pledoaria lui se bazează pe sentimente. Jaap nu se lasă convins. Nici Ainen însă nu este un copil. Date fiind împrejurările, consideră şi el că toate opiniile merită să fie luate în seamă. Nu crede că vinovatul ar putea fi unul dintre ei, dar e de acord că grupul nu are dreptul să rişte mai mult. Nu se mulțumeşte cu vorbe: propune un experiment. Periculos? Nu pentru Jaap. Cu atît mai puțin pentru Ainen însuşi. Dcar el este salvatorul, omul căruia Stracco îi poartă un devotament nedezmințit. Şi dacă nu e aşa? Ei bine, cu o sfrijitură ca Stracco nu-l sperii pe un Ainen.

Esența punerii în scenă se reduce la plasarea lui Stracco într-o situație favorabilă pentru a lovi. Dacă el e ucigaşul, o să profite. Şi astfel se va face lumină. Cît despre Ainen, încă nu s-a născut omul care să doboare un urs ca el. Naiv? Poate. Pînă la un punct.

Complotul a fost regizat de minune. Iar dacă a doua zi Jaap nu mai e chiar atît de sigur că cele hotărîte reprezintă o culme a înțelepciunii, atunci cînd prinde el de veste, Ainen şi Stracco au părăsit baraca de două ore.

Conformîndu-se celor stabilite în ajun, dar şi unui secret îndemn al inimii, Jaap dă de îndată alarma. Urun se stăpîneşte cu greu să nu izbucnească: încă un experiment sau două ca acesta şi opera distructivă a adversarului va fi fost desăvîrşită!

Din fericire, Jaap ştie încotro au pornit cei doi. Cu kaserele în mîini, Neal şi Urun îl

secondează. Impracticabil pentru o tanchetă, drumul pe care nimic nu-l marchează e plin de accidente istovitoare. Defrişarea ar tăia nodul gordian, însă numai ştergînd orice urmă, alarmîndu-l pe criminal şi împiedicîndu-i pe detectivii de ocazie să se orienteze după auz.

Străbătînd itinerarul fixat de Ainen, tereştrii păşesc pe vîrfuri, cu Jaap în frunte, încordat ca o ureche ciulită. Nu o singură dată, o alarmă falsă îl determină să ordone celorlalți cu un gest să se ascundă în zgîrcitele cute ale terenului. Cu o emoție dublată de suspens, Urun şi Neal execută supus cazona gimnastică la care îi obligă clipa. Fruntea lor e umedă de transpirație, iar costumele de culoarea solului arată ca vai de lume. Din cînd în cînd înaintează tîrîş, ceea ce pentru lipsa lor de antrenament este o tortură. Deasupra capetelor, frunzişul agață draperii rare, de o grație deplasată.

Lumina filtrată, vizibilitatea slabă, tracul sînt cît pe ce să-i facă să treacă pe lîngă Stracco fără a băga de seamă. Cadaveric, inert, „fabulosul" zace în despicătura dintre două rădăcini uriaşe, pe jumătate îngropat între ele şi numai printr-o adevărată minune lovitura care aproape i-a fracturat craniul nu l-a ucis. Cercetaşii se cutremură de oroare şi aruncă în jur priviri îngrozite. Dar pădurea e la fel de liniştită şi egală cu sine ca pretutindeni. Ainen nu se vede nicăieri. Unde să fie?

Cei trei ar continua înaintarea, dar Jaap comunică pe şoptite însoțitorilor săi: cele convenite cu Ainen prevedeau că în nici un caz nu vor depăşi locul în care tocmai au ajuns.

Urun rămîne pe gînduri. Tentația de a dispersa forțele este mare — cineva trebuie să vadă de Stracco, alții ar putea urma traseul prezumtiv al lui Ainen —, dar îi rezistă. Dacă au de ales, rămîn să încerce salvarea rănitului. Prin el vor fi în măsură să afle ce s-a întîmplat. Mai rezonabil decît să bîjbîie în continuare. Şi mai uman.

Cortegiul avansează spre cabană. Uscat ca o arătare, Stracco e mai degrabă uşor. Nu şi-a revenit, iar camarazii săi nu dispun de cele necesare pentru a-l aduce în simțiri. Bandajul rigid contra fracturii craniene îl face să pară o ființă astrală. Dar principalul este că omul trăieşte.

Au pentru prima oară în față o persoană atacată pe Aixa. Se confirmă astfel ipoteza atentatului sîngeros. Cine e autorul, cum a procedat şi de ce sînt întrebări al căror răspuns nu se cunoaşte. Îl vor afla prin Stracco sau rănitul îşi va da sufletul înainte de a aduce lumină?

Urun îl îngrijeşte personal. După ce aplică fără scoaterea bandajului o sterilizare prin radiații, trece la stimularea refacerii țesuturilor. În mai puțin de o oră rana este ca şi închisă, dar Stracco va mai păstra casca vreme de cîteva zile.

Se poate trece la reanimare. Cîteva minute sub influența unei combinații alese cu grijă, şi bolnavul deschide ochii. Asistența respiră uşurată. Unul cel puțin a scăpat.

Cîteva ore de odihnă şi refacere sub o atentă supraveghere, şi primul supraviețuitor al unui atac pe Aixa poate să explice cum s-a produs agresiunea. Totul aminteşte într-un chip neplăcut prima lui resuscitare. Din păcate, lipseşte Ainen, omul

datorită căruia cadavrul descărnat al lui Stracco a regăsit scînteia vieții.

Povestea celui salvat aduce mai puțină lumină decît ar fi de dorit. Se pare că Ainen bănuia ceva. În orice caz, ținea să-i arate un loc anume în pădure. L-a convins să-l urmeze, iar Stracco a făcut-o fără nici o reținere. Ainen i-a cerut discreție. S-a conformat. După ce a identificat cu grijă locul, Ainen i-a indicat ascunzătoarea în care l-au găsit, el însuşi plasîndu-se în alta, pe care Stracco nu o putea vedea. A aşteptat îndelung să se petreacă ceva. Nu ştie cînd s-a produs atentatul. Fără îndoială că lovitura a fost fulgerătoare. Şi e foarte probabil că el a fost primul lovit, altminteri ar fi auzit un zgomot cît de mic. Dacă a adormit în cursul aşteptării? Nu crede, totuşi eventualitatea nu poate fi trecută cu vederea. Dar, înainte de a merge mai departe, ce se aude cu Ainen? Se ştie ceva? Vreo ştire?

Întrebarea îi face pe cei trei să se simtă vinovați. Stracco înțelege. În ochii lui se citeşte spaima. Nu spune nimic, dar nici nu este nevoie.

Jaap îşi revine primul. Confirmă, cu glasul tăiat, cele spuse de Stracco. Ainen a procedat aşa cum s-au înțeles. Mecanicul evită să amintească ce urmăreau, iar Stracco e prea demoralizat ca să deducă tîlcul subteran al acțiunii.

Va URMA.....

"Zbor pentru a-mi elibera mintea de tirania lucrurilor mărunte"

Antoine de Saint-Exupéry

"Poate fi descrisă în cuvinte magia zborului ? Nu cred !"

Michael Parfit

Aripi

...pămîntul nu este în nici un fel pus în față cu cerul înghețat din care coboară avioanele noastre. E, simplu, altceva. Nu se pot alătura, cerul din care venim şi pămîntul pe care călcăm, şi asta naşte surd, dureros, înăbuşit, o nelinişte numai de noi ştiută..."

Doru Davidovici

"Piloții îşi marchează viața după numărul de ore de zbor... orice alt fel de timp nu este demn de remarcat."

Michael Parfit

din volumul
“Inimi cât să cuprindă cerul patriei”
Cornel Marandiuc

Cînd şi bărbaţii plîng

Din aer pare imensă mulţimea care se înghesuie la bariera aerodromului. Ce s-a întîmplat? se întreabă Şenchea. Messerschmitt-ul său fluieră peste capetele oamenilor, virează... Revine din nou, aterizează. Priveşte într-acolo... sunt şi cei tineri, şi vîrstnicii, femeile, copiii, pe care îi ştie! Şi încă cei pe care nu îi ştie. Oamenii din oraş. Prietenii, gazdele, soţiile, logodnicile... elevi, prăvăliaşi şi ţărani...

Bătălia cerului a fost nebună! Îndelungată, cumplită! Plină de foc, fum şi ruguri! Dar mai ales de apocalipticul muget al motoarelor, de cel demenţial al armelor! Ca niciodată încă. Durînd ca niciodată. Şi ei nu aterizau, ca altădată, imediat după luptă! Şi se văzuseră căderi de avioane! Cu fum, cu flacără, cu explozie! Şi nu s-au văzut paraşute în lupta aceasta... Iar oamenii, oamenii au alergat pînă la intrarea aerodromului, freamătă, freamătă temători, înspăimîntaţi... Căci aviatorii, Grupul, sunt ai lor! Şi ai lor! Îi ştiu, îi cunosc, îi iubesc...

Pe teren îi găseşte pe comandantul Şerbănescu şi pe căpitanul Cantacuzino. Le spune despre Dobran. Nu se ştie încă nimic de Ţurcanu, Mucenica, Economu, Popescu Ciocănel, Rădulescu şi Emil Bălan. După cîteva minute vine cineva şi anunţă că într-o grădină se află un avion ars, cu pilotul carbonizat... Senchea urcă, alături de Şerbănescu şi locotenentul mecanic Remus, într-o autosanitară.

În verdele răvăşit dar plin de viaţă al grădinii, găsesc Moartea: moartea avionului şi pe aceea a pilotului. Dar nu pot identifica avionul: vopsea, însemne, înscrisuri... înveliş şi trup chiar, totul este ars, calcinat, hidos chircit! Ar putea-o face după un singur indiciu rămas, seria motorului, bătută cu pansoane în metalul rămas întreg. Dar locotenentul mecanic nu are asupra-i carneţelul în care ele sunt notate... „E Ţurcanu!” „De unde ştii, domnule căpitan!” „Priveşte-i buzele! Aşa are el obieciul să şi le ţină!”

Dar acelea nu mai sunt buze! Şi Ţurcanu nu mai „are obiceiul de a şi le ţine astfel”! Chiar dacă zgura aceea de „buze” cumva astfel a şi încremenit! Ce se poate recunoaşte? Faţa? Această hidoasă mască este faţa? Capul? Cu calota craniului zburată? Creierii,

arşi şi ei? Pentru că Ţurcanu întotdeauna zbura cu scaunul ridicat în poziţia din care „se vede mai bine”! În poziţia cea mai înaltă a reglării, să vadă... ce să vadă mai bine, mai îndeaproape? Viaţa şi Moartea, care în timpul luptelor, ca nişte miniaturi îndrăgostite una de alta, dansează sub geamul trapezoidal al carlingii, exact în faţa privirii pilotului, acolo în spatele colimatorului? Nu mai are acum nevoie de calota craniului! La ce? Pentru ce? Ce să-i acopere? Ce să-i păstreze, cu taină, spre funcţionalitate? Miezul de albă dar însîngerată nucă a creierului? Nu mai este nevoie! Nu-l mai are, cum nici mîini, picioare... nu mai are nimic ciotul acesta de trup inform, scurtat, ars — este un fel de ghem. Oasele pometilor feţei, luînd rolul ochilor, strigă spre ei... Ceea ce a rămas din trup este încă foarte fierbinte, abia l-au putut scoate din carlingă. Comandantul său l-a prins plin de grijă de cioatele picioarelor care începeau abia peste genunchi (căuta oare să nu-i sporească durerea, acolo în moarte? Voia oare ca Ţurcanu să-l simtă, să ştie că este el, Serbănescu, comandantul său de Grup... care întotdeauna, pe el şi pe ei toţi i-a stimat şi iubit?), iar locotenentul Şenchea de după gît. Îl duc astfel... ÎI depun în Fordul „salvare”(?!). Mirosul de „carne la grătar” este cumplit, iar carnea topită se lipeşte de degete; nu le va putea uita întreaga-i viaţă, locotenentul! Dar este al lor, este Ţurcanu! Şenchea şi-ar fi slobozit peste carnea fierbinte, care-l frige, care-i arde degetele, fără a se ruşina, lacrimile. Puţine. Pe care le mai poate avea la 22 ani! Pe care războiul încă i le mai lăsase. Dar care acum nu pot ajuta nici măcar spre a răcori ceea ce poartă, îşi reţine lacrimile... după cum se va depărta, trecînd pe lîngă restaurantul lui Leibu sau altele, de unde se răspîndesc aţîţătoare mirosuri de grătare!

Salvarea revine la aerodrom, uşile i se deschid... Ţipete şi smulgerea unei tinere femei din mulţime — soţia lui Ţurcanu, venită tocmai de la Bucureşti spre a-şi vedea soţul! Iată, îl vede acum. Iată, îşi smulge părul şi peste aerodrom trece prelung şi dement urletul ei: „Nu, nu este el, nu poate fi bărbatul meu!” Uşile se închid, Fordul alunecă mai departe, spre morga spitalului, A doua zi este adus aici şi Economu. Cei din spitalul civil se înfioară: ce pot oare să-şi spună cei doi, cele două momîi de carne arsă, scrum şi oase calcinate, amestecate cu topitură de chingi, cauciuc, metal şi mătasă din albele flori ale paraşutelor „Irvin”, nesalvatoare, cei doi adjutanţi alături aşezaţi?...

Sus, între cei încă vii, în acelaşi spital, grav rănit şi cu arsuri mari, este adus căpitanul Popescu Ciocănel. Mucenica şi Andrei Rădulescu — la fel trupuri de ţăndări, arsură şi durere — au fost duşi la un alt spital. Dobran s-a întors. Lipsea Bălan. Adjutantul Emil Bălan; cel care cînta la chitară ca nimeni altul. Cel prieten al tuturora. Cel al nimănui, crescut fără părinţi, orfan... Cel venit din Ardealul a cărui deslipire de ţară a plîns-o mereu... Lipsea Bălan. Jandarmeriile şi primăriile nu anunţă încă găsirea avionului şi camarazii săi, adjutanţii Economu şi Ţurcanu nu-l mai pot aştepta! Pe Economu îl trimite la Brăila, căpitanul Cantacuzino reprezintă Grupul 9 Vînătoare la înmormîntare.

Apoi, prin îndepărtate coclauri, într-o rîpă, este găsit, colcăind de viermi din cauza căldurii darnicului iulie, trupul lui Bălan. Este om, este trup, şi nu mai este nimic... a

fost! Este doar materie în descompunere şi teren pentru altfel de viață, aceea a viermilor! Şi este adus... Este şi el adus, spre a fi înmormîntat.

Spre prînz... Protopopul, un bărbat zdravăn, bine hrănit, va fi fost el temător de Dumnezeu, dar îndărătnic spre cele birocratice: Bălan murise în teritoriul altui județ, Rîmnicul Sărat. Cei care îl aduc, cutremurați de ceea ce au găsit, omit să ia şi certificat de deces... Acum, protopopul refuză să oficieze înmormîntarea. Categoric. În fața sa, locotenentul Şenchea. La fel de categoric, cînd pune mîna pe pistolul „Parabelum”... „Teme-te de Dumnezeu, fiule!” „Teamă-se Sfinția ta de glonț!” „Doar nu vrei să tragi, fiule?!...” „Ba vreau, Părinte! Bag tot încărcătorul în dumneata! Dacă la ora 16.00 Sfinția ta nu eşti la cimitir, spre a oficia slujba de înmormîntare...” „Dar nu se poate. Actele...” Locotenentul trece pistolul în mîna stîngă, cu dreapta se închină... Trece din nou Parabelum-ul în dreapta, țeava acestuia se ridică încet. Fața protopopului se urîțeşte în alb: înțelege că locotenentul din fața sa este nebun, că închinîndu-se tocmai s-a absolvit în fața lui Dumnezeu şi a oamenilor de faptul că-l împuşcă!

Şenchea este decis să tragă. Îndepărtează gîndul că trăgînd comite un omor... Acesta se pierde, se decolorează. Rămînîndu-i în fața ochilor doar trupurile celor trei: Țurcanu, cel ghemuit groznaic în arderea sa, Economu... ars şi desprins, sfîşiat la scoatere, înspăimîntătoarea carne a lui Bălan, mişunată de viermi. Pistolul tremură uşor, simte şi el ceva din nebunia locotenentului, dată de durere şi de refuzul buhăitului protopop. De ce să nu tragă? În numele celor morți. Şi al Grupului. Şi al chinuitoarelor lupte... „Stai, stai fiule! Voi veni”. „Să aibă o înmormîntare aşa cum se cade unui erou, acest camarad al nostru! Ai de grijă, aşa cum se cade unui **EROU**!” Şi Bălan este aşezat, alături de Țurcanu (un alt pribeag), în primitorul pămînt al Tecuciului...

Astfel şi-au adunat morții. Arşii. Pe cei sfărîmați. Cu durere. Cu dragoste. Cu prietenie de camarazi. Cu fețe împietrite şi cu plînset reținut în suflet. Cu îndîrjire.

În momentul alarmei, avionul adjutantului Miron Constantin este inapt de zbor — motorul defect. Cum Țurcanu nu se află pe aerodrom, sare imediat în „G”-ul acestuia, se leagă în chingi, aşteaptă decolarea... Şi îşi dispută aprig, cu adjutantul Manu Laurențiu, lipsit şi acesta de avion (aflat în revizie), „dreptul” de a lua avionul lui Țurcanu. Au argumente..., „Coboară Costică, tu ai zburat şi la ultima ieşire!” „Nu cobor, eu l-am ocupat primul!” „Lasă-mă pe mine, coboară...” „Ce aveți de împărțit aici?” Este Țurcanu. A sosit Țurcanu, stăpînul avionului... „Jos amîndoi, urgent!” I-a dat jos, a urcat, s-a legat el în chingi, a decolat...

Acum Miron îşi muşcă încet buzele, îşi frămîntă mîinile, umblînd de colo-colo... îşi simte inima grea. Nu plînge... cum să plîngă?! Este în inima lor, şi a sa, mult mai mult şi mai greu decît plînsul! Şi cum a rîs Țurcanu! Vesel, sănătos, amuzat, poftindu-i să o „şteargă”! Ba i-a şi consolat, le-a zis că „poate altădată!”... Adjutantul Miron nu-şi poate ierta acum lipsa sa de îndărătnicie. Dacă ar fi avut-o, dacă n-ar fi coborît din carlingă... Țurcanu rămînea în viață! Anii vor trece, viața se va scurge, Miron întotdeauna va gîndi

şi va simţi astfel însă! Iar „sărbătoarea” tristeţii şi amărăciunii, pentru el, în fiecare an va fi: 26 iulie!

Căpitanul Popescu Ciocănel, comandantul escadrilei 56, aterizase ca o torţă şuierătoare. Agonizează acum în spital. Camarazii îl vizitează, locotenentul Şenchea zilnic, deşi nu-i fusese atît de apropiat căpitanul... Poate tocmai de aceea vine acum. Într-o zi, căpitanul îl roagă pe locotenent să-i aducă o sticlă de vermut, băutura sa preferată. Dar Şenchea nu poate face aceasta! Ştie că starea celui aflat în faţa sa, înfăşurat în amăgitoarele cearceafuri albe este gravă... îi este raţionalizată şi apa. Dar căpitanul, spre a se face auzit, îşi ridică vălul ce-l are pe faţă: locotenentul îi vede obrazul desfigurat, negru-vînăt... Ştie că îi lipsesc falangele de la ambele mîini, că are picioarele ţăndări, întreg corpul acoperit cu arsuri... Îi aude din nou insistenta rugăminte, abia şoptită. Iese...

Îl caută pe directorul spitalului, doctor Lupan. Cel care de la început, cu stăruinţă şi bunătate, s-a ocupat de acest trup ars şi mutilat, adus lui... Îl întreabă ce şanse de a trăi are încă pilotul căpitan. Medicul are o clipă de ezitare în a spune, se hotărăşte: „Unu la sută, domnule locotenent! Trebuie să priviţi adevărul în faţă...” Atît doar, unu la sută!... Şenchea se întoarce la aerodrom, se sfătuieşte cu Dobran şi Chiţu Gavriliu şi se decide... Nu pentru că Ciocănel l-a avertizat asupra remuşcărilor pe care le va avea după moartea-i, neîndeplinindu-i umila ultimă dorinţă, nu! Pentru mai mult. Ori poate pentru mai puţin, infinit mai puţin. Găsit în sufletul său acest „mult-puţin”. Dar Tecuciul este un oraş al vinurilor! Numai al vinurilor, nu poţi găsi aici sofisticatul vermut! Ce se poate face? „SET”-ul! Avionul „SET”, uşorul avion de legătură al Grupului! Decolează imediat spre Bucureşti, revine cu preţiosul vermut şi aleargă la spital... Se cutremură văzîndu-l pe căpitanul ce agonizează, dar care încearcă să-şi arate bucuria şi recunoştinţa! Pluteşte în spaţiul rezervei, între mirosul cărnii arse şi cel al puternicelor medicamente, pluteşte această ultimă, firavă şi atît de omenească bucurie! Şi despărţirea pluteşte... Un fel de aripă. A unei dureri care nu se află numai în carne... Căpitanul moare curînd, în timp ce locotenentul Şenchea este pe cer, bătîndu-se din nou cu Mustang-urile...

Circulă la Grup vorba că maiorul german cel care dăduse alarma pentru... „20 bombardiere slab însoţite” a fost executat!

Piloţii Grupului 9 Vînătoare, cum desigur si arhivele oficiale, păstrează cu grijă preţioasa consemnare şi consfinţire a memorabilei lupte din 26 Iulie 1944 — ORDINUL DE ZI nr. 150 din 2.VIII.1944, emis de Generalul Comandant al corpului 1 Aerian Român, Emanoil Ionescu, citîndu-i în faţa corpului pentru vitejie în bătălia fără precedent

inegală purtată împotriva unui copleşitor inamic, căruia, cu preţul jertfelor, îi smulg ***totuşi*** 11 victorii. Cît de scump plătit acest „totuşi”!

Şansa defectării armelor...

Pentru detectarea inamicului şi conducerea în zbor spre acesta a Vînătorii, fuseseră concepute staţiile radio-transmisii şi radiolocaţie, aşa numitele „Freja”. Au fost instalate de germani — o vastă reţea care împînzeşte şi împarte ţara în sectoare, pîndind atent: la Tîrgovişte, Ploieşti, Mizil, Titu, Bucureşti, Urziceni, Olteniţa, Turnu Măgurele, lîngă Turnu Severin, în Dobrogea... Una dintre ele se află amplasată la Bărăganul, tocmai în vecinătatea escadrilei 53. O mulţime de operatori şi tehnicieni: cca. 40, în majoritate ofiţeri şi gradaţi, încă vreo 40 militari, asigurînd paza. Aparatură ultra-secretă. Antene ciudate, pe care piloţii le văd mereu de la 4 km distanţă, în trecerile lor.

Ziua de 25 august... Ceva trebuie făcut, gîndesc piloţii.

Dar ce? Cum? Raniţi, comandanţii lor (Căpitanul, si locotenentul Florescu), încă nu s-au întors la escadrilă. Iar nemţii de la staţie sunt bine înarmaţi, au chiar si mitraliere grele puse în poziţie... Sublocotenenţii Moldovan si Tolan se consiliază îndelung (ca de obicei) şi hotărăsc să trimită la nemţi spre a parlamenta, pe sublocotenentul Ilica. Este cel mai indicat: are predispoziţii înnăscute si dovedite spre „negocieri” (daca a plecat să cumpere un aparat de fotografiat şi s-a întors cu un avion!), de ce n-ar obţine chiar si o capitulare a „vecinilor” lor şi predarea intactă a instalaţiilor? Sublocotenentul urcă pe motocicletă şi pleacă... Dar revine după o oră cu doua veşti: nemţii refuză să se predea, ba chiar au trecut la ameninţări, iar în ce priveşte apărarea lor, aceasta este foarte pregătită! Din nou consiliul sublocotenenţilor. De fapt, al tuturora. Ce-i de făcut în acest caz? Şi iar este trimis Ilica la germani. Să-i prevină că dacă nu consimt la a dezarma şi preda imediat staţia, vor fi supuşi unui *atac la sol* executat cu toate avioanele, pînă la completa anihilare. Atît a instalaţiilor cît şi a personalului! Piloţii sunt conştienţi că în faţa mitralierelor, grenadelor, automatelor şi rutinaţilor infanterişti germani, ei cîţiva, practic aproape neînarmaţi, pot fi atacaţi, învinşi, avioanele distruse. Singura soluţie şi şansă de reuşită — avioanele! Doar avionul este o armă cumplită cînd ataca la sol! Nemţii ştiu ce pot face Messerschmitt-urile, ei le-au construit, şi de cîţiva ani le tot văd isprăvile. Să nu uite aceasta, să binevoiască să mediteze si să decidă urgent. O oră! Avioanele vor decola peste această oră şi vor patrula deasupra staţiei. Consemn, în caz de reuşită: Ilica va trage o rachetă albă cu trei stele; în caz de nereuşită... ei toţi speră să nu se tragă în Ilica! Vor ataca, făcînd praf totul! Sublocotenentul urcă din nou pe motocicletă. În carîmbul cizmei de zbor a înfipt pistolul de semnalizare — în pistol, racheta albă. Demarează, pleacă. Ceilalţi aşteaptă. Cu speranţă. Cu îngrijorare pentru camaradul lor. Cînd timpul expiră, urcă în avioanele pregătite. Decolează. Moldovan este

cap de formație. Distanța este parcursă în clipă şi fac, eşalonați în fir, bubuitoare treceri pe deasupra stației. Sunt înțeleşi: va ataca Moldovan (dacă este necesar...), ceilalți îl vor urma. Va fi o roată infernală, pînă la ultimul proiectil!

Trec jos, din nou, asurzind tot ceea ce poate fi asurzit. Se vede „ca în palmă": stația, posturile de pază, cuiburile de mitraliere cu servanții pregătiți, motocicleta lui Ilica oprită lîngă intrare, grupuri de militari nemți... nici o rachetă însă! Iar timpul stabilit, a trecut demult... Sublocotenentul Moldovan decide atacul. Formația se distanțează, vireaza, intră în fir pe panta pentru atac la sol. Prinde în vizor grupul cel mai numeros al germanilor, nu se întreabă de ce aceştia nu se aruncă la adăpost (nu mai este timp?... sunt prea surprinsi?...), apasă comenzile de tragere. Nimic! Vîjîit, trecere, degajare, înțelege: presiunea slabă a aerului comprimat din instalație nu declanşează armele! Butelia respectivă îi mai făcuse cîndva figura... Virează... Dar, în fracțiunea trecerii, în acel grup pe care l-a avut în vizor, şi care ar fi acum secerat dacă nu ar fi clacat armamentul, îl vede pe Ilica: agita spre avion o... sticlă! Virează spre aerodrom, aterizeaza cu toții. Cere mecanicilor să remedieze imediat defecțiunea, cu gîndul de a decola apoi şi a ataca. Dar, soseşte Ilica! Foarte mulțumit, radios, încîntat de reuşită; odată cu năvala vorbelor sale, țîşneşte şi un evident dampf de alcool... „Bine, mă nenorocitule... dacă armau tunurile, erai mort acum! Daca ai reuşit să-i convingi, de ce n-ai tras racheta?" „Racheta?..." „Bineînțeles că racheta! Aşa cum ne-am înțeles!" „Ei, fir'ar să fie, am uitat de ea!" „Cum ai uitat, mă? Noi fierbem de îngrijorare si tu pactizezi cu inamicul, beți împreună?" „Pactizez pe dracu'! Doar tipii ştiu ce înseamnă un *atac la sol*! Cînd au văzut şi avioanele... Au înțeles că au pierdut partida." „Trebuia să tragi atunci racheta!" „Păi... i-am întrebat dacă nu dau „ca foşti vecini" un schnaps pe chestia că totuşi nu-i facem chisăliță, cu avioanele!"

Astfel, în seara zilei de 25 august 1944, în posturile de pază ale stației de interceptie şi radio-ghidaj de la Bărăganul, se află nu mitraliori germani ci doi ostaşi români...

Cuceriseră stația Bărăganul. Cu „vorbă". Cu parlamentare. De fapt, TOTUȘI cu tunurile de bord! Cu amenințarea acestora! O amenințare-alternativă care putea transforma acolo totul în ruină calcinată, iar oamenii în cadavre! Acum sunt permanent în alertă. Ştiu că încă oricînd se pot ivi surprize din partea nemților. Aşa cum ei ar fi atacat decişi, fără preget, stația si garnizoana acesteia, tot astfel pot fi atacați şi ei.

Acum n-au nevoie de îndemnuri ca „Domnilor, faceți ceva !”... Surpriza nu se lasă aşteptată: un post al Jandarmeriei îi anunță că o masivă coloană germană se apropie din nord. Drumul abia la 2 km de aerodrom, iar de ostilitățile crîncen rezolvate între germani şi romani au auzit - sunt realitate concretă în ultimele zile. Există deci riscul de a fi atacați cu superioritatea covîrşitoare a inamicului şi a armamentului său greu. Din nou „consiliul celor puțini şi... ei toți”, şi celula Moldovan-Tolan decolează imediat în recunoaştere. Abia iau 200 metri înălțime si totul apare clar... Într-adevar, este o coloană nesfârşită: în față vreo 25 blindate uşoare pe şenile, apoi autocamioane, autocamioane, autocamioane... soldați care fac semn amical cu brațele şi armele - Messerschmitt-urile sunt luate drept „ale lor”, germane!

O şansă, avem deci o şansă, gîndese cei doi sublocotenenți, cînd vom reveni, vom avea şansa surprizei şi surprinderii! Şi iar autocamioane, autocamioane... Atenție, se vede şi Flak! Nu mult, dar este! Acolo la capăt... Dar iată, în stînga şi dreapta şarpelui cenuşiu, care se tîrăşte încet, ARD CASE, GOSPODĂRII, armane de paie, şuri... Iată, li se confirmă cele aflate înainte: coloana a atacat sate lipsite de apărare, gospodării, a incendiat... Virează larg, revin şi aterizează. Ilica, Bedreagă, Iliescu, Iolu... toți aşteaptă nerăbdători rezultatul recunoaşterii. Dar pregătiți. Nu pierd timpul, prețiosul timp, în conciliabule. Ştiu ce au de făcut. Cele şase avioane, cîte sunt disponibile la zbor, decolează şi se eşalonează în şir indian. Înălțime nu trebuie luată mult... Coloana nu este departe şi urmează „atac la sol” ! Trec ca fulgerele. Semnele amicale sunt spulberate cu primele rafale. Trag cu tot armamentul, cu o precizie absolută! Efectul este paralizant. Derutant, apoi înnebunitor. Nemții sar din maşinile aflate în mers, se rostogolesc, proiectilele tunurilor de bord caută maşinile, le despică, le zdrobesc. Şeniletele din capul coloanei ard. Camioane smucesc spre şanțuri, se răstoarnă, strivesc, unele ajung peste arături unde caută imposibila scăpare. Pala de Messerschmitt-uri trece, saltă, virează, revine. Nemții trag. Nemții ard. Nemții mor. Avioanele degajează. Revin. Largul spațiu al pământului este o îngustă curte a execuției. Vină? Ultima, atacarea şi incendierea satelor fără apărare. Rîsul lor batjocoritor, făcînd aceasta.

Se întorc la aerodrom, se reface cu toată iuțeala posibilă plinul de benzină şi muniția. Decolează. Revin. În şir indian. Sunt aşteptați. Cu foc, nu cu semne... Sunt şi acestea semne, tot pe ei îi caută. Cum şi ei caută unde să lovească! Lovesc. Trec jos şi trag. Trag şi trec. Virează, revin, trec, virează şi revin: Motoarele spumegă. Cabinele sunt pline de izul acru, usturător al tragerii. Jos este „judecata de apoi”. *Judecata de acum*! Trasoarele rup, sfîrtecă, scot organele din trupuri prin hidoase şi largi spărturi. În arătură înfloresc florile sîngelui, pe şosea siluete fug din maşinile lovite. Rezervoarele explodează, cei împroşcați urlă învăluiți în flăcările care-i mistuie. Marele vierme cenuşiu, oprit, blocat pe şosea, se zbate. Inelele sale se surpă în grămezi de jăratic. Din nou aterizare. Benzină! Muniție! În special, muniție! Decolare... Formație în fir... Atac la sol... Şoseaua sare, unde este lovită. Rafalele trec prin tăblăria autocamioanelor, explodînd. Stîlcind. Rupînd. Incendiind. Străpungînd uniforme. Urletul motoarelor îl ucide pe cel al oamenilor. Portmoneele, plin cu fotogarafii de iubite, mame, copii, soții,

nuduri colorate ori nu, plesnesc instantaneu, odată cu inimile umflate de spaimă şi efort. Mitraliere, automate, Flakul clănțane spre cer. Trag în cer. În cer, Messerschmitt-urile degajează dincolo de coloană, urcă în viraj. Revin. Panta. Atac la sol... Şi acasă! Să se refacă muniția! Repede, să se refacă muniția şi benzina! Acum şi benzina. Gata?... Băieți, decolăm! Decolează ca nebunii, cu gînd precis însă în ei... Este lovit Țolan. Degajează. Ajunge la teren, zgîrie uscăciunea pamîntului punînd „Me”-u pe burtă. Soarele scade, mînia avioanelor creşte. Şi umbre cresc. Ale serii. Ale neluminii. Cele reci, ale morții.

Îi smulge de pe cer căderea întunericului. Pe şosea, incendiile ard. Pierderi nu sunt, sublocotenentul Tolan îi aşteaptă la aerodrom. N-a pierit încă îngrijorarea (avioanele sunt neputincioase noaptea, în fața infanteriei!) dar sunt obosiți, însetați, flămînzi. Şi... şi sunt mulțumiți! Noaptea, de acum venită, trece repede. Este vară! O vara fierbinte!...

Dimineața îi găseşte pe şosea. Adună maşini „bune” , o mulțime, le duc „acasă”. Ceea ce văd îi umple de uimire: cum de au reuşit să facă o treabă atît de „bună”? Cum?... Aşa! Cu mînie dar şi pricepere! Şi pentru că sunt ostaşi aerieni a acestei țări. Dar carnajul îi înspăimîntă. De sus, este cu totul altceva. Aici, acum... Soarele s-a ridicat, priveşte şi el. Trupuri fără capete. Capete smulse, rostogolite, crispate în căutătură. Mingi ale nebuniei. Tari, reci, alterabile în cîteva ore însă. Membre smulse. Intestine. Torace deschise. Ochi smulşi. Gheme de creieri. Cheaguri de sînge şi cărbunele trupurilor arse, zgîrcite, din care oasele țîşnesc alb iar dinții rînjesc... exact ca la piloții de vînătoare care întreaga primăvară şi vară au tot ars!... Paşii celor doi prieteni, sublocotenenții Moldovan şi Tolan se opresc. Nu pot merge mai departe. Unul dintre ei, Tolan, acum decide: dacă războiul îl va cruța, va deveni medic! Spre a vindeca suferința trupurilor, spre a repara, nu a rupe oameni! (Şi pilotul de vînătoare şi-a respectat promisiunea peste ani, devenind medic!)

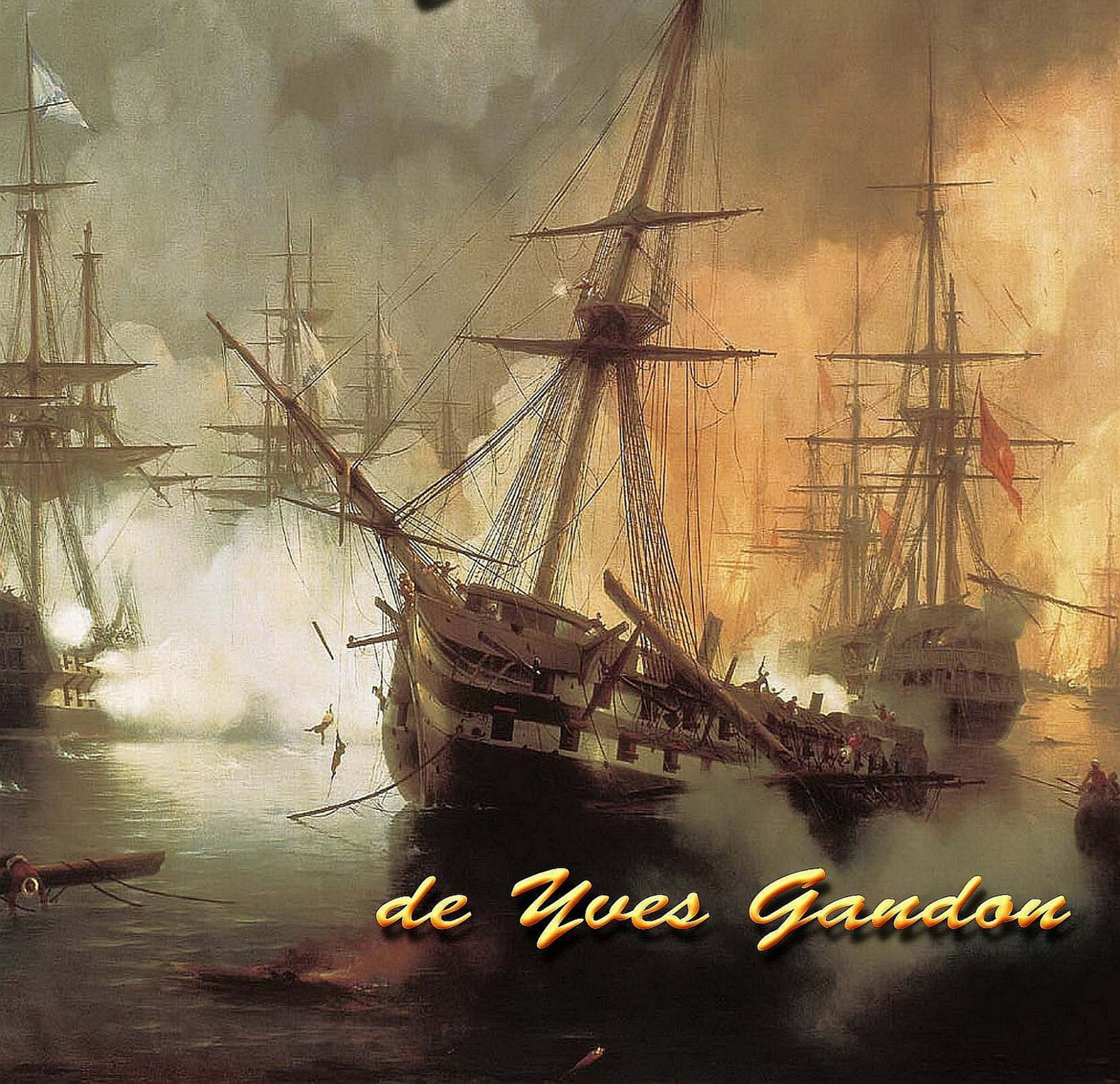
Nemții nu pot răzbate spre sud. Cei fugiți, tîrîndu-se prin noapte, ajung să dezarmeze la Călăraşi, în fața ostaşilor Lt. colonelului C. Damiescu.

Cîteva ore mai tîrziu, la aerodrom ajung trupe sovietice. Escadrila îi ajută cu provizii şi maşinile valide care au aparținut coloanei; tot acum, **sovieticii lasă pe aerodrom un comandant**...

Следуй за мной ...

Capitanul Lafortune

de Yves Gandon

YVES GANDON

Capitanul Lafortune

Traducerea:
Florica-Eugenia
Condurachi

Dupa romanul aparut la
Editura UNIVERS 1972

Titlul original:
Yves Gandon
Captain Lafortune
Plon, Paris 1970

CAPITOLUL 13

Timp de cinci ani în şir, de la insulele Bahamas şi Santo Domingo, la Trinidad, şi de la golful Mexic la golful Campeche şi la Antilele Mici, *le Fulminant* îşi îndeplini fără răgaz misiunea întru apărarea dreptății. Nu exista nici o coastă a mării Caraibilor în largul căreia corăbiile care făceau negoț cu negri şi grăbeau livrarea „lemnului de abanos", să nu se fi temut să zărească fluturînd pe arboretul artimonului pavilionul albastru cu cruce albă, pe care înlocuisem stema regală cu imaginea simbolică a unui om alb strîngînd mîna unui negru.

Asta nu înseamnă că începutul meseriei mele de corsar, în slujba unei cauze pe care o socoteam legitimă în fața lui Dumnezeu şi în fața oamenilor, n-ar fi avut de întîmpinat greutăți. Nu aveam un echipaj, ci trei, între care, pentru a-mi duce acțiunile la bun sfîrşit, era absolut necesar să domnească o anumită armonie. Acest rezultat era cu atît mai greu de obținut, cu cît oamenii mei nu vorbeau toți aceeaşi limbă.

Oricît de nefiresc ar putea părea acest lucru, cei pe care izbutisem să-i îmblînzesc mai lesne erau englezii. Viața li se părea frumoasă, cu condiția ca rația de tafia să nu le fie prea măsurată. Pe de altă parte, îl înştiințasem pe meşterul tunar David că folosirea gîrbaciului, foarte răspîndită pe navele țării lor, va fi cu desăvîrşire interzisă pe *le Fulminant*, unde risca să iste agitație printre negri.

— Spuneți-le dumneavoastră personal băieților mei, mîrîise printre dinți uriaşul roşcovan.

I-am anunțat. Proclamația mea fu salutată cu un „ura! căpitane!” unanim şi era cît pe ce să fiu purtat în triumf.

Cei unsprezece francezi ai mei, lăsîndu-l la o parte pe credinciosul Lamarche, devotat mie pe viață şi pe moarte, îmi dădeau ceva mai mult de furcă. Obişnuiți cu luptele pe

mare, în care, de nenumărate ori, îi avuseseră adversari pe englezi, la început au făcut mutre faţă de aceşti noi tovarăşi cu de-a sila.

Am priceput repede că ostilitatea lor surdă, la care se adăugau şi aburii tafiei, ameninţa să degenereze în încăierare. Or, drept distracţie, dar şi din nevoia de a-şi cheltui forţele pe care nu aveau cum să şi le folosească îndeajuns, cînd vîntul se ferea prea multă vreme să ne umfle pînzele, corsarii mei aveau obiceiul să facă întreceri de lupte. La început englezii se limitară să urmărească spectacolul cu o indiferenţă mai mult sau mai puţin prefăcută. Apoi, înfierbîntîndu-se încetul cu încetul, începură să-i încurajeze pe combatanţi şi, în sfîrşit, făcură pariuri.

Mi-a venit atunci ideea să organizez eu această petrecere a timpului. Le-am propus englezilor să ia parte la întîlniri, fiecare fiind liber să lupte sau nu, şi cel care îşi va învinge toţi adversarii avea să primească din partea mea cinci pistoli. Toţi acceptară cu entuziasm. Atrăsesem doar atenţia că meşterii, adică boţmanul Gros-bois, tunarul David, cîrmaciul Manilla şi maistrul velier Rupe-Cuie, nu puteau intra în competiţie, spre a nu-şi şubrezi autoritatea asupra oamenilor.

Primul cîştigător a fost un galez înalt şi blond, păros ca un urs, care, după ce scoase din luptă doi francezi şi trei englezi, l-a învins în cele din urmă pe unul din Bayonne, negricios şi spătos. Un ceas şi mai bine s-au tot apucat de ceafă, s-au prăvălit la pămînt, şi-au răsucit trupurile, şi-au pus piedică. La capătul atîtor peripeţii, cînd concurentul nenorocos a atins podeaua cu amîndoi umerii fără a se putea desface din strînsoarea celuilalt, se ridică un val de aclamaţii. Am înmînat solemn învingătorului cei cinci pistoli şi, pentru a aduce un omagiu bărbăţiei celui învins, mi-am uşurat punga de încă doi pistoli. Au răsunat noi urale şi, cu începere din ziua aceea, atît francezii, cît şi englezii, precum şi scăpaţii nu mi-au spus altfel decît „căpitan Lafortune”.

Ţinuţi la o parte de joc, scăpaţii asistaseră totuşi la lupte, agăţaţi de ţapapii[1] şi scoţînd strigăte frenetice de fiecare dată cînd, într-o întrecere, unul părea să fie mai tare. Am înţeles în clipa aceea că nu puteam fi pentru unii mumă şi pentru alţii ciumă şi, îndată după înmînarea recompenselor, i-am spus lui Polidor că, începînd de-a doua zi, aceia dintre oamenii lui cărora li se face poftă puteau să se înfrunte, în aceleaşi condiţii. Vestea stîrni delir printre scăpaţi şi am fost nevoit să le stăvilesc puţin avîntul, primele două lupte isprăvindu-se cu un nas stîlcit şi o ureche smulsă cu dinţii.

După această dublă serie de încercări ale puterii, am anunţat întregul echipaj că o întrecere asemănătoare va avea loc după fiecare capturare a unei corăbii de negoţ cu negri, albul şi negrul care vor ieşi învingători urmînd să capete o parte îndoită din pradă. Proclamaţia a fost bine primită şi, astfel, prin camaraderia legată cu ajutorul muşchilor, se statornici între cei care îl foloseau pe „yes” şi pe „oui” o fraternitate durabilă, întemeiată pe stimă reciprocă. Cu negrii a fost nevoie de mare cheltuială de vorbe pentru a-i face să renunţe la folosirea maxilarului, dar, cu toate acestea, a existat mereu — poate din nebăgare de seamă — cîte o nară ruptă, cîte un deget amputat, pînă chiar şi cîte o bucată de pulpă muşcată sălbatic, desprinsă şi înghiţită cît ai clipi din ochi, de altfel fără ca victima să se simtă ceva mai rău şi fără să-i poarte pică amatorului de carne proaspătă.

După atacul lipsit de glorie asupra corăbiei Sanlo Francisco de Asis, timp de peste o lună am navigat în volte de-a lungul coastelor Noii-Granade, fără să zărim alte bastimente decît o barchentină sub pavilion francez şi o brigantină spaniolă. Nu puteau fi purtătoare de negri şi, de altfel, de fiecare dată un gren de vînt le îndepărtă din calea noastră. Echipajul începea să fie cuprins de nerăbdare şi cum, în cală, bărdacele noastre

---

[1] Parîmă întinsă dedesubtul unei vergi, care slujeşte gabierilor să-şi sprijine picioarele de ea, atunci cînd strîng sau desfăşoară velele.

începeau să se golească, am hotărît să facem plinul de apă în insula Aruba. Această insulă era o posesiune a Provinciilor Unite şi un centru vestit al negoţului cu negri. Lăsînd şalupa la apă, am debarcat cu treizeci de oameni, între care toţi francezii şi cîţiva englezi, într-un golf pustiu, mărginit de cocotieri. Polidor venise şi el cu noi, însoţit de zece negri — şi bine am făcut că le-am limitat numărul, în spatele perdelei de cocotieri, am descoperit într-adevăr o plantaţie, şi prima fiinţă care a ieşit din locuinţe a fost o femeie albă. Polidor se năpusti asupra ei. Trei oameni abia am izbutit a-l împiedica să-i facă bucata.

— Tu doar negrese, i-am spus, mîngîindu-i nasul cu vîrful pistolului.

Făcu o plecăciune, dar ţipetele femeii dăduseră alarma. Un olandez, apărînd la rîndul lui înarmat cu o puşcă, ucise pe unul dintre scăpaţii noştri. Polidor îl decapită dintr-o lovitură de sabie, şi încă alţi şase coloni, care avuseseră nefericita idee de a încerca să se apere, avură aceeaşi soartă.

De ce este nevoie ca cele mai bune intenţii să fie adeseori prost înţelese? Nici prin cap nu le trecu celor cîţiva sclavi, care tăiau trestii de zahăr pe un cîmp învecinat, că am fi putut să le aducem libertatea. La primul foc de puşcă, îşi luară picioarele la spinare şi nici unul dintre noi nu-şi dădu osteneala să-i urmărească.

Spre a lăsa o amintire trainică a trecerii noastre pe acolo, am dat foc unor clădiri ale plantaţiei. Fiind construite din lemn, au ars cu voioşie, întru slava regelui Franţei, care, tocmai atunci, se războia cu olandezii. Operaţia fusese rodnică. Nu numai că ne umplusem toate bărdacele cu apă, dar am mai transportat la bord o mulţime de provizii: saci de porumb şi de cacao, butoaie cu zahăr brut, ciorchini de banane, peste zece porci şi toţi atîţia iezi, vreo sută de găini, fără să uităm balercile de tafia şi un butoiaş cu tutun de Maracaibo.

Nu ne mai rămînea decît să tragem murele[2] pentru a prinde bine vîntul în vele. Cu siguranţă, descinderea noastră avea să fie grabnic semnalată în întreaga insulă, şi era mai prudent să ne luăm tălpăşiţa, pentru a ne feri ca, din vînători, să devenim vînat. Olandezii sînt marinari straşnici, ştiu să se bată şi e mai bine să n-ai de-a face cu ei cînd te ştii inferior în număr.

În seara următoare, cum un vînt potrivnic ne împingea spre coastă, matelotul de veghe ne semnală la două sau trei leghe depărtare de noi, o corabie pîntecoasă, care încerca să ne ajungă din urmă. Aş fi vrut să mă îndepărtez de ea, dar degeaba am strîns vîntul în buline, deoarece pierdeam mereu din distanţă. După forma ei lătăreaţă, am desluşit curînd prin lunetă că era vorba de o navă olandeză cu cincizeci de tunuri. Partida se anunţa primejdioasă şi am luat curînd toate măsurile utile. Prima consta în a turna tuturor oamenilor mei cîte un păhărel de tafia spre a le da curaj; apoi, de pe puntea dunetei, de unde îmi ridicai paharul în sănătatea lor, le-am strigat atrăgîndu-le atenţia că nu se băteau nişte tunuri între ele, ci nişte bărbaţi curajoşi şi că, pentru a ne apăra mai bine, trebuia să atacăm.

Cuvintele mele au fost primite cu un „ura! căpitane!” şi comandai vînt de pupa spre inamic. Cînd am ajuns aproape în dreptul vasului, am observat că mergea cu murele la tribord şi, închipuindu-şi probabil că voi veni din acea parte, deplasase acolo mai multe tunuri. Am avut norocul să-i pot dejuca manevra sosind pe la pupa şi am tras prima bordee care l-a lovit de-a lungul şi i-a rupt funga gabierului mare. Verga şi pînza catargului căzură pe punte. Ni se răspunse cu aceeaşi politeţe, doborîndu-ni-se verga trinchetului şi o salvă de muschete trasă din plin îmi ucise trei scăpaţi.

Nu eram atît de nebun încît să încerc abordajul unei corăbii cu bordul mai înalt decît al meu şi al cărei echipaj era cel puţin de două ori mai numeros. M-am mulţumit deci să

[2] Mură = manevră curentă care întinde spre prova coltul de jos al unei vele. In plus, formulă pentru a arăta poziţia velierului în rapori cu vîntul (v. şi nota de la pag. 207).

trag o nouă salvă, care i-a provocat alte stricăciuni în arboradă, în vreme ce o ghiulea de-a sa îmi arunca fanalul în mare.

Important pentru mine era să rezist pînă la lăsarea nopții şi mă întreb încă şi acum de ce afurisitul acela de olandez n-a trecut la abordaj şi n-a încercat să-şi coboare oamenii la bordul nostru, profitînd de avantajul său numeric. Fără îndoială voia să-şi cruțe echipajul şi spera să mă scufunde cu tunurile lui grele. Din fericire, mă pricepeam mai bine la manevre decît el, şi mă străduiam să-i prevăd bordeele. Deodată se lăsă noaptea, o noapte năclăioasă şi fără stele, din pricina căreia lupta se opri.

Furtuna se porni în puterea nopții şi ne împinse spre coasta Americii. Cînd se făcu ziuă, olandezul dispăruse şi, sub cerul înseninat, am putut face bilanțul pierderilor noastre. Erau mai serioase decît le socotisem la început. Dacă opera vie[3] a corăbiei nu suferise, în schimb greementul era destul de avariat şi avea să dea de furcă marangozilor noştri. Celor trei scăjiați ucişi din primul foc de muschete li se adăugaseră alți patru. Doi dintre tunarii englezi muriseră la post, o ghiulea cu mitralii sfărîmînd sabordul în fața căruia şedeau. Nouă morți şi opt răniți: nota era scumpă. Chirurgul nostru, oblojind rănile cu scamă şi alifii, punînd la loc brațe şi picioare, confecționînd gutiere improvizate sub o ploaie de gemete şi înjurături, nu mai ştia unde i-e capul cu atîția schilozi. Cînd noaptea se lăsă din nou, era rupt de oboseală. L-am întremat cu nişte vin de Alicante. După ce bău, îşi mîngîie barbişonul, scoase un oftat şi mă întrebă dacă citisem minunatele pățanii ale iscusitului hidalgo don Quijote de la Mancha. I-am răspuns că nu le cunoşteam prea bine...

— Iată un lucru regretabil, îmi răspunse el rîzînd, deoarece citindu-le în întregime ți-ar fi de mare folos. Unul dintre capitolele cărții, în care autorul — citez din memorie — vorbeşte despre lucruri pe care o să le vadă cine îl va citi sau o să le audă cine îl va asculta citit cu glas tare, mi se pare cu deosebire nimerit în cazul dumitale. La bordul lui Sanlo Francisco îmi luam porția zilnică do nectar din această sublimă operă, din care bunii frați inchizitori s-ar putea inspira mai cu sîrg decît din breviarul lor. Țin minte pe de rost pasaje întregi. Să ne întoarcem la acela care ți se potriveşte ca o mănuşă. Don Quijote, dînd să iasă din Barcelona, stă de vorbă cu credinciosul său scutier Sancho, care spune că buna ursită e o muiere beată şi cu toane şi, colac peste pupăză, mai e şi oarbă, aşa că nici nu vede ce face şi nici nu ştie pe cine doboară şi pe cine înalță. La care stăpînul său îi răspunde că nu se află nici o bună ursită pe lume şi că toate cele petrecute aici pe pămînt, bune-rele cum or fi fiind, nu pică ele la întîmplare, ci sînt hărăzite printr-o anume pronie cerească: de-aici vine şi vorba, pe care o tot auzi, cum că fiştecare e meşterul bunei lui ursite. Şi vestitul cavaler spune mai departe că tocmai prudența necesară i-a lipsit. Cred că prudența nu este nici calitatea dumitale cea mai de preț, căpitane, şi ai de ce să te căleşti mai mult decît el, fiindcă o navă cu borduri înalte şi servită de vreo două sute de oameni dîrji, ca olandezul dumitale de ieri, este mai primejdioasă decît uriaşul Briareu, prefăcut în moară de vînt.

— Senor Antonio, îi răspund eu, umplîndu-i iarăşi paharul, iartă-mă dacă-ți spun că raționamentul dumitale păcătuieşte prin lipsă de temei. Mărețele fapte ale lui Quijote al dumitale erau zidite pe himerele unui cuget bolnav, travestit în erou al absurdului de către un autor cu foarte mult spirit. În ce mă priveşte, vreau să fac în aşa fel încît lumea să le recunoască negrilor dreptul la libertate, ca şi albilor. Nu merg cu capul în nori. Mă lupt pentru carnea vie şi îndurerată a unei rase întregi, supusă împilării, şi pentru mine prudența ar fi acelaşi lucru cu laşitatea. Dumneata ai luptat împotriva prejudecății luării de sînge în medicină, pentru că ai socotit-o aducătoare de moarte. Eu vreau să lupt împotriva sîngerării care provoacă moartea unei sumedenii de ființe năpăstuite.

[3] Partea navei care se află în apă (sub linia de plutire).

— Nu te supăra, spuse blînd spaniolul. Departe de mine să pun la îndoială cît de admirabile sînt intențiile dumitale. Îți dăruiesc chiar încrederea mea din toată inima, dar mă îndoiesc că un bărbat, oricît de viteaz şi bine intenționat ar fi, poate pretinde să se bată cu nişte regate puternice. Pentru suveranii noştri şi pentru neguțătorii lor, care îi slujesc mai puțin decît îşi slujesc propria lor cauză, sclavia este un izvor nesecat de îmbogățire. Cum ai vrea să renunțe la ea şi ce crezi că poți face împotriva lor?

— Ceea ce fac rîurile mici, care pînă la urmă devin fluvii mari. Mă mulțumesc să fiu un rîu mic, pe care pluteşte o bărcuță de hîrtie, aşteptînd ca fluviul cel mare să poarte o întreagă flotă de corăbii puternice... Dar acum, cel mai grabnic lucru mi se pare că este să ne reparăm corabia.

— Ei, oftă chirurgul, cazul dumitale văd că este disperat şi sînt la fel de nebun ca şi dumneata dacă n-am debarcat în Jamaica. Mă tem că nevindecabila mea curiozitate față de oameni şi de evenimente ciudate mă va pierde! Dar să lăsăm vorba! pic de somn. Cerul să te binecuvînteze !

Peste două zile am lăsat ancora în fața unei insule necunoscute pe hărțile marine, numită San Benito. Era vizuina unor pirați, dar n-aveam încotro. M-am mulțumit să cobor pe uscat un detaşament franco-englez de douăzeci de oameni aleşi pe sprînceană. În ciuda recomandărilor mele, tafia li se urcă la cap băieților şi o partidă de cărți, ceva mai însuflețită, cu nişte portughezi se termină cu o încăierare care, ca prin minune, n-a lăsat în urma ei grav răniți. Incorigibilul Lamarche a fost cauza gîlcevii, înveninate de avansurile pe care le făcea unei indience. Din fericire, încă înainte de bătaie, am putut face rost de vele, vergi şi chiar de un minunat fanai de pupa, luat de la epava unei fregate spaniole, cu care l-am înlocuit pe al nostru, aruncat în apă cu atîta nepăsare de către olandez. Marangozii se puseră pe lucru îndată şi, două zile mai tîrziu, puteam să ridic ancora.

Norocul marinarilor este la fel de nestatornic ca şi elementul pe care trăiesc, dar toate abordajele se aseamănă între ele. Aşa că ar fi plicticos să povestesc în amănunțime toate capturile pe care le-am făcut de-a lungul celor cinci ani, şi care au fost în număr de treizeci şi cinci de nave, aparținînd Angliei, Franței, Olandei, Portugaliei şi Spaniei. Nici o singură dată nu m-am îndepărtat de la linia de conduită pe care mi-o trasasem la plecarea din Santo Dominguo şi care îmi impunea să nu vînez decît corăbiile care făceau negoț cu negri. De mai multe ori, oprindu-mă să fac provizii de apă sau poposind în vreo radă cînd n-aveam să mă tem că voi isca focul bateriilor de coastă, mi s-a întîmplat să fiu invitat de căpitani-pirați de a participa la expedițiile lor de jaf. Jur pe sănătatea mea că am refuzat totdeauna cu indignare propunerile acestor smintiți.

Destul de repede am pus la punct o tactică de luptă pe care n-am mai părăsit-o. De îndată ce mi se semnala o navă, foloseam metoda practicată de toate marinele din lume, în vreme de război: după țara la care luneta mea îmi arăta că aparține, arboram drapelul său, mă apropiam de ea cu toată nevinovăția, dar fără să încetez s-o observ pînă în clipa cînd eram sigur sau nu că avea captivi la bord. De îndată ce nava era identificată, oricare ar fi fost țara din care provenea, coboram pavilionul înşelător şi îl urcam pe-al meu, cel al eliberării negrilor. Restul nu mai era decît o afacere de rutină.

În lipsa unor grave nenorociri, n-am fost scutit, bineînțeles, de surprize neplăcute. Ştiam din experiență că echipajele navelor care făceau comerț cu negri nu erau recrutate din mănăstiri. Pe corăbiile franceze erau chiar alcătuite în marea lor majoritate din indivizi fără căpătîi: cei înglobați sub numele de flamanzi, dar care puteau fi foarte bine de felul lor din Danemarca, Suedia sau Norvegia, cei care se dădeau drept portughezi, spanioli, sau italieni şi care, în realitate, văzînd lumina zilei în Provența, slujiseră pe galerele regelui înainte de a dezerta. Existau chiar şi oameni din nordul Africii, capturați de pe nave de corsari din Alger sau din Sale, lesne de remarcat prin mustățile lor în furculiță şi capetele rase ca în palmă, ca şi după felul lor deosebit de a-şi învîrti săbiile

curbate, pe care le numesc iatagane. Toţi aceşti oameni ştiau să-şi vîndă scump pielea şi, cu asemenea adversari, izbînzile noastre nu se soldau fără pierderi. Yaya, secundul lui Polidor, a fost ucis ca şi Canga, încă din primul an, şi după ce a trecut şi al cincilea, din cei nouăzeci de oameni cîţi alcătuiseră primul meu echipaj, peste cincizeci pieriră fie în luptă, fie de boală. Problema era cum să-i înlocuiesc. N-o puteam face decît alegînd, dintre prizonierii eliberaţi de noi, pe cei mai dezgheţaţi şi mai voinici, care se învoiau să nu fie debarcaţi în Jamaica sau în altă parte. De ce oare supravieţuitorii echipajelor de pe navele pe care le atacam refuzau sistematic oferta pe care le-o făceam, de a sluji sub comanda mea? Poate pentru că scăpaţii mei îi speriau; dar poate şi pentru că, reputaţia mea de vînător de corăbii care vindeau negri ajungînd pînă la ei, vedeau în mine un monstru trimis de iad. În orice caz, în a douăzeci şi doua zi din luna august a anului 1699, din echipajul corăbiei le Fulminant nu mai făceau parte decît zece englezi şi opt francezi, în afară de mine, faţă de şaptezeci de negri sub ordinele neclintitului Polidor, care se purta faţă de ei ca un adevărat tiran african, cu deosebirea doar că nu mergea pînă într-acolo încît să le taie capetele.

Nu-mi dădeam seama de primejdia unei atari situaţii. După atîtea greutăţi peste care trecusem împreună, după atîtea prăzi luate de la călăii rasei lor, echipajul meu negru avea toate motivele să mă asculte cu ochii închişi, îmi ţinusem făgăduielile. Produsul capturilor era împărţit în chip egal şi, cu excepţia perioadelor seci, în general de scurtă durată, cînd întîlneam rar cîte o corabie cu negri de vînzare, viaţa la bord era uşoară pentru toţi. Mă credeam îndreptăţit să socot că Polidor, cu al cărui limbaj stricat mă obişnuisem, nu se mai gîndea să devină căpitanul unei nave pe care, de altfel, din lipsa cunoştinţelor de navigaţie, n-ar fi fost în stare s-o conducă. Fără îndoială, în hanul vicleanului Ovidiu îi dădusem pe la nas că, datorită mie, va putea deveni rege în Africa.

Dar trecuse atît de multă vreme de atunci! Cum mi-aş fi putut închipui că, în ciuda credulităţii sale de primitiv, se mai legăna încă pe asemenea vise?

Mă înşelam, din nefericire! Greşeam de la A la Z, şi în această a douăzeci şi doua zi din luna august aveam să sorb pînă la fund pocalul de oţet şi fiere.

Era pe la ora prînzului, un vînt bun ne împingea şi ţineam drumul spre nord-nord-est, cu toate pînzele desfăşurate. Tocmai consultasem barometrul, cînd, din cuibul corbului, Lamarche îmi strigă că zărea o pînză sub vînt. Am dat ordin îndată să fim pregătiţi pentru orice eventualitate. Or, cu opt zile în urmă, dinaintea insulei Antigua, atacasem o corabie engleză care făcea negoţ cu negri şi care se întorcea în Europa cu o încărcătură bogată. Aceasta cuprindea mai ales numeroase balerci cu rachiu şi îi recomandasem lui Polidor să-şi supravegheze oamenii care, în cazuri asemănătoare, se dovediseră cam înclinaţi să bea peste măsură. Nu ţinuse deloc seama de vorbele mele şi, de atunci, de dimineaţa pînă seara, corabia răsuna de cîntecele şi zbieretele celor şaptezeci de beţivani, printre care nici el nu se lăsa mai prejos.

Nici un nor nu plutea pe cerul vioriu, soarele ardea, şi îmi amintesc că eram lac de năduşeală cînd, după două ceasuri de urmărire, am putut vedea bine cu luneta nava pe care o vînam. Aproape îndată, o ciudată emoţie mă cuprinse. Într-adevăr, cu cît mă străduiam să văd mai bine greementul acestei nave, puntea din faţă, cele douăzeci şi patru de saborduri, pavilionul albastru cu cruce albă, în sfîrşit felul cum se ţinea pe apă, cu atît îmi dădeam seama că nici un bastiment de pe lume, după *le Fulminant*, nu mi-era mai cunoscut ca acesta.

Cînd am ajuns în apropierea lui, la mai puţin de un sfert de leghe, impresia mea deveni certitudine. Dinaintea mea se afla *la Pélulante* şi, cu ochiul lipit de lentilă, mi se păru că ofiţerul pe care îl zăream la postul său, îndreptîndu-şi şi el luneta în direcţia mea, nu era altul decît prietenul meu, maestrul meu, în sfîrşit cel căruia îi datoram toată experienţa mea de marinar, dragul căpitan Fulminet.

Pe loc am şi luat o hotărîre. Nici vorbă nu putea fi să atac *la Pélulante*. Am comandat volta în vînt[4], declarînd că nu aveam de-a face cu nişte traficanţi de negri.

În ziua aceea însă zeii erau împotriva mea. Pe covertă, rezemat de arborele trinchet, Polidor, pe trei sferturi beat, era la postul de observaţie. Şi el dispunea de o lunetă, ba chiar avea o întreagă colecţie de asemenea instrumente, pe care le luase pe ascuns din capturile noastre, şi iată-l că dă din umeri şi îl aud cum rînjeşte, apoi cum urlă deodată cu o bucurie sălbatică:

— El vîndut negri, căpitan. *La Pélulante* dus la mine la Santo Dominguo. Şapte ani acu. Omor toţi la ei.

Şi începu să ţopăie.

Stranie, nefericită întîlnire! Nu mă puteam înşela: orice explicaţie era de prisos, cu un turbat de teapa acestuia. Singura mea salvare era să-mi afirm autoritatea. Am declarat deci pe un ton sec:

— Te înşeli, Polidor.

Şi am dat din nou ordinul de a ne întoarce cu prova în vînt.

— Eu ochi bun, urlă atunci negrul, cu mînie. Mergem „dret”. Omor toţi la ei.

Chirurgul şedea lîngă mine. Îmi spuse la ureche:

— Negrul dumitale s-a îmbătat, după cum vezi bine. Toţi albii sînt la tunuri. Nu-l întărîtă împotriva dumitale, sau atunci ucide-l. Altfel nu văd cum ai să scapi teafăr, şi nici eu, iar la viaţa mea am slăbiciunea să ţin mult.

Am dat din cap.

— Cred că ai dreptate, senor Antonio.

Am coborît pe puntea superioară, m-am apropiat de scăpat şi, cu pistoletul în mînă, i-am spus cu glas hotărît:

— Polidor, eu sînt căpitanul, şi am fost totdeauna cinstit cu tine. Îţi repet că nu vom ataca această navă.

Ah! ce buză dispreţuitoare avea bruta, ce rîs rău îi dezvelea dinţii piliţi! îşi repezi pumnul, mă atinse în bărbie. M-am prăbuşit, scăpînd şi arma din mînă. Într-o clipă doi negri s-au năpustit asupra mea. Ca prin ceaţă am mai putut auzi:

— Căptan Lafortune trădător. Luat corabie, el spînzurat. închidem la el. Io, Polidor, căptan.

Cîteva clipe după aceea eram pus în lanţuri şi azvîrlit în fundul calei.

CAPITOLUL 14

Din situaţia de căpitan, comandînd o navă temută pe toate mările calde între vechiul şi noul continent ca vînător nemilos al corăbiilor care făceau negoţ cu negri, căzusem deodată în aceea de prizonier pe care îl aştepta ştreangul. Fusese de ajuns pumnul unui beţivan pentru ca, redus la neputinţă, înghesuit între două bărdace cu apă, vestitul căpitan Lafortune abia să fie în stare, mişcîndu-şi lanţurile, să vîneze guzganii care ţopăiau în jurul său scoţînd mici chiţcăituri asemănătoare cu scîrţîitul ferăstrăului.

Spaniolul chibzuise bine: ar fi trebuit să-l ucid pe Polidor la prima lui izbucnire. Deoarece stătusem o clipă mai mult pe gînduri, pierdusem totul.

---

[4] întoarcerea unui velier, astfel încît prova să spintece vîntul.

În halul în care mă aflam, ce mai puteam spera? Refuzam să mă dau bătut. Din cei cinci ani de aventuri neîntrerupte, de la capturarea navei *Victorious* la Capul Francez, învățasem că descurajarea este semnul înfrîngerii. Privind-o la rece, situația se prezenta foarte limpede. Polidor va încerca să ia prin abordaj *la Pélulante*. David, împreună cu cei nouă englezi, Grosbois cu cei şapte francezi nu s-ar fi putut împotrivi, presupunînd că ar fi simțit acest imbold, celor şaptezeci de negri de două ori înfierbîntați, şi de alcool, şi de gîndul că de acum înainte erau stăpîni deplini ai corăbiei. Chiar dacă s-ar opune din răsputeri, vor fi siliți să ia parte la acțiune. Totuşi înclinam să cred că abuzul de rachiu făcut de răzvrătiții mei de o săptămînă încoace nu constituia o pregătire ideală pentru a năvăli peste un echipaj atît de încercat cum era cel de pe *la Pélulante*. La acest neajuns se mai putea adăuga nu numai faptul că eu nu voi fi acolo spre a-i comanda, dar şi că Polidor nu se pricepea deloc la navigație, iar căpitanul Fulminet nu era un novice.

Orice avea să se întîmple, nu puteam ieşi dintr-o crudă dilemă. Admițînd că aş fi fost liber să aleg, trebuia să mă pronunț între pierderea corăbiei le Fulminant şi a mea. Nu împlinisem încă treizeci de ani şi, cu toate că văzusem în jurul meu destule morți violente, al căror instrument am fost nu o dată, iubeam viața. Doream s-o păstrez cît mai mult timp cu putință. O cumplită amărăciune mă cuprindea însă la gîndul că cei cinci ani ai mei de luptă pentru izbînda unei idei generoase nu slujiseră la nimic, că marele meu țel de a-i elibera pe negri prin abolirea sclaviei n-a avut drept rezultat decît împrăştierea în insulele Americii a cîtorva mii de captivi care, poate, aveau să fie din nou puşi în lanțuri.

Nu se scursese mai mult de un sfert de ceas între clipa cînd fusesem legat în cală şi începutul luptei. Totuşi niciodată o atît de scurtă aşteptare nu mi s-a părut mai lungă. Uşile şi tambuchii fuseseră închişi, nici un zgomot desluşit nu pătrundea pînă la mine, în afară de foşnetul surd al apei ce se lovea de cocă, încît bubuitul tunului care zgudui dintr-o dată toate mădularele corăbiei fu o adevărată uşurare pentru mine. Ce avea să facă iscusitul căpitan Fulminet? Amintirea chipului său aspru, în ciuda soartei cu totul de neinvidiat care mă aştepta, oricum s-ar fi terminat lupta, îmi dăruia, ca o luminiță în bezna nopții, o încredere smintită în capriciile soartei.

Răspunsul nu întîrzie să sosească. *La Pélulante* trăgea prima bordee şi mi-am dat seama îndată că fusese bine îndreptată, deoarece am auzit deasupra capului un pîrîit prelung, urmat de căderea zgomotoasă a unei bucăți grele de lemn. Din felul cum a fost zguduită corabia, nu putea fi vorba decît de catargul cel mare. Partida începea rău pentru îngîmfatul Polidor şi, în aceeaşi clipă, toată nesiguranța mea se risipi. De ce să stau în cumpănă între o spînzurătoare sigură şi o încarcerare pe care prietenia fostului meu şef, cîntărind motivele purtării mele, va găsi poate cum s-o facă mai uşor de îndurat? Îmi îndeplinisem misiunea pînă la capăt şi îmi jucasem rolul. Deschisesem calea. Alții după mine puteau să ridice făclia pe care o scăpasem din mîinile-mi slabe şi să dobîndească, de data asta nu prin violență, ci prin putere de convingere, emanciparea unei rase obidite, al cărei prim apărător am fost eu.

Sus, înfruntarea continua. Se trăgeau bordee după bordee. Am auzit iarăşi zgomotul unor vele prăbuşite şi al ghiulelelor care loveau opera moartă[5]. Cît timp a durat lupta de artilerie? Aveam să aflu mai tîrziu că mai puțin de un ceas se scursese între prima salvă şi abordaj. După tunuri, urmase un schimb de focuri de muschete. În sfîrşit ciocnirea celor două nave una de alta mă prăvăli pe o parte. Lupta intra în ultima ei fază. Cu urechea la pîndă, desluşeam şcîrțîitul gancilor, urletele furioase ale scăpaților, tropote, împuşcaturi.

---

[5] Partea din corpul unei nave care se află deasupra apei.

Urmă un timp de relativă tăcere şi îmi puteam da seama lesne ce se întîmplă. Oamenii mei săriseră pe *la Pélulante* şi se încăierau cu adversarul. Mă străduiam să definesc zgomotele mai mult sau mai puţin înăbuşite care treceau prin pereţii groşi de lemn: căderi de trupuri în apă, strigătul iute înăbuşit în gîtlej al unui om lovit de moarte, frecarea coastelor celor două nave, detunăturile seci ale flintelor şi pistoalelor.

În sfîrşit totul amuţi. Aveam să ştiu ce soartă mi se hărăzise şi această ultimă aşteptare a fost poate cea mai grea pentru mine. Felurite imagini mi se perindau prin minte: Polidor rînjind înainte de a mă lovi, chibzuitul Antonio Montemor de Oca, mîngîindu-şi barbişonul, obrazul ars de soare al englezului David, claia de păr roşu a boţmanului Grosbois, credinciosul meu Lamarehe; după veneau, martori ai unei alte vieţi care îşi prezenta nota de plată, căpitanul Fulminet bătîndu-mă pe umăr şi declarîndu-mi: „îmi placi, sublocotenente Lafortune! locotenenţii Pigache şi Dufourneau, chirurgul Taillebois, şi Sosthène, o! dragul meu Sosthène, căruia i-am închis ochii pe pămînt dominican şi pe care eram mult prea sigur că nu aveam să-i mai văd vreodată.

Paşi trădînd un du-te-vino, voci în care nu recunoşteam timbrul răguşit şi totodată tărăgănat al scăpaţilor, ajungeau acum la urechile mele. Chiar deasupra mea, sub punte, se auzea un tropăit. Oare era bine să strig, pentru a-mi semnala prezenţa? Dar dacă, în locul foştilor mei tovarăşi de pe *la Pélulante*, voi vedea că se ivesc capetele rînjite ale celor ce voiau să mă spînzure? Dumnezeu cu mila! Am ţipat din rărunchi. Cineva coborî în goană treptele care duceau la cală. Uşa acesteia era zăvorîtă. Apoi uşa a fost spartă şi o voce cunoscută, ale cărei intonaţii nu le uitasem, răsună în întunecimea încărcată de miazme:

— Există vreun prizonier pe-aici?

— Sublocotenentul Felix Lafortune, domnule Dufourneau.

— Pe toate trăsnetele din Brest! Ce dracu' faci în gaura asta de şoareci, băiete?

— Trăiam cu speranţa că vei veni, locotenente.

— De cinci ani! continuă el pe ton glumeţ. Dar e o beznă să-ţi vîri degetele în ochi. Hei, oameni buni!

Un matelot coborî cu un felinar. Scos din lanţuri, am ieşit la lumină, în urma domnului Dufourneau, pe puntea corăbiei plină de catarge şi sarturi rupte. Dat fiind că cele două nave rămăseseră bord lîngă bord, puteam vedea cum nişte mateloţi aruncau în mare cadavre de negri de pe puntea fostei mele corăbii, *la Pélulante*. Am întrebat cîţi morţi au avut năvălitorii.

— Phiu! făcu locotenentul, vreo patruzeci bătuţi pe muche. Pe cei rămaşi în viaţă i-am şi pus în lanţuri. Nostimi sălbatici! Ne-ar fi dat probabil mai mult de furcă dacă n-ar fi fost beţi morţi. Dar vorbeşte-mi despre dumneata. După ultimele ştiri, care datează de pe vremea lui Irod, erai amorezat lulea de una din gemenele Cazenave. Te duc la Ovidiu, cîştigi acolo patruzeci de pistoli şi, peste două zile, într-un crîng din apropierea locuinţei domnişoarelor se descoperă trei cadavre, ale celor doi amorezi din partea locului şi al nedezlipitului dumitale Sosthène, regretatul sublocotenent Goujet. Iar dumneata dispari fără să mai dai semne de viaţă. Ne-am gîndit, bineînţeles, că eşti amestecat în această poveste, dar gemenele au jurat că nu ştiu nimic şi misterul n-a putut fi limpezit.

Aflam astfel că ipocritul Ovidiu nu îi dăduse domnului Dufouneau biletul pe care i-l încredinţasem. Ar fi trebuit să bănuiesc. Locotenentul nu păru prea mirat de purtarea mulatrului.

— Ce vrei, dragul meu? Pentru a cîştiga pe două tablouri, trebuie să joace cînd pe alb, cînd pe negru. Dumneata ai suportat cheltuielile jocului său dublu. Nu aveai nici o şansă! Cum ţi-a trecut prin minte să te îndoieşti de căpitanul Fulminet? În ruptul capului nu te-ar fi predat guvernatorului insulei. Un căpitan este stăpîn deplin la bordul său şi nu te-ai fi ales decît cu o întemniţare pe *la Pélulante* pînă la ridicarea ancorei.

Acum poți să-mi spui şi mie cu ce activități tenebroase te-ai ocupat de-ai putut ajunge să mori de urît în fundul calei, la cheremul unei bande de negri?

Nu cunoştea într-adevăr campaniile duse de *le Fulminant*, sau se prefăcea că habar n-are de ele?

— Îngăduie-mi, i-am spus, să-mi deschid inima mai întîi în fața căpitanului.

Mă bătu pe umăr şi începu să rîdă.

— Voia dumitale, tinere.

Căpitanul Fulminet îşi cerceta captura, de pe puntea dunetei. Mă aşteptam din partea lui la mari demonstrații, fără să-mi închipui totuşi că ele s-ar putea întoarce în favoarea mea. Dar nu vedeam decît nişte ochi pătrunzători ațintiți asupra mea, mai degrabă plini de curiozitate, decît de iritare. Auzeam o voce cu inflexiuni ironice.

— E nevoie oare să-ți mărturisesc, domnule, că nu mai trăgeam nădejdea să pun mîna pe un sublocotenent despre care bănuiam a-şi fi luat singur un concediu nelimitat?

Cu un gest, îl rugă pe domnul Dufourneau să se îndepărteze şi continuă pe un ton mai puțin degajat:

— Te afli aici. N-are rost să facem prea multă vorbărie. Să trecem la lucrurile serioase. Domnule, îți voi aduce la cunoştință unele împrejurări pe care nu le ştii, datorită cărora viața dumitale ar fi putut lua o altă întorsătură şi care privesc viitorul dumitale. Dar mai întîi descarcă-ți sacul cu năzbîtii. Vreau să aflu toate nebuniile pe care ai fost în stare să le faci de cînd ți-ai luat nasul la purtare. Dufourneau te-a găsit în cătuşe. Deci erai împotriva planurilor acestor balaoacheşi îndrăciți în care am tras ca în fasole. Pentru mine numai asta contează. Te ascult.

Nu se schimbase. Era la fel de dîrz, calm, sigur pe autoritatea sa. Bănuiam că ştie mai multe despre mine decît lăsa să se vadă, dar eram hotărît să nu-i ascund nimic. Aşa că i-am turuit pe nerăsuflate toată odiseea mea, din seara fatală în care Sosthène îşi găsise moartea, pînă la cearta mea finală cu Polidor, fără să omit nici una din cele treizeci şi cinci de capturi, dintre care prima fusese cea a corăbiei Sanlo Francisco de Asis.

Pe măsură ce înaintam în povestirea mea, ochii domnului Fulminet scăpărau tot mai tare, şi eram din ce în ce mai pătruns de sentimentul că nu mă socotea chiar atît de vinovat.

— Sfinte Sisoe! exclamă el cînd mi-am terminat istorisirea, ai ştiut cum să-ți umpli anii cei mai frumoşi. Eşti un bărbat straşnic. Cît pe ce să te invidiez, conte de la Pree de la Fleur.

Şi, cum nu m-am putut stăpîni să nu tresar auzindu-l că înşiră toate titlurile şi numele mele adevărate, îmi spuse:

— Nu te necăji dacă îți rostesc numele legal. Cunoşteam la fel de bine ca oricare altul toate isprăvile vestitului căpitan Lafortune. Află că el s-a pierdut pe undeva în marea Antilelor, la 25 de grade — grosso modo — latitudine nordică şi a încetat să mai existe, la fel ca şi sublocotenetul cu acelaşi nume, pe care am fost obligat să-l dau dispărut la prima mea întoarcere la Nantes. Numai doi oameni ştiu că acest pitoresc personaj, spaima căpitanilor de nave care fac negoț cu negri, a fost salvat în chip miraculos de valurile nemiloase şi de ghiulelele trase de *la Pétulante*: domnul Dufourneau şi cu mine. Ei bine, da, prietene, căci bietul nostru Pigache, victima unei cumplite boli de piele pe care a luat-o a doua oară, complicată cu dizenterie, a trebuit să fie aruncat în apă între insulele Capului Verde şi Capul Palma, şi toată ştiința preacinstitului domn Taillebois nu l-a împiedicat să aibă aceeaşi soartă în largul insulei Principe. Tot echipajul nostru de pe vremea cînd slujeai sub comanda mea a fost în întregime împrospătat. Domnul

Dufourneau şi cu mine ştim să tăcem ca mormîntul, aşa că nu trebuie să te temi de vreo indiscreție. Nici să nu mai vorbim despre asta. Ego te absolvo[6].

Zicînd acestea, mă invită să trec împreună cu el pe *la Pétulante*, pe a cărei covertă îl văzui pe învățatul Antonio Monlemor de Oca ocupat să panseze un matelot.

— *Como esta Vd, señor*?[7] îl întrebă domnul Fulminet.

— *Regular, căpitán*[8], răspunse spaniolul făcîndu-mi cu ochiul în trecerea pe lîngă el.

Şi domnul Fulminet mă lămuri:

— De la moartea bunului domn Taillebois am rămas fără chirurg. Omul acesta a picat tocmai la țanc, şi mă gîndesc să-l păstrez dacă îmi acceptă propunerea, deoarece îi sînt îndatorat pînă peste cap.

— Cum aşa?

— Află că, după ce te-a pus în lanțuri, căpetenia răzvrătiților dumitale a dat comanda de atac. Atunci acest hidalgo a coborît liniştit la baterii şi i-a îndemnat pe tunarii albi să tragă cît mai prost, ferind astfel *la Pétulante* de orice avarie.

— Şi l-au ascultat?

— Ca un singur om. Nici unul dintre ei n-avea chef să lingă tălpile unui scăpat. Astfel, oamenii mei au putut să doboare, ca la exercițiu, catargele de pe *le Fulminant* (îți mulțumesc în treacăt pentru nume) încît atacatorul n-a mai putut face manevrele necesare, iar cel atacat, în loc să fugă, s-a apropiat de el. Cu totul năuciți, bieții negri şi-au aruncat totuşi ghearele de pisică[9], Aşezasem cei mai buni trăgători ai mei în gabii şi pe punți, de unde puteau lesne să ochească țintele, la adăpost. Povestea n-a durat mult. Un adevărat masacru! Unii chiar au crezut că pot sări pe bătrîna *la Pétulante* agățîndu-se de parîme, dar au pierit în aer, între cele două corăbii, făcînd „buf” drept în apă. În ce mă priveşte, am răpus cu un foc de pistol un soi de zdrahon care urla „moarte! moarte!” fără să-i dea prin gînd că putea fi vorba de-a lui. Uite, tocmai este aruncat în apă.

Doi mateloți dădeau vînt unui trup, pe care l-am recunoscut; era al lui Polidor.

— Acum, prietene, fă-mi plăcerea şi intră la mine, căci pentru a afla ce am să-ți spun e mai bine să stai jos.

Am intrat în odăița cunoscută, unde am regăsit blana de tigru, busola, proiecția lui Mercator prinsă în perete. Puteam crede că mă întorsesem înapoi cu vreo şapte ani, la Nantes, pe brațul de mare unde era ancorată *la Pétulante*. Ca şi atunci, domnul Fulminet scoase din cufărul său de fier o sticlă şi două păhărele, le umplu cu o rachie incendiară, pe care am dat-o peste cap fără să clipesc, întrucît aveam gîtlejul mai călit decît pe vremea îndepărtată a uceniciei mele în navigație. Atunci gazda umplu din nou paharele, mă pofti să stau pe blana de tigru şi îmi spuse:

— Să ne întoarcem, cu voia dumitale, la împrejurările în care ai luat nepotrivita hotărîre de a-ți uni soarta cu aceea a unei bande de sclavi răzvrătiți. Trimiseseşi în chip legitim pe lumea cealaltă doi creoli care, după ce îl uciseseră pe nefericitul dumitale prieten, Sosthène Goujet, voiau să dea o dublă lovitură omorîndu-te şi pe dumneata. Aici începe greşeala în care ai avut proasta inspirație să stărui. Este inutil să-ți repet că, dacă te-ai fi întors cuminte la bord, cum îți dicta datoria dumitale de sublocotenent, te-aş fi acoperit, te-aş fi apărat împotriva oricărei revendicări pornite de la o autoritate altfel decît maritimă, cum îmi dicta datoria mea de căpitan. Am încercat zadarnic să descopăr unde te ascunzi. Ca să-ți spun adevărat, coincidența între dispariția dumitale şi misterioasa răpire a lui *Victorious* îmi cam trezise bănuieli, dar nu puteam rămîne prea multă vreme la Capul Francez. Cincisprezece zile mai tîrziu am fost nevoit să dau

---

[6] Eu te ieri (lat.).

[7] Ce mai faceți, domnule ? (spîn.).

[8] Potrivit, căpitane (span.).

[9] Gauci, sau căngi de abordaj.

ordinul de ridicarea ancorei... Gîndeşte-te în ce încurcătură am fost pus la întoarcerea mea în Nantes. Tatăl dumitale mi te încredințase. În ochii lui eram răspunzător de orice întîmplare nefericită căreia puteai să-i cazi victimă. îndată ce am ajuns în biroul meu, i-am ticluit o scrisoare în cel mai frumos stil, deşi destul de neclară, prin care îi aduceam la cunoştinţă că viața de plăceri şi voluptăți din Insule te-a făcut să-ți pierzi capul şi să uiți de toate. Îi dădeam să înțeleagă că o frumoasă din partea locului jucase un rol însemnat în această poveste. Adăugam că, în ciuda celor spuse de mine, nu izbutisem să te conving a te îmbarca cu noi. E drept, explicația mea era cam trasă de păr, dar ştiam eu măcar dacă erai mort sau viu? Plutind în asemenea nesiguranță, puteam să-i tai orice nădejde tatălui dumitale? De altfel trebuia să-mi imaginez că nu se va lăsa dus de o istorisire atît de întortocheată. Te iubeşte cu duioşie. N-avea nici o ştire despre dumneata de peste doi ani. Aşa că n-a stat mult pe gînduri. Cîteva zile mai tîrziu sosea la Nantes într-o superbă caleaşcă cu blazonul său şi îmi bătea la uşă. O doamnă, se pare o rudă, îl însoțea.

— Doamna Apollonie de Beloeil, vara noastră. Domnul Fulminet bău o duşcă de rachiu şi spuse mai departe:

— Of! prietene, prin ce clipe neplăcute am trecut atunci! Onorabilul dumitale tată mă hărțuia, mă năucea cu întrebările. Iar eu nu puteam să-i dau răspunsurile pe care le aştepta. Ba cine era creatura vicleană care te prinsese în mreje? Cel puțin era de neam bun, era bogată? Ba de ce, fiu nerecunoscător, nu mi-ai dat o scrisoare pentru el, în care să-i explici singur cum stau lucrurile? Mă strecuram cum puteam, îl asiguram că mi-ai vorbit mereu despre el cu dragoste şi respect. Dar el nu mă slăbea, ci, dimpotrivă, se încingea şi mai tare, iar în cele din urmă începu să strige: „Mărturiseşte odată, domnule, că ultimul vlăstar al familiei La Pree la Fleur s-a încurcat cu o negresă!" M-am jurat că se înşală de la un cap la altul. „În cazul acesta, spune-mi adevărul. Oricît de îngrozitor mi s-ar părea, am dreptul să-l cunosc şi dumneata ai datoria să mi-l spui." Şi diavolul de om adăugă: „Nu depinde decît de sinceritatea dumitale să-ți păstrezi postul de comandant al unei nave aparținînd Companiei pentru Guineea, sau să fii concediat." *In cauda venenum*[10]. Pune-te în locul meu. Să nu mai navighez! Mai bine să-mi zbor creierii pe loc! Nu-mi rămînea decît să înghit găluşca.

— Şi i-ați spus totul?

— Tot ce ştiam şi care de fapt se reducea la prea puține lucruri. Curtea pe care le-ai făcut-o domnişoarelor de Saint-Lary — din prudență m-am ferit să rostesc numele Cazenave, care prea mirosea a om de rînd —, cearta dumitale cu pretendenții din insulă, duelul în patru, cei trei ucişi, fuga dumitale, străduințele mele zadarnice de a te regăsi. Aici, vara dumitale a izbucnit în lacrimi, pe cînd tatăl a oftat doar: „E mai puțin grav decît mă temeam." De altfel îşi luă îndată vorba înapoi şi îmi declară fățiş că mi te încredințase bizuindu-se pe buna mea reputație şi, doar dacă nu eram un impostor, nu socotea că mi-am îndeplinit datoria. În consecință, trebuia să-i jur pe sănătatea mea că te voi aduce îndărăt, la nevoie chiar legat de mîini şi de picioare. Am jurat. „Bine, domnule, mi-a spus, am toate motivele să cred că eşti un om de onoare şi că te vei ține de cuvînt. Contele Fortunat este unicul meu moştenitor. Cînd vei pune mîna pe el, să nu-i dai drumul pentru nimic în lume. Spune-i că, dacă întîrzie să mi se înfățişeze, riscă să nu mă mai vadă pe lumea asta, căci anii încep să se adune apăsători pe umerii mei bătrîni. Mai spune-i că hotărîrile pripite nu duc la nimic bun şi că nu era de trebuință să fi plecat în pribegie, deoarece istoria lui nefericită cu contele de Valbert n-a avut urmări. Contesa nu l-a denunțat ca ucigaş al soțului ei, de care a fost destul de mulțumită c-a

[10] Cu venin in coadă (lat.).

scăpat. N-are de dat nici o socoteală în fața justiției. Este curat ca lacrima şi se poate întoarce cu capul sus.”

Cum să nu pălesc la asemenea veste? Am simțit chiar nevoia să dau pe gît dintr-o sorbitură păhărelul de rachiu, ca să-mi vin în fire. Domnul Fulminet remarcase emoția mea şi mă bătu cordial pe umăr.

— Îți înțeleg tulburarea, domnule. Te-ai putea simți zguduit şi pentru mai puțin decît atît. Dar asta nu-i totul. Tatăl dumitale plecă acasă luîndu-mi făgăduiala şi, şase luni mai tîrziu, după ce fu complet carenată *la Pétulante* îşi ridică iarăşi pînzele. Trecuse multă vreme de cînd bîntuiai marea Caraibilor. Numele vestitului căpitan Lafortune ajunsese la urechile mele, cînd tocmai începusem tratativele obişnuite pe Coasta Sclavilor. Am făcut îndată o apropiere între el şi dumneata. Onoarea mea era în joc. Cu orice preț trebuia să-i redau tatălui dumitale fiul pe care îl lăsasem să se smulgă din brațele lui iubitoare. De îndată ce am sosit în Santo Dominguo, am căutat să aflu mai multe despre aşa-numitele dumitale blestemății. Chiar atunci capturaseşi, cu o îndrăzneală nemaipomenită, doar la cîteva mile depărtare de Capul Francez, o navă-barc deplasînd trei sute de tone, înzestrată cu douăzeci şi şase de tunuri şi care, pe deasupra, se mai numea şi *Saint-Louis*. Toți maimarii insulei îl blestemau de mama focului, să mă ierți, pe afurisitul hoț de mare, care avusese obrăznicia să atace o navă botezată cu numele preaiubitului nostru suveran. Am potrivit lucrurile în aşa fel încît *la Pétulante* să plece mai repede. Cu riscul de a întîrzia sosirea ei în Franța, eram hotărît să fac tot ce îmi stătea în putință să-ți ies în cale şi să folosesc forța pentru a te face să capitulezi şi să te capturez. În dorința mea de a ajunge aici, nu m-am dat în lături să sporesc numărul gurilor de foc, de la douăzeci şi patru la treizeci, cele şase tunuri suplimentare fiind aşezate la prova şi la pupa. În afară de asta, am angajat matelоți de elită, care slujiseră multă vreme pe o navă-corsar scoasă din luptă. Se nimerise că tocmai atunci căpitanul ei, prieten cu mine, venise să-i ia pe cei invalizi.

Din nefericire, nu mi-a zîmbit norocul. Zadarnic am schimbat direcția şi, în loc să guvernez spre nord-nord-est, am virat cu vînt de pupa prin Canalul Vîntului, spre a cutreiera apele din largul insulei Jamaica, unde speram să te prind. Zadarnic, şi împotriva oricărei prudențe, m-am încumetat s-o iau de-a curmezişul printre Antilele Mici şi Puerto Rico. După două luni de ocoluri fără nici un rezultat, m-am resemnat, cu moartea în suflet, să reiau calea spre Europa. Nu eram prea liniştit la gîndul primirii pe care avea să mi-o facă tatăl dumitale. Cum se va împăca oare cu vestea că, în ciuda făgăduielii mele, n-am izbutit să i te aduc acasă? Eram cu atît mai amărît de înfrîngerea mea, cu cît mă luase gura pe dinainte şi, pe Coasta Dinților, dădusem căpitanului unei nave de comerț, care se înapoia în Franța, un mesaj prin care îl înştiințam pe marchizul de la Pree de la Fleur că eram pe urmele dumitale.

De la Nantes, m-am dus drept la Paris, unde tatăl dumitale, în loc să-mi facă reproşuri, mă primi cu bucurie. Trebuie să-ți spun că nu mai părea acelaşi om. Mergea anevoie, agățîndu-şi mîinile tremurînde de baston. Obrajii supți păreau ca de ceară şi, cu toate că îşi păstrase vioiciunea privirii, n-am mai regăsit în glasul lui acele izbucniri care m-au băgat în sperieți pentru cariera mea în Companie. Nu păru prea mirat de lupta dumitale împotriva negoțului cu negri. După ce i-am povestit cele mai însemnate isprăvi pe care le-ai făcut, a început chiar să rîdă.

„— Ah! zevzecul! zise el. Nici măcar nu i-a trecut prin minte că, distrugînd negoțul cu negri, îşi ştirbeşte din avere! Drept să spun, n-aş fi crezut niciodată că-l va cuprinde pofta, să facă atîta tărăboi. Campania din Flandra părea să-l fi răcorit. Dar, la vîrsta lui, cu cît sîngele-i mai fierbinte, cu atît ai mai puțină minte. Mi-ai jurat că-l vei aduce acasă, domnule Fulminet. Mă bizui pe dumneata că nu-ți vei călca legămîntul, dar te implor, fă-o cît mai grabnic, dacă nu vrei să mă găsească în mormînt. Vezi, ai grijă să nu i se întîmple ceva rău copilului meu drag, şi să mi-l aduci nevătămat.”

Am plecat patru luni mai tîrziu, după ce îmi întărisem iarăşi echipajul. Pînă la urmă evenimentele s-au întors în folosul meu şi chiar mi-au întrecut aşteptările, deoarece te-am smuls din ghearele soartei funeste care părea să te aştepte. Ai să-ţi revezi tatăl. Spune-mi acum ce pot face să nu-mi păstrezi pică pentru că am pus capăt carierei dumitale de pirat sentimental?

Dragul căpitan Fulminet! Aş fi vrut să-l îmbrăţişez, îşi umplu liniştit pipa, trase cîteva fumuri şi ascultă răbdător actele mele de justificare, pe care nici măcar nu încercă să le respingă. Nu avea nimic împotriva negrilor, cărora natura nu le dăduse pielea neagră pentru a fi batjocoriţi de ceilalţi. Admitea că însuşi principiul pe care se întemeia negoţul cu negri era inuman şi, în ce îl priveşte, se străduise totdeauna să îndulcească traiul captivilor. Se gîndea doar că toate orînduirile erau prost croite şi nu avea calitatea să reformeze un sistem social îngăduit de vicarul lui Cristos în persoană, Sanctitatea Sa papa Inocenţiu.

— Dacă te-am înţeles bine, spuse el în încheiere, ai stofă de apostol. Dar istoria te-a învăţat poate că eroii unei credinţe îşi isprăvesc de obicei zilele sub cunună de martiri. Nu fii supărat pe mine că am vrut să te feresc de asemenea sfîrşit glorios.

Vorbea la fel ca şi chirurgul spaniol. I-am mulţumit pentru mărinimie şi l-am întrebat ce soartă le hărăzise supravieţuitorilor din echipajul meu.

— Mă aşteptam la această întrebare, răspunse el fără să clipească. În privinţa albilor, francezi sau englezi, nu e nici o greutate. Au avut drăgălăşenia să nu-mi atingă nici măcar un sart cu ghiulelele lor, şi o asemenea ispravă de neîndemînare voită merită să fie răsplătită cu o totală indulgenţă. I-am lăsat la bateriile lor. Intenţia mea este să le propun acum să ia locul mateloţilor mei ucişi de diavolii dumitale negri. Aceştia însă...

— Domnule, i-am spus, dacă vreţi să nu vă zgîrciţi la bunătate, v-aş ruga să vă arătaţi faţă de ei la fel de mărinimos. Datorită lor şi celorlalţi fraţi de sînge, morţi în cursul luptelor, care n-au fost nişte bagatele, am eliberat în cinci ani aproape cinci mii de prizonieri. Nu-i aduceţi, tocmai pe ei, în umilitoarea condiţie de sclav, de care se credeau scăpaţi pentru totdeauna. Debarcaţi-i, liberi, pe coastele Africii.

Domnul Fulminet dădu din cap.

— Lucrul acesta ne-ar prelungi foarte mult călătoria şi ar întîrzia bucuria pe care tatăl dumitale ar avea-o revăzîndu-te. Dar, fie!

Un ceas după aceea, oameni şi merinde treceau de pe *le Fulminant* pe *la Pétulante*. Eu însumi am supravegheat transbordarea şi, după regulă, am părăsit ultimul puntea corăbiei, cu pistolul la cingătoare, sabia la şold şi jurnalul de bord sub braţ.

Deoarece singurul punct asupra căruia domnul Fulminet s-a arătat neclintit a fost soarta acestui *le Fulminant* care vîrîse spaima în oasele atîtor căpitani de nave transportînd negri. Îi propusesem să-l aducă la Nantes. Se împotrivise, întrucît, cu arborada distrusă şi un echipaj mult redus, spunea el, n-ar fi putut să se ţină după *la Pétulante*. Cîteva bordee au fost de ajuns pentru a-l trimite la fund şi nu fără melancolie am văzut cum se scufunda în valuri acest martor al unei încercări prin care avusesem ambiţia să instaurez ceva mai multă dreptate într-o lume care o călca în picioare.

Urmarea călătoriei noastre avea să fie fără întîmplări deosebite. Trei luni mai tîrziu, cei douăzeci şi şapte de scăpaţi rămaşi în viaţă erau, spre uimirea lor, debarcaţi pe coasta Sierra Leone. Îi însoţisem pe uscat spre a fi sigur de eliberarea lor. Cum dădeam să mă urc în şalupă, i-am văzut năvălind spre mine, închinîndu-se pînă la pămînt, sărutîndu-mi picioarele şi mîinile. Asta era răsplata mea.

A doua zi din luna ianuarie 1700, cu toate pînzele sus, aşa cum pornisem în urmă cu şapte ani, şase luni şi trei zile, luînd la bordul său un tînăr sublocotenent proaspăt botezat Felix Lafortune, *la Pétulante* intra pe canalul Nantes.

CAPITOLUL 15

Ningea. În afară de ceasurile de noapte, călărisem în galop aproape fără oprire din Nantes şi răpusesem trei cai. Un al patrulea, lăsîndu-se înşelat de polei, îşi frînsese două picioare. Mă pomenisem în mijlocul unui iaz îngheţat care, ca prin minune, într-atît de groasă era gheaţa, nu se rupse sub greutatea mea. Fulgi uşori şi răcoroşi îmi intrau în nări, în gură, în urechi şi îmi stînjeneau vederea. Mi se părea că galopez în vis. Pe cele două margini ale drumului, nişte fantome de copaci îşi întindeau scheletele de ramuri. Nici un suflet de om în satele prin care treceam şi unde pale de fum albăstriu se risipeau deasupra colibelor cu căciuli de omăt, ca nişte moşnegi. În ciuda mănuşilor de piele, nu-mi mai simţeam degetele înţepenite. Din pîntecele calului spetit se ridicau aburi.

Cu şapte ani mai înainte, ca să fac drumul de la Paris la Nantes, au fost de ajuns cinci zile. Pe vremea asta cîinoasă, mi-au trebuit şapte pentru a străbate acelaşi drum la cale întoarsă. Pe la ora prînzului m-am oprit la Nogent-le-Rotrou în faţa unui han cu firma *La cei trei magi*. Calul de sub mine, al cincilea, se lăsă moale în genunchi, apoi se prăbuşi. Al şaselea a ţinut pînă la Limours, unde, într-o surpătură, un colţ de gheaţă îi rupse un jaret. Al şaptelea, un marocan nărăvaş, alb ca zăpada care ne învăluia, porni puşcă de îndată ce neaua încetă să mai cadă.

Cît vedeam cu ochii de jur împrejur totul era de o albeaţă aproape fără culoare, de cristal şi de abur, de sare gemă şi de zahăr candel, iar gerul tăios seca seva şi îngheţa sîngele în vine. Cum să nu mă poarte gîndul spre mările Tropicului, presărate cu insule preafericite, unde petrecusem ani întregi la căldură, într-o lumină biruitoare? Dar îngerul cu sabie de foc, avînd trăsăturile domnului Fulminet, mă izgonise din acest paradis şi chipurile creolelor Eponine şi Valerie se pierdeau într-un trecut aproape la fel de îndepărtat, ca şi chipurile gemenelor Line şi Trine. Trebuia să mă resemnez. Aveam să-mi revăd tatăl; voi reîncepe să gust din dulceaţa vieţii de societate; voi recîştiga favoarea femeilor frumoase. Încă nu împlinisem treizeci de ani. Încă mi se părea că totul este cu putinţă.

Am intrat în Paris prin Issy şi, după ce am trecut de ziduri, mi s-a oferit prilejul să blestem circulaţia din oraş. În ciuda frigului, căruţe şi caleşti, litiere şi trăsuri, sacagii, hamali cu steri de lemne în spinare înaintau prin zăpada murdară, în mijlocul înjurăturilor şi scîrţlitului de osii. Sena era prinsă în gheţuri. Am simţit o înţepătură în inimă cînd am traversat insula Notre-Dame prin strada Deux-Ponts. Aici contele de Valbert, orbit de fulger, nu ştiuse să-mi pareze lovitura care, costîndu-l viaţa, mă alungase la celălalt capăt al lumii.

L-am găsit pe tata în camera lui, cuibărit într-un monumental fotoliu de tapiserie, în faţa căminului în care ardea un morman de butuci. Era înfăşurat într-o largă mantie verzulie, căptuşită cu blană de veveriţă şi pe cap avea o căciuliţă de vulpe, trasă peste urechi.

Intrasem fără să bat la uşă.

— Bună ziua, tată. Eu sînt Fortunat, l-am vestit cu glas vesel.

Marchizul Benigne-Auguste îşi ridică ochii şi mă zări prin oglinda de deasupra căminului. Am alergat spre el. Mă strînse în braţe, fără să se scoale din fotoliu, şi lacrimile lui îmi scăldară obrajii. Dar îşi reveni repede în fire.

— Iată-l pe piratul meu. La naiba, era şi timpul, fiindcă femeia cu coasa m-a şi tras de cîteva ori de mînecă. Am căzut la învoială cu ea să mă lase cel puţin să te mai îmbrăţişez

o dată, însă e o persoană destul de puțin înțelegătoare față de cei pe care-i lasă balamalele... Dar în ce hal arăți, băiete, murdar, ciufulit, cu jaboul sfîşiat şi barba țepoasă!

I-am povestit drumul greu de la Nantes pînă aici, o săptămînă întreagă în care n-avusesem vreme să-mi scot cizmele, mă culcasem prin grajduri alături de calul meu ca să pornesc la drum de îndată ce se sculau argații, şi-apoi gonisem cît era ziua de lungă prin omăt, degerătura, drumul pierit sub gheața care pîrîia, murdăria din mahalalele Parisului.

Luă puțin tutun, îl trase pe nări şi strănută.

— Asta căleşte tinerețea. Ai ajuns la liman şi nu ceream mai mult. Cerul s-a îndurat de mine. Mă pot întoarce împăcat în sînul lui Abraham.

Şi, îndreptîndu-se brusc din şale, cu fulgere în ochi, îmi spuse:

— Nu înseamnă că nu te-ai purtat ca un smintit sadea. Aşadar, tu erai vestitul căpitan Lafortune? Multe isprăvi ai mai făcut! încă zece pirați ca tine şi negoțul cu negri se ducea pe copcă. Ce te-a apucat să faci pe Spartacus, în scopul de a distruge un comerț în care tatăl tău are nişte interese care sînt şi ale tale? Spaima Caraibilor, aşa ți se zicea în consiliile Companiei! Spaima Caraibilor, haida-de! Fortunat-Richard-Felix de la Pree de la Fleur! Atîtea prenume aducătoare de bine pe capul unuia care vîntură mările! Din fericire, nici unul dintre prietenii mei nu ştiau nimic şi, în sfaturile administrației, cînd se povestea cîte o ispravă rea de-a ta, mă întrebam dacă trebuie să rîd în barbă, să te blestem, sau să mă umflu în pene pentru vitejia ta atît de nefiresc folosită. Cînd îmi spuneam: Junia mea renaşte în sîngele tău viu, şi cînd: Insulta e mai grea, cu cît mai scump îți este acel ce te insultă[11].

Nu-l uitase pe Corneille. Abia acum îl regăsisem pe tata. Spuse mai departe:

— În cele din urmă mi-am zis că nu-i nimic jignitor, nici caz de spînzurătoare, deşi ai fi meritat de o sută de ori să te condamne tribunalul la ştreang, ci e vorba doar de aiureală, de o rătăcire trecătoare a unei minți ce se lasă prea lesne înfierbîntată, în sfîrşit, de un păcat al tinereții...

I-am mulțumit din inimă şi l-am rugat să-mi spună cum se scurseseră toți aceşti ani pe care am fost nevoit să-i petrec departe de el.

— Păi tocmai că n-ar fi trebuit să-i petreci printre străini, fiule, şi cînd mă gîndesc la asta simt că-mi ies din țîțîni. Doar ți-a spus Fulminet că, după povestea cu contele ăla nenorocit, nu s-a făcut nici o plîngere împotriva ta. A doua zi mă aşteptam să vină epistatul de poliție, dar nici vorbă. Mă informez în chip discret şi aflu că înmormîntarea victimei va fi celebrată la biserica Notre-Dame. Mă duc acolo şi prezint condoleanțe văduvei, care-ți rupea inima cînd o vedeai în voaluri cernite, îmi ascultă cuvintele bătînd din pleoape şi-mi spune în şoaptă că vrea să-mi facă o vizită cît de curînd. Nu mă simțeam deloc în largul meu. Îmi aminteam încercarea de şantaj, care se isprăvise cu un duel, şi mă întrebam dacă nu cumva contesa voia să reînnoiască manevra. Ei bine, mă înşelam. După cincisprezece zile — răstimpul scurs mă mai liniştise — mă pomenesc cu frumoasa Stephanie. Din prima clipă îmi spulberă îngrijorarea. N-ar putea să se plîngă de tine că l-ai trimis pe lumea cealaltă pe soțul ei, deoarece ai de partea ta cele mai întemeiate motive din lume: primul, fiind provocat, n-ai făcut altceva decît să te aperi; al doilea, răposatul abuza în chip odios de autoritatea lui de soț, mergînd pînă într-acolo încît o amenința, pentru a o compromite în tertipurile lui ilegale; în sfîrşit, al treilea, avea de gînd să le amestece şi pe fete în afacerile lui dubioase, lucru pe care ea nu l-ar fi putut îndura. În consecință, domnule spadasin, nu vedea în tine un Rodrigue al celor

[11] Corneille, Ciclul, actul I, scena S. în romîneşte de Şt. O Iosif. E.S.P.L.A., 1956.

două Kimene şi, dacă mai nutreai încă gînduri curate faţă de Line sau Trine, era gata să-ţi spună : „Vino în braţele mele, ginere iubit!”

O asemenea interpretare a faptelor, cu totul deosebită de versiunea ta personală, nu izbuti să mă convingă. Dar, cine ştie? Poate că Valbert o înspăimînta atît de tare pe Stephanie, încît ea nu se simţea în stare să i se împotrivească şi, în cazul acesta, trebuie să recunoaştem că era mai degrabă demnă de plîns, decît de învinuit.

Adevăr sau minciună, tu însă navigai pe *la Pétulante* de cincisprezece zile încheiate şi am înştiinţat-o că, în ipoteza cea mai bună, nu te vei înapoia decît peste optsprezece luni.

— Ce păcat! oftă ea.

Totuşi înclin să cred că n-avea sufletul atît de curat cît ar fi vrut să mă convingă. Urmară alte vizite. Dacă m-aş fi luat după ea, venea doar să afle veşti despre tine, deşi i-am dat să înţeleagă, din prima zi, că n-aveam aproape nici o perspectivă să primesc vreuna. Curînd, cochetăria ei studiată m-a ajutat să-i dibui adevăratele intenţii. Da, dragul meu, Stephanie de Valbert juca o carte mare cu bătrînul tău tată. Vedea în mine un eventual soţ de-al doilea, foarte potrivit pentru ambiţiile ei.

Oricît de măgulitoare ar fi fost îmbierile unei femei ca ea, încă plină de farmec, pentru un prea de timpuriu bătrîn şubrezit şi puţin atrăgător ca mine, nu eram îndeajuns de nebun să mă las prins în laţ. În sfîrşit, într-o bună zi se hotărî să-şi dea arama pe faţă. Cum intră în casă, îşi duse mîna la frunte, apoi îmi tot vorbi, cu glas tînguitor, despre valurile de fierbinţeală care, de cîtăva vreme, îi amarau viaţa. Poruncii să se aducă o sticlă de maraschino. Închinai în sănătatea ei. Prefăcîndu-se că leşină, lăsă să-i scape paharul din mînă, care se sparse pe parchet. Mirosisem că juca pur şi simplu o comedie. Nu m-am sfiit deci să-i trag două, trei palme zdravene, care o făcură să deschidă ochii şi să se îmbujoreze la faţă. Atunci îmi apucă mîna cu care o lovisem şi, strîngînd-o, îmi spuse cu glas pierit: „Ah! prieten drag, acum ştiu bine ce-mi lipseşte ca să-mi pot recăpăta sănătatea; un bărbat, un bărbat adevărat ca dumneata.” N-am scăpat prilejul să-i răspund că îşi face iluzii pe socoteala mea, deoarece pe zi ce trece mă lasă puterile, nu mă mai gîndesc decît la pacea sufletului meu şi, îndată după întoarcerea ta, aveam de gînd să mă retrag într-o mănăstire. Mă fulgeră cu o privire plină de mînie şi plecă. Pe cuvîntul meu! de atunci n-am mai văzut-o. Peste un an se mărită cu un contracciu general de biruri, domnul de Corneville, căruia, se zice, îi cam pune coarne. Fetele, care, cu cîteva luni înaintea ei, îşi găsiseră cîte un bărbat pe măsura lor, au ajutat-o să devină bunică. Dacă îţi mai făceai planuri, Fortunat, să ştii că trebuie să-ţi muţi gîndul.

I-am răspuns că de multă vreme nu mă mai gîndeam la Line şi Trine, şi sînt gata să mă însor cu oricare domnişoară de neam bun, cu condiţia să fie şi el de acord.

— Minunat, fiule! strigă el. În curînd voi fi un ramolit şi deci trebuie neîntîrziat să-mi pun moştenirea în ordine. Bănuiesc că ţi-a pierit cheful de militărie, şi pe uscat, şi pe mare. Deocamdată regele Ludovic ne lasă să ne bucurăm de pace. Să profităm. Ai adus multe pagube Companiei pentru Guineea; pe cinci ani de acum înainte profiturile ei au de suferit; i-ai pricinuit multe pierderi. A sosit momentul să dregi ce-ai stricat. M-am gîndit să-mi iei locul şi să ne aperi interesele.

Era prea de tot şi am izbucnit.

— Dar bine, tată, cum poţi să te gîndeşti cu sînge rece că, de azi pe mîine, căpitanul Lafortune poate primi să se preschimbe în neguţător de negri?

Marchizul îşi încruntă sprîncenele.

— Căpitanul Lafortune nu mai există, apucatule, ci contele Fortunat de la Pree de la Fleur, căruia binevoiesc să-i dau un răgaz de gîndire.

— M-am şi gîndit.

— Bine! vom mai vorbi despre asta cu mintea limpede, tinere înflăcărat. Fiul rătăcitor întors acasă are dreptul la orice îngăduinţă. Mai bine să stăm de vorbă despre aceea

datorită căreia se va propăşi numele de la Pree de la Fleur. Am pus la o parte pentru tine cîteva logodnice posibile. Pe multe dintre ele le-am şters de pe listă, fie că s-au măritat, fie că au depăşit vîrsta de douăzeci de ani. Au mai rămas cinci, care, după părerea mea, îndeplinesc condiţiile cerute: farmec, sănătate, avere...

— Cum se numesc?

— Sînt două blonde: Catherine d'Aubigny şi Antoinette de Saint-Aignan; o şatenă: Elodie de Janze ; două brunete, o minunăţie de fete, cu ochii albaştri, o pieliţă ca laptele şi un mers de zeiţă: surorile Emmanuelle şi Bernadette de Rosnay-Charento.

Am sărit în sus.

— Gemene? Tata pufni în rîs.

— Fii liniştit. Doar orfane şi cu o zestre mare. Între ele este o diferenţă de un an.

— Uf! răsuflu eu uşurat.

Trebuia să cred că viaţa mea plină de aventuri se încheiase?

Sfîrşitul primei părţi

Va urma...

Expediții și Exploratori

Thor Heyerdahl

1914 - 2002

Thor Heyerdahl a fost un etnograf şi explorator norvegian cu realizări ştiinţifice în zoologie şi geografie. A devenit celebru datorită Expediției Kon-Tiki în care a navigat 4.300 mile (aproximativ 7.000 km) din America de Sud până în Insulele Touamotu.

1938 -	Fatu Hiva -	Hunt for Paradise
1947 -	Kon-Tiki -	The Kon-Tiki Expedition: By Raft Across the South Seas
1955 - ’56 -	Rapa Nui -	Aku-Aku: The Secret of Easter Island
1969 - ’70 -	Ra -	The Ra Expeditions
1978 -	Tigris -	The Tigris Expedition: In Search of Our Beginnings

Expedițiile RA

CAPITOLUL VI

ÎN LUMEA CONSTRUCTORILOR DE PIRAMIDE

„Vreți să împrejmuiți o bucată din deşertul ce se întînde în spatele piramidei Keops ca să construiți o barcă din papirus”?

Ministrul egiptean, un bărbat scund şi bine legat, îşi potrivi ochelarii cu ramă de corn şi mă privi cu un zîmbet întrebător. Se uită oarecum dubios la ambasadorul norvegian, care răspunse printr-un zîmbet politicos stînd drept — deşi încărunțit de vreme — lîngă compatriotul său, de parcă ar fi vrut să fie o mărturie că străinul ce venea din nord era în toate mințile.

„Trestia de papirus se scufundă după două săptămîni. Nu sunt cuvintele mele, aparțin preşedintelui Institutului egiptean pentru studiul papirusului, zise ministrul. Mai mult decît atît, arheologii spun că bărcile din papirus nu au putut să navigheze dincolo de gurile Nilului, deoarece trestia de papirus se dizolvă în apa de mare, iar valurile o fac bucăți.”

„Tocmai asta vreau să încerc”, îi explicai eu.

Nu aveam argumente mai bune în fața atîtor specialişti în papirus. Ministrul culturii şi cel al turismului răscoliseră pînă şi pietrele ca urmare a unei cereri a ambasadorului norvegian. Şi-au adus drept sfetnici pe cei mai valoroşi specialişti ai Egiptului şi iată-ne acum aşezați în jurul unei mese de conferințe împreună cu directori de muzee, arheologi, istorici şi experți în papirus. Preşedintele Institutului pentru studiul papirusului a şi dat verdictul înainte să începem discuția. L-a şi repetat. Dar, admitea el rîzînd, de îndată ce eram singurul dintre cei prezenți care văzusem aievea o barcă de papirus, el va fi bucuros să susțină această idee, în cazul că eu eram absolut hotărît să încep experimentul.

Ideea unei bărci din papirus pe valurile oceanului i se păru de-a dreptul absurdă directorului Muzeului din Cairo. Egiptul a exportat în vremuri străvechi trestie din papirus la Byblos pentru confecționarea cărților, zise el, dar sigur că fenicienii veneau ei înşişi să o ia, deoarece numai corăbiile din lemn puteau să traverseze acest golf neadăpostit al Mediteranei Interioare. A fost şi este de-a dreptul de neconceput ca o barcă de papirus să traverseze Atlanticul. Orice specialist poate să confirme că o barcă de papirus nu rezistă mai departe de gurile Nilului.

Lunga noastră discuție tehnică s-a întins de la papirus la piramidele şi hieroglifele de pe ambele părți ale Atlanticului. În cele din urmă, directorul general al arheologiei egiptene, dr. Gamal Mehrez, pronunță verdictul: „Dacă cineva ar reconstrui o barcă din papirus după modelul celor din picturile aflate pe pereți în camerele mortuare şi ar încerca-o — experiența ar fi valoroasă” — încheie el. Şi cu asta basta.

Ministrul culturii l-a autorizat pe administratorul piramidei de la Giza să ne îngăduie îngrădirea porțiunii necesare pentru instalarea corturilor şi a şantierului unde urma să fie construită ambarcația. În schimb, el a obținut promisiunea că nu vom săpa în nisip, pentru a nu ne expune primejdiei de a ne pomeni chiar în mijlocul cimitirului familiilor de faraoni.

La capătul scărilor clădirii guvernamentale a fost ridicată o baricadă de cărămidă, obişnuită de altfel în Cairo, în fața ferestrelor se aflau îngrămădiți saci cu nisip. Aici ne-am despărțit de adjunctul ministrului turismului, Adel Taher, care îmi strînse mîna cu un zîmbet larg, înainte de a dispărea pe scări în sus.

„Trebuie să construieşti barca aceea, spuse el. Noi, toți, suntem alături de dumneata”.

Am rămas numai cu ambasadorul, care-mi zîmbea şi căruia i-am mulțumit sincer pentru sprijinul neprețuit pe care mi l-a acordat. Peter Anker se dovedise un prieten bun de la început. Ani îndelungați de muncă în Orientul Mijlociu, atît ca trimis al O.N.U. cît şi ca ambasador al Norvegiei — şi pasiunea sa pentru istoria antică — au făcut din el o enciclopedie ambulantă în privința tuturor problemelor referitoare la relațiile comerciale şi la contractele culturale de pe aceste meleaguri, din cele mai îndepărtate vremuri.

„Minunat”, declară el. „Ai obținut terenul pentru şantier, dar nici unul dintre ei nu ți-a împărtăşit încrederea în barca de papirus!”

„Dacă nu ar exista opinii divergente în acest sens, n-ar mai fi necesar să fac demonstrația cu barca,” îi replicai eu.

În camera de la hotel şedeam nehotărît pe marginea patului. Categoric, aveam locul pentru şantier. Dar încă nu pusesem în mişcare toate angrenajele. Era încă suficient timp şi pentru retragere. Trebuia să mă hotărăsc, în sfîrşit: ori viteză maximă pe toate fronturile, ori renunțam la plan; chiar acum. Una din două. Mai exista încă un necaz: toată averea mea nu era destulă ca să facă față acestui experiment costisitor. Poate vreun editor care să vrea să mizeze, la noroc, pe rezultatul final. Şi dacă nu va exista aşa ceva? Şedeam răsucind între degete un petic de hîrtie. Călugării, oamenii lacurilor, savanții şi experții în papirus, toți i-au dat bărcii de papirus nu mai mult de două săptămîni pe apă dulce liniştită şi mai puțin pe marea agitată. Am stat chiar eu cîteva ceasuri într-un *kaday*, *tanqua* sau *shafat* şi am avut sentimentul neplăcut că mănunchiul de trestie se dezintegrează. Ştiam de asemenea că trestia *totora* din America de Sud rezistă la călătorii lungi, pe mare; că are tulpina fibroasă cu un miez celular spongios, care seamănă din toate punctele de vedere cu cel al papirusului. Probabil însă că papirusul absoarbe, într-adevăr, apă mult mai repede decît totora.

Am desfăcut peticul de hîrtie. Scrisul de mînă mâzgălit şi copilăresc era o scrisoare:

Dragă Thor din Italia,

Îți mai aminteşti de Abdullah din Ciad? Sunt gata să vin la tine cu Omar şi Mussa, să construim un caday mare. Aşteptăm ordine de la tine şi eu sunt dulgher la pastorul Eyer în Fort-Lamy.

Fața zîmbitoare şi neagră ca tăciunele, cu cicatricea tribală peste frunte şi nas îmi apăru în toată splendoarea ei. Am fost nevoit să zîmbesc gîndindu-mă la scrisoarea emoționantă. În acelaşi timp era minunat să ştiu că un analfabet din inima Africii a luat inițiativa de a duce adresa mea unui scrib din Fort-Lamy ca să mă îndemne la lucru. De ce ezitam? Abdullah împreună cu Omar şi cu Mussa erau pregătiți să vină. Ei construiesc ambarcații din trestie pentru transportul vitelor pe lacul Tchad, mai mari decît cele folosite de creştinii care şi-au căutat refugiu pe insulele etiopiene; şi apoi ştiau mai multe despre capacitatea de plutire a papirusului decît toți savanții din lume la un loc. Ei credeau în *kaday*-ul lor, şi doreau să construiască unul destul de mare ca să navigheze luni în şir. Doreau să se îmbarce şi ei, să plutească spre țări îndepărtate, pe care n-am putut să le descriu altfel decît spunîndu-le cît timp îți trebuie ca să ajungi la ele, deoarece ei nu aveau nici cea mai vagă idee despre geografie.

Scrisoarea lui Abdullah puse capăt ezitărilor mele. Mă puteam baza pe bărbații din Ciad.

În aceeaşi seară o telegramă pleca înapoi spre Addis-Abeba. Am expediat-o pe adresa italianului, care avea cele două nave din metal pe lacul Tana. Ne înțelesesem că îndată ce va primi o telegramă de la mine să-i trimită pe Ali şi pe oamenii săi la mlaştinile ce se întind pe țărmul vestic al lacului Tana ca să taie 150 metri cubi de trestie de papirus. O dată uscată, trestia urma să fie adunată în mănunchiuri la capătul nordic al lacului. Comandantul, Mario Buschi, era un om de afaceri de vîrstă mijlocie, bine legat şi întotdeauna plin de inițiative. El singur a organizat transportul celor două nave metalice ale sale din Marea Roşie la lacul Tana şi tot el aranjase, în 1937, deplasarea monolitului Axum de 180 tone, din munții Etiopiei la Roma. Spera că va fi rugat să-l mute şi înapoi în Etiopia, deoarece împăratul făcea presiuni asupra guvernului italian în sensul acesta.

Primul meu gînd fusese să transport papirusul pe Nil în jos, operație destul de nesigură avînd în vedere nenumăratele căderi de apă şi restricțiile impuse de Republica Sudan. Buschi a acceptat provocarea sportivă de a transporta 500 de snopi de papirus pe o distanță de 450 de mile, peste munții etiopieni, de la lacul Tana la Marea Roşie. Stiva de papirus nepresat, deşi părea mare cît o casă, nu cîntărea mai mult de 12 tone.

Nu era timp de pierdut. Crăciunul se apropia şi dacă ne hotăram să trecem Atlanticul înainte de a începe anotimpul uraganelor de cealaltă parte, trebuia să pornim din Africa în mai. Mi-era teamă să nu tăiem papirusul prea repede; ştiam totuşi că cel bătrîn este mai puțin rezistent. Netăind însă trestia atunci, nu mai puteam porni în mai. Era nevoie de timp să aduni două-trei sute de mii de trestii de papirus avînd în vedere şi faptul că lacul Tana se afla în perioada fluxului; trestia trebuia să fie lungă de aproximativ 3,5 m, deci trebuia tăiată de jos, mult sub nivelul apei. Ca să nu putrezească în snopi urma să fie uscată bine la soare.

Urma apoi să suporte o călătorie dificilă peste munți, şi în cele din urmă, în sus, pe Marea Roşie. Pe vremea aceea, în Canalul de Suez era război şi orice trafic încetase. Ar fi însemnat să mă lupt de a obține o permisiune specială pentru a descărca trestia acolo. De fapt trestia, care este uşor inflamabilă, urma să fie descărcată şi apoi transportată pe drumuri blocate pentru a reveni în cele din urmă din nou la Nil, lîngă Cairo. Înainte ca încărcătura de papirus să ajungă la piramide, trebuia să fie terminată tabăra pentru paznici şi lucrători, trebuiau găsite bucătarul şi proviziile atît de necesare în plin deşert. Construirea ambarcației urma să fie condusă de negrii buduma din Ciad, care încă şi acum îşi duc viața simplă, ancestrală, pe insula plutitoare, în cel mai neumblat colț de deşert din centrul Africii. O dată terminate aceste pregătiri, pentru a începe lucrul ne aştepta un proces anevoios de asamblare a sutelor de mii de tulpini firave de papirus într-o ambarcație maritimă, rezistentă, de 14 m lungime şi 4,5 m lățime. Avem de făcut şi pregătirile pentru transportul corăbiei pînă la locul de lansare, un port african de pe coasta Atlanticului. Velele şi greementul, anticul mecanism al cîrmei egiptean, cabina din bambus împletit, vasele speciale pentru apă şi provizii, ca cele folosite în vechime — toate acestea, o mie la număr, trebuiau pregătite.

Dintre toate, expediasem doar telegrama în Etiopia. M-am aşezat din nou pe pat numărînd pe degete: decembrie, ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai. Mi-am simțit inima bătînd şi am început să măsor, în paşi din ce în ce mai repezi, duşumeaua. Hîrtie şi creion: musai să pornesc toate aceste angrenaje chiar acum. Toate, deodată. În primul rînd, un echipaj care să fie dornic să ia parte la experiența aceasta.

Cum era şi firesc m-am gîndit mai întîi la tovarăşii mei de-o sută şi una de zile de pe „Kon-Tiki”, pluta din lemn de balsa. Ne mai întîlneam de cîte ori se ivea prilejul pentru a

ne depăna amintirile. Dar Knut Haugland, destul de ocupat în calitatea sa de director al Muzeului Kon-Tiki din Oslo, fusese chemat recent să organizeze cît mai repede posibil un Muzeu al Rezistenței norvegiene. Herman Watzinger, de multă vreme expert F.A.O. în Peru în probleme de pescuit, era tocmai pe punctul de a prelua funcția de director al acestui departament la Roma. Bengt Danielsson, singurul suedez printre cei cinci norvegieni, care după călătoria noastră s-a stabilit în Tahiti ca etnolog, tocmai acceptase un post de director al Muzeului etnografic din Stockholm. Erik Riesselberg rămăsese același boem cronic, străbătînd lumea cu chitara și paleta sa. Eram sigur că va accepta de îndată ce va afla. Dar Torstein Raaby, care pe vremuri telegrafiase „coming” drept răspuns la invitația mea de-a se imbarca pe „Kon-Tiki”, își sfîrșise viața temerară în apele înghețate ale Groenlandei de Nord, ca operator-radio într-o expediție care urma să traverseze Polul Nord pe schi.

Pe „Kon-Tiki” am fost cinci norvegieni și un suedez, adică șase scandinavi. De data aceasta însă mă simțeam tentat să strîng pe mica ambarcație de trestie atîtea națiuni cît îngăduia spațiul. Dacă ne înghesuiam, încăpeam șapte bărbați. Șapte, din șapte națiuni. Eu fiind dintr-o țară nordică a Europei, era firesc ca sudul să ofere un fel de contrast și răspunsul nu putea fi altul decît Italia. Deoarece noi europenii eram „albi” trebuia să avem cu noi și un om de „culoare”, iar negrii cu pielea cea mai închisă la culoare pe care i-am văzut vreodată erau din Ciad, deci era logic să-l luăm cu noi pe unul dintre experții în papirus. Experiența urma să demonstreze posibilitatea contactelor între civilizațiile antice ale Africii și Americii; mi s-a părut simbolic să luăm în călătoria noastră un egiptean și un mexican. Pentru a avea reprezentate în grupul nostru și ideologii diferite mi-a surîs ideea de a invita un reprezentant al S.U.A. și unul din U.R.S.S. Lipsa de spațiu nu ne-a îngăduit să includem reprezentanți și din celelalte națiuni, dar ele puteau fi simbolizate de pavilionul Națiunilor Unite, în cazul că obțineam permisiunea de a-l arbora.

Vremurile pe care le trăim cer tot felul de eforturi pentru a ajunge la bună înțelegere între națiuni. Turboreactoare militare trec peste Sfinx și piramide, tunurile bubuie de-a lungul Canalului de Suez, care stă închis. Acolo unde nu este război oamenii trăiesc îngroziți sub amenințarea psihologică a unui atac nuclear. Pe barca din papirus era loc numai pentru oameni care știau să fie prieteni. Călătoria însăși nu era altceva decît un studiu al zorilor omenirii. O călătorie de studiu în lumea suprapopulată de mîine. Cu televiziunea, turboreactoarele și astronauții am reușit să reducem mult dimensiunile globului nostru. Ceea ce se chema odată lumea nesfîrșită, acum poate fi ocolită în mai bine de o oră și patruzeci de minute. Popoarele nu mai sunt despărțite de ziduri muntoase de netrecut și de oceane imense. Nu mai pot trăi izolate; dimpotrivă! În timp ce sute de mii de specialiști se ocupă de fisiunea atomului și de laser, globul nostru terestru se rostogolește cu viteze supersonice către viitor, iar noi toți suntem călători, tovarăși în același mare experiment tehnic la care suntem obligați să conlucrăm dacă vrem să ținem pas cu progresul.

O barcă din papirus în larg ar putea fi o microlume, o încercare practică de a dovedi că oamenii pot conlucra în pace indiferent de țară, religie, culoare sau convingeri politice, cu condiția ca fiecare să facă o problemă de interes propriu din faptul de a lupta pentru o cauză comună.

Am luat stiloul și i-am scris lui Abdullah. I-am precizat că aveam nevoie de Omar și de Mussa și am adăugat că el era necesar ca interpret. Îl mai întrebam dacă era nevoie să merg după ei, sau putea el singur să ajungă la Bol și de acolo, împreună cu ceilalți, la

Fort-Lamy, de unde să ia bilete de avion pentru Cairo, unde urma să-i aştept la aterizare.

Spre uimirea mea am primit prin scribul din Fort-Lamy un răspuns succint de la Abdullah: avea nevoie, împreună cu ceilalți, de un certificat de angajare ca să poată părăsi țara; în plus, trei bilete de avion pînă în Egipt şi, de asemenea, 150 000 franci-Ciad. Avîndu-le pe toate acestea la îndemînă putea să se descurce singur socotea el, scutindu-mă de o călătorie pînă în Ciad.

Îmi dădeam seama că suma era frumuşică, chiar dacă Banca Națională a Italiei nu cunoştea cursul de schimb pentru francul din Ciad. Apoi toate celelalte probleme pînă cînd aceşti bani aveau să ajungă în siguranță în mîinile lui Abdullah. În siguranță? Mă mîngîiam cu o expresie ca aceasta fără să ştiu mare lucru despre Abdullah Djibrine. Ştiam doar că e un bărbat îmbrăcat într-o tunică albă, care a apărut de undeva din necunoscut, pe cînd eram în Bol, şi că după ce ne-a folosit ca interpret voluntar, a dispărut din nou. Era dulgher, după spusele sale. Dacă nu avea intenția să mă înşele, mă ajuta astfel să economisesc timp şi bani. Nemaiavînd de ce să merg pînă la Bol după negrii buduma, puteam să fac o ultimă vizită importantă la indienii din Peru. Oricum, trebuia să trec prin Mexic şi S.U.A. ca să-mi găsesc tovarăşi de călătorie.

Doi importanți colaboratori de-ai mei fuseseră puşi în mişcare. Buschi făcea rost de trestie, iar Abdullah de constructori. Trestia şi constructorii urmau să sosească în Egipt cam în acelaşi timp, iar pînă atunci tabăra noastră de lîngă Cairo avea să fie gata. Cu organizarea taberei-şantier fusese însărcinat un prieten pe care puteai conta: italianul Angelo Corio, profesor de liceu, căruia Ministerul Învățămîntului din Roma îi acordase o bursă de studii de limbă în Egipt, de şase luni, în cadrul echipei noastre internaționale. Corio a sosit la piramide în chip de turist, cu geamantan şi aparat de fotografiat şi s-a prăbuşit de-a binelea sub bombardamentul de insistențe ale unui grup de tălmaci care țineau morțiş să-i arate Sfinxul şi să-l învețe să călărească pe cămilă. Ca să supraviețuiască în acest peisaj oriental cu totul deosebit, Corio, cu siguranță, avea nevoie de un localnic care cunoştea legile şi obiceiurile pămîntului. Colonelul în retragere Attia Ossama era tocmai omul potrivit. Amabilitatea şi darul lui de a fi curtenitor îi deschideau uşile oriunde; în consecință, el a devenit un fel de intermediar în relațiile cu autoritățile şi a obținut permisiunea de a descărca papirus în zona cuprinsă de război a Suezului. Treburile mergeau bine şi îşi urmau cursul în tot mai multe țări. Telegrame şi telefoane în limbi străine. Scrisori expres, cu timbre exotice. Totul trebuia ținut secret ca să putem termina la termenul limită, fixat de începerea perioadei uraganelor. Participanții erau din şapte țări. Am găsit un italian, aveam şi un candidat egiptean şi intenționam să aleg omul din Ciad dintre cei trei constructori de bărci, la sosirea lor. Aşteptam un răspuns din U.R.S.S. Trebuia să merg în S.U.A. Lunile treceau. Decembrie, apoi ianuarie, mai rămăseseră doar trei luni. La New York m-am întîlnit cu Frank Taplin, omul meu de legătură american. În Cairo, Corio aştepta încărcătura de papirus, care acum se usca la soare pe malurile lacului Tana, în timp ce Abdullah, de negăsit acum, era pe drum pentru a-i aduce pe ceilalți doi din Bol. Frank Taplin era un om de afaceri american mai mult decît energic, un luptător pentru pace şi un membru activ al Asociației federaliştilor din lume, organizație care luptă pentru dezvoltarea relațiilor de cooperare dintre țări şi răspîndirea prestigiului O.N.U. Cunoscutul editor din New York, Norman Cousins, era preşedintele organizației şi un prieten apropiat al secretarului general U Thant, care ne-a primit pe toți trei la ultimul etaj al impunătoarei clădiri din sticlă a O.N.U.

Şapte naționalități, albi şi negri, din est şi vest, pe nişte mănunchiuri de papirus care urmau să plutească pe Atlantic? Ni se va permite să arborăm pavilionul O.N.U. atîta timp cît vom respecta regulile: toate pavilioanele de la bord să aibă aceeaşi mărime şi să fluture la aceeaşi înălțime. Urma să arborăm şapte pavilioane naționale pe un rînd, şi cîte un pavilion al O.N.U. de fiecare parte. Urările de bine ale lui U Thant au izvorît din inimă. Unde veți începe? ne întrebă el.

„M-am gîndit să pornim din Maroc".

„Atunci să mergeți să-l vizitați pe prietenul meu Ahmed Benhima, reprezentantul Marocului la O.N.U., care locuieşte cu cincisprezece etaje mai jos, la etajul douăzeci şi trei".

Excelența sa de la etajul douăzeci şi trei era un om înalt, distins, ultim descendent al uneia dintre cele mai vechi şi mai active familii din Maroc. Ne-a primit cu amabilitatea-i obişnuită, iar noi ne-am afundat în fotoliile moi şi adînci. Ne-a ascultat cu mult calm.

„Deci vreți să navigați, pornind din Maroc pe o barcă din papirus?" a fost tot ceea ce a spus în timp ce ne oferea țigări.

„Mulțumesc, nu fumez".

„Din ce port plecați?"

„Safi".

„Safi! E oraşul meu natal! Dar de ce ați ales tocmai Safi?"

Interesul său crescu dintr-o dată. Se ridică foarte surprins şi curios.

„De ce tocmai din Safi?" repetă el.

„Deoarece Safi este unul dintre cele mai vechi porturi africane de dincolo de Gibraltar. Casablanca este un port modern, dar Safi a fost cunoscut încă din cele mai vechi timpuri. Safi este aşezat tocmai în locul unde un marinar de cabotaj care vine din Mediterana poate fi impins spre larg de curenți şi vînturi. Dincolo de Safi curentul Canarelor şi alizeele duc cu ele tot ce pluteşte în direcția continentului american.

„Părinții mei locuiesc în Safi. Paşa din Safi este un foarte bun prieten de-al meu. Le voi scrie lui şi fratelui meu, care este ministrul afacerilor externe al Marocului".

Aveam un noroc nemaipomenit. Ne-am despărțit ca buni prieteni.

În New York am avut un candidat pentru călătorie şi totul a mers foarte bine pînă cînd soția sa ne-a aflat planurile secrete. Atunci, toți trei am căzut de acord, în grabă, că trebuie să găsim pe altcineva.

Nu mai aveam timp să luăm masa cu încă un candidat, înainte ca avionul să plece spre Lima, în Peru.

Peste cîteva zile stăteam împreună cu un grup de indieni *uru*, frigînd peşte pe o insulă plutitoare de pe lacul Titicaca. Insula era făcută dintr-o plasă de trestii, snopi de trestie aşezați unul peste celălalt. Cînd stratul de la fund putrezeşte şi se afundă mai adînc, se taie trestii totora proaspete şi se aşază deasupra. Toată această parte a lacului e acoperită de insule artificiale din trestii, aşezate una lîngă alta, despărțite de canale înguste şi înconjurate de trestii care cresc în toate direcțiile cît poți cuprinde cu ochiul. Privind acest pămînt mlăştinos unde indienii uru îşi duc existența printre peşti şi trestii, nu poți vedea nimic altceva în afară de vîrfurile albe ale munților îndepărtați proiectate pe albastrul cerului. Şi casa, şi patul indienilor sunt din trestie. Bărcile sunt din trestii, cu velă pătrată din tulpini de papirus împletite. Trestia este unicul combustibil pentru focurile lor. Trestiile putrezite amestecate cu pămîntul de pe țărm sunt aşezate în paturi mici, pe insulele plutitoare şi acolo indienii îşi cresc obişnuiții cartofi dulci. Nimic nu este stabil în existența acestor indieni; pămîntul se clatină atunci cînd calcă pe duşumeaua colibelor sau prin micul lor cîmp de cartofi. Venisem pentru a-mi confirma o

presupunere. Indienii uru, ca şi quechua şi aymara de pe țărmul aceluiaşi lac şi asemenea negrilor buduma din Ciad, nu-şi scot bărcile la uscat în fiecare zi, după ce le folosesc. Totuşi bărcile lor nu se scufundă în două săptămîni. Cu toate acestea trestiile se scufundă treptat. Am putut observa acest lucru, văzînd insulele plutitoare, pe care indienii trebuie să le întărească continuu. Dar elegantele bărci stăteau lîngă insule şi pluteau fără noi rezerve de papirus, ca şi pe lacul Tchad din centrul Africii. Explicația e foarte simplă şi limpede. Bărcile de aici, din America de Sud, ca şi cele din Ciad, sunt imbinate prin socar împletit de mînă, iar snopii sunt legați atît de strîns încît canalele celulare din interiorul tulpinii papirusului sunt obturate. Pe de altă parte, bărcuțele din Etiopia sunt legate pur şi simplu, uşor, cu fişii din scoarță de copac sau cu fibră de papirus, încît trestia poroasă nu este suficient de comprimată în punctele de legare pentru a preveni absorbția apei. Mai erau încă douăsprezece zile pînă la sosirea lui Abdullah şi a constructorilor de bărci la Cairo. Li s-au trimis bilete de avion pentru 20 februarie, data fiind calculată astfel încît să coincidă cu sosirea papirusului la Suez. Puteam face foarte multe lucruri în două săptămîni. Deci, impreună cu un prieten, Thorleif Schjelderup, un cunoscut filozof norvegian, producător de filme, am părăsit insulele plutitoare ale indienilor uru pentru a vizita deşertul de pe țărmul nordic al Perului. Doream să vedem cea mai frumoasă piramidă din America de Sud, o construcție enormă şi simetrică, din cărămizi de chirpici. Colosul stă uitat ascuns după munți de nisip, pe cîmpia din Valea Chicama, neexplorată de ştiință, dar prădată de hoții de morminte, care au deschis un crater pînă în adîncul piramidei, transformînd-o într-un fel de vulcan pătrat. Edificiul uriaş se ridică atît de mult deasupra deşertului, încît oamenii văii numesc acest monument antic: Cerro Colorado, adică „Muntele colorat". Datorită părților simetrice şi împrejmuirii din fața piramidei, trebuie să te uiți însă la ea foarte atent pentru a-ți da seama că nu este un munte ci o îngrămădire de milioane de cărămizi arse la soare, făcute de mîna omului. Cineva care a fost în Egipt cu o săptămînă înainte găseşte o asemănare derutantă între forma arhitecturală, orientarea astronomică, dimensiunile şi materialele de construcție ale piramidei de aici şi cele mai vechi piramide de pe Nil. Cerro Colorado a fost ridicat de un rege-preot necunoscut, din antichitate, cînd o civilizație puternică începuse să înflorească în Peru, cu mult înainte ca cultura Inca să fi urmat culturii Chimu, ea însăşi o urmaşă a acelor necunoscuți preceptori pe care ştiința, neştiindu-le numele, i-a numit *mochica*. Ei au construit primele şi cele mai mari piramide de pe țărmul acesta. Dar cine au fost aceşti *mochica*? Ştiința şi-a dat din ce în ce mai mult seama că a existat o legătură între oamenii care au adus cultura pe țărmul nordic al Perului şi constructorii de piramide din Mexicul antic. În afară de aceasta nu se mai ştie aproape nimic despre originea lor.

Acest complex enorm de ruine, cu piramidele, templele şi palatele sale este rezultatul muncii unor ființe umane ca şi noi, cu nimic superioare sau inferioare. Ei au ajuns aici cu o mie de ani înaintea lui Columb, desțelenind un loc în junglă pentru case, ferme şi edificii religioase. Piramidele impunătoare şi templele au fost

proiectate de arhitecți pricepuți — nemaipomenit de pricepuți — dacă ne gîndim că majoritatea indienilor care locuiau şi încă locuiesc în junglă construindu-şi colibe din crengi şi frunze, nu se gîndesc niciodată să înalțe vreun bloc dreptunghiular din ceea ce natura le-a dat sub forma bolovanilor sau a rocilor solide. Am încercat o dată să fac un pătrat dintr-o piatră rotundă. Abia am reuşit, deşi aveam oțel la dispoziție pentru a-l ciopli, iar indienii aveau numai unelte de piatră. Numai un expert poate să taie bucăți lustruite dintr-un bloc de piatră dură — nici eu, nici vreunul din prietenii mei, fie el orăşean sau sătean, nefiind în stare; şi nici vreun indian pe care l-am întîlnit vreodată. Poate, totuşi, să fie făcut, dar nu de oricine. Care este adevărul despre ruinele din jungla de la Palenque?

O idee năstruşnică îmi spunea că arheologii, reconstitund necunoscutul, ar profita consultînd pe cineva din poliția criminală, pe cineva care nu trebuie neapărat să cunoască terminologia arheologică sau tehnica săpăturilor, dar care are fler de detectiv şi ceva experiență în calcularea probabilităților. Aici în adîncul pădurii se afla o piramidă mare. Oare indienii simpli s-au gîndit s-o construiască acolo? Ori poate oameni din Siberia — nu mă refer la vînătorii primitivi — s-au amestecat cu băştinaşi din pădurile mexicane?

Era natural, au spus aceia care credeau că numai primitivii şi nu oamenii civilizați dinaintea lui Columb au putut călători: era natural ca ființe omeneşti să poată crea lucruri asemănătoare într-un mediu înconjurător asemănător. Era deci natural ca oamenii din Egipt şi din Mexic să aşeze piatră peste piatră şi să construiască piramide.

A început să plouă cu găleata şi am încercat să ne adăpostim sub nişte frunze uriaşe.

Acelaşi mediu înconjurător! Există oare vreun contrast mai puternic decît deşertul egiptean şi jungla mexicană? Existența plantelor caracteristice mediilor umede au făcut aerul fierbinte pe oare-l respiram tot aşa de umed ca cel dintr-o seră. În afară de frunziş ud, liane, trunchiuri şi sol bogat, nu puteai vedea nimic altceva. Nici o piatră în afară de blocurile sculptate, aduse cîndva de om, care acum zac îngrămădite în ruine. Era oare normal să aşezi piatră peste piatră în jungla mexicană? Atunci de ce nu şi în jungla africană, în prerii sau pe cîmpiile şi în pădurile de pin din Europa?

Unde şi-au găsit arhitecții piramidelor din Palenque materiale de construcție? Poate că au săpat adînc în pămînt sub rădăcinile uriaşilor arbori din junglă; poate au mers pe vreo creastă de munte mai apropiată şi au cărat piatră. Aici în Palenque, ideea a venit în orice caz prima, iar materialele de construcție au fost găsite de experți după căutări.

Dar în Peru? Era oare natural să pui pietre peste pietre, pînă cînd s-au născut piramidele? De-a lungul miilor de mile de țărm pustiu unde piramidele stau împrăştiate în nisipuri, nu se găseşte nici un fel de piatră care să fie folosită; trebuie să mergi departe, în Anzi ca să găseşti cariere de piatră. În Valea Mochica, unde am fost, piatra este de o calitate atit de inferioară, încît constructorii de piramide au fost obligați să fabrice circa şase milioane de blocuri mari din chirpici de forma cărămizilor pentru a avea destul material pentru piramidele care ocupau o suprafață de peste 3300 metri pătrați şi 30 m în înălțime. În Peru mai există încă multe piramide din cărămizi de chirpici mult mai înalte decît Cerro Colorado.

Faptul că trebuia să stau astfel, ud şi înfrigurat, sub frunzele mari şi să privesc la piramida ce şiroia de ploaie îmi trezea amintiri încă proaspete din Peru şi Egipt. În Egipt era natural să construieşti cu piatră, să duci uneltele de piatră, deoarece stîncile golaşe care se ridică din nisipul deşertului au fost singurul material de construcție. Dar unde se găsea piatră în Mexic? Se ştie că aztecii de pe platourile Mexicului şi populația maya

din junglele dese ale peninsulei Yucatan au învățat să construiască piramide de la înaintaşii lor. Arheologia a arătat că prima civilizație din Mexic, cea care le-a dat un impuls celorlalte, a început pe țărmul tropical al golfului Mexic, unde curentul oceanic al Mexicului înaintează spre țărm după traversarea Atlanticului. Era mai natural să construieşti acolo piramide? Dimpotrivă. Făuritorii necunoscuți ai celei mai timpurii culturi din Mexic şi-au croit drum dincolo de orizontul îndepărtat pentru a găsi o carieră de piatră. În unele cazuri, blocuri uriaşe de piatră de douăzeci sau chiar treizeci de tone au fost transportate de la cariere aflate la o distanță de cincizeci de mile de locul construcției. Astăzi nimeni nu cunoaşte identitatea acelor neobosiți zidari şi arhitecți, care au construit în junglă şi ştiau mai multe despre piatră decît despre lemn. Totuşi, prin conveniență, li s-a dat un nume: *olmeci.* Dacă numeroasele sculpturi realiste ale monumentelor lor abandonate sunt autoportrete, atunci unii dintre olmeci aveau fețe ovale cu nasuri drepte, late, cu buze groase arătînd ca negrii, în timp ce alții aveau trăsături ascuțite, nasuri coroiate, mustăți şi bărbi lungi şi erau ca nişte adevărați semiți. Olmecii sunt cheia întregii ghicitori. Care a fost numele lor adevărat, cine erau; de ce au făcut cariere de piatră şi au construit piramide? Olmecii au fabricat şi cărămizi artificiale în junglă. De ce? Una dintre piramidele lor, de 30 m, a fost construită din cărămizi de chirpici arse la soare ca şi cele mai mari dintre piramidele din Mesopotamia antică şi Peru, ca şi cîteva dintre piramidele de pe valea Nilului. Chirpiciul nu este un material natural de construcție în junglă.

Edificiul şiroind de ploaie la care priveam încurcă şi mai mult ițele. Cu cîțiva ani în urmă, în 1962, o descoperire făcută în piramida aceasta din junglă a zguduit lumea ştiințifică făcînd să se clatine dogmele rigide. Cît se poate de neaşteptat a fost descoperită o intrare secretă ducînd spre un pasaj îngust cu o scară de piatră, în formă de spirală, înaintînd spre centrul piramidei. Ea conduce spre o uşă grea de piatră, care se deschide într-un mormînt măreț cu un imens sicriu de piatră unde este înmormîntat un puternic rege-preot, întocmai ca în Egiptul antic. În piramidele din Mexic nu ar trebui să existe camere mortuare. Acesta era unul dintre cele mai convingătoare motive pentru a se respinge ideea unui contact transoceanic. Asemănarea dintre piramide era superficială, spuneau ei. Piramidele de pe cele două părți ale Atlanticului nu numai că aveau funcții diferite, dar erau construite într-o formă diferită. În Mexic şi Peru piramidele au laturile în formă de trepte, în timp ce în Egipt laturile se înclină lin.

Totuşi, aceste simple deosebiri nu au fost niciodată strict precizate. Oricine a călătorit în valea Nilului ştie că în Egipt se găsesc piramide cu trepte şi că ele sunt cele mai vechi, aceasta fiind forma originară, nu numai în Egipt, dar şi în Mesopotamia. Civilizații vecini ai Egiptului, din Lumea Veche, babilonenii, îşi construiau piramidele în formă de trepte şi le aşezau un templu în vîrf, întocmai ca şi în Mexicul antic. Şi acum, aşa deodată, a apărut regele-preot întins într-un sicriu în inima piramidei mexicane. Familia lui se pretindea, de asemenea, urmaşă a soarelui şi punea în mormînt un zeu al soarelui din jad, în timp ce arhitectul întocmea planul piramidei cu o precizie astronomică, după mişcarea soarelui, ca şi în Egipt. El era, de asemenea, aşezat într-un sarcofag enorm de piatră. I se fixa pe față o splendidă mască de mumie, cum se obişnuia în Peru şi în Egipt. Masca nu era din aur, ci dintr-un mozaic de jad, cu ochi din scoică şi pupile de obsidiană. Ei credeau în existența unei vieți după moarte şi de aceea puneau diferite vase pentru hrană şi băutură şi se înfrumusețau cu coroană, cercei, lănțişor la gît, brățări şi inele din perle veritabile şi jad. Sicriul era pictat în interior cu cinabru roşu, iar de podoabele din os şi de giuvaeruri erau prinse bucăți de stofă roşie. Sarcofagul era închis, în stil egiptean, cu un capac făcut dintr-o singură lespede cioplită, care cîntărea mai multe tone; aceasta era lată cît un om şi de două ori mai lungă. Capacul şi pereții mormîntului erau decorați în relief cu siluete de preoți sau de regi-preoți, toți din profil, unii purtînd bărbi false, ca simbol al rangului, întocmai ca în Egiptul antic. Cînd totul era gata, zece tineri erau sacrificați şi întinşi în fața uşii mormîntului pentru a servi ca sclavi pe lumea cealaltă. Apoi uşa camerei mortuare a regelui-soare era închisă ermetic cu o lespede gigantică de piatră, după care se construia o scară, prin interiorul piramidei, umplută la capăt cu piatră şi moloz, şi sigilată. Atît în interior cît şi în exterior regele-soare din Palenque a respectat vechea formulă egipteană pentru înmormîntările în piramide. Singura inovație a fost construirea, într-o manieră mesopotamiană, a unui mic templu de piatră cu hieroglife locale în vîrful piramidei, într-un adevărat stil mexican.

Tocmai am fost jos şi ne-am uitat la mormînt. Era evident că a fost construit înaintea piramidei — făcînd parte din planul original al arhitectului şef — cu lespezi uriaşe şi netede la pereți şi acoperiş, tăiate şi potrivite la milimetru, restul piramidei fiind construit pe deasupra, după ce mormîntul a fost terminat. Stalactite albe atîrnau ca nişte şiraguri de sloiuri de gheață calcificate din cornişele de pe pereți, dînd preoților sculptați în veşminte luxoase de ceremonie un aer de încremenire antică. Aerul era proaspăt şi răcoros. Ca şi în Egipt, arhitectul acestei piramide a înzestrat-o cu aerul condiționat necesar. O conductă îngustă de aerisire se arcuieşte de la sicriu pînă la scară, iar două canale mari de ventilație trec prin pereții imensei piramide, pătrunzînd pînă la aerul curat de afară, de ambele părți, ca şi la piramidele egiptene.

În timp ce urcam scara lungă de piatră dintre pereții înguşti, m-am uitat încă o dată la construcție. Casa scării avea o secțiune transversală hexagonală, şi de aceea tavanul

plat era mai îngust decît lățimea scării. Numai într-un singur loc din lume am urcat bîjbîind scări cu acelaşi model extraordinar: în piramidele din Egipt.

Erau toate acestea pe deplin fireşti? Era, într-adevăr, greu de explicat această grămadă de pietre numai ca un rezultat al muncii cuiva. Am ieşit dintre blocurile imense de piatră sculptată şi ne-am pomenit din nou înghițiți de jungla verde, care ar strivi întregul complex de ruine dacă Institutul mexican de arheologie n-ar lupta continuu pentru a feri aceste comori naționale de chingile pădurii tropicale, care caută să-şi redobîndească terenul o dată fertil, smuls de arhitecții energici care se stabiliseră printre arbori.

Lîngă această piramidă mortuară regală se află încă una, construită deasupra unei peşteri naturale, cu scări de piatră şi cu un puț lung ducînd prin interiorul construcției şi conținînd o învălmăşeală de oase umane. Dacă această piramidă, ca şi vecina sa, a fost construită pentru un singur rege-preot, ea a fost, desigur, prădată cu mult înainte, în vremuri preistorice, osemintele unor oameni mai puțin importanți fiind aruncate în cavoul gol.

Aveam destule probleme la care să chibzuim adăpostiți sub copaci, în timp ce ploaia continua să şiroiască. Ori nu era adevărat că oamenii care au construit piramide-templu erau alții decît cei care au ridicat piramide-mormînt, sau altminteri, două popoare diferite au construit piramide, una lîngă alta, în aceste păduri mexicane. Iată cum enigma se complica şi mai mult.

De îndată ce ne-am întors în Mexico City i-am făcut o vizită doctorului Ignacio Bernal, director al Institutului național, care se îngrijea de toate piramidele şi ruinele din Mexic, cît şi al Muzeului național de arheologie, unul dintre cele mai mari şi mai moderne din întreaga lume. Arheologii mexicani şi-au cîştigat faima de susținători fervenți ai teoriei izolaționiste; generația mai veche, de pildă, susținea cu hotărîre că toate ideile care au stat la baza construcției lucrărilor acum în ruină au evoluat în interiorul granițelor țării, printre populațiile care au coborît din nord. Noi urmam să punem sub semnul întrebării această opinie, navigînd înspre vest, într-o barcă africană de papirus. Cum vor interpreta specialiştii mexicani această realitate? Hotărîsem să adresăm întrebarea celui mai de seamă reprezentant al lor, dr. Ignacio Bernal, care ne-a făcut cinstea de a-i spune custodelui muzeului să ne îngăduie să intrăm cu magnetofon şi cu aparate de fotografiat. El ne-a privit puțin sceptic peste umăr, în timp ce căutam pozițiile favorabile în fața unui mormînt de piatră, împodobit cu un relief al unui olmec cu barbă lungă, simbol al enigmei ce-i învăluie pe cei mai vechi exponenți ai culturii Mexicului. Olmecii bărboşi i-au învățat pe indienii fără barbă să construiască piramide.

„Doctore Bernal, spusei eu, credeți că vechile culturi ale Mexicului s-au dezvoltat fără o influență dinafară, sau apreciați că unele idei au putut fi aduse de peste ocean, pe nave primitive?"

„Este cea mai grea întrebare pe care puteați să mi-o adresați", replică omul pe care noi toți îl consideram cea mai mare autoritate în materie din Mexic.

„De ce, anume?"

Văzîndu-l surprins, am întins microfonul mai aproape de dr. Bernal.

„Fiindcă există argumente puternice care sugerează că s-ar putea să fi avut loc infiltrări de peste ocean încă înaintea lui Columb, în timp ce altele, la fel de tari, sugerează un efect contrar".

„Aşadar, care este răspunsul dumneavoastră?"

„Ca să vă spun adevărul, nu ştiu!"

„În cazul acesta poate cădem de acord că problema este încă nerezolvată?” El ezită un moment.

„Da”, răspunse cu vehemență.

Am imprimat acelaşi interviu de două ori, ca nu cumva să dăm greş din punct de vedere tehnic. Planurile secrete ale expediției fuseseră date în vileag de presa din Cairo. Ştirea ajunsese şi în Mexic.

„Vreți să încercați o barcă din papirus pe mare, după cîte ştiu”, spuse dr. Santiago Genoves, zîmbind. El venise să-l vadă pe dr. Bernal, colegul său, cînd noi ne aflam pe punctul de a părăsi muzeul.

„Adevărat, replicai eu. Nu vreți să veniți şi dumneavoastră?”

„Da, şi nu glumesc de loc”.

M-am uitat uimit la colegul mexican al doctorului Bernal. Este un binecunoscut expert în problemele populațiilor băştinaşe din America. Îl întîlnisem la congrese de antropologie în America Latină, U.R.S.S., Spania. Mic de statură, dar neînchipuit de ager şi de robust, el mă privi calm.

„Regret, dar locul a fost deja ocupat de un alt mexican. Poate data viitoare”, glumii eu.

„Atunci, vă rog să mă notați pe lista celor în perspectivă. La nevoie voi putea veni chiar dacă sunt înştiințat numai cu o săptămînă înainte!”

„De acord!”

Nu credeam că aceste cuvinte aveau să devină profetice atunci cînd micul savant îmi luă mîna zîmbind şi mi-o strînse zdravăn, spunîndu-mi la revedere.

În dimineața următoare m-am dus la New York. Camera de la hotel era plină de ziarişti. Expediția nu mai era un secret nici aici. Papirusul sosise la Cairo. Construirea bărcii urma să înceapă. La ora aceea cei trei bărbați din Ciad erau în avion. La Cairo eram aşteptați de şantier şi de oameni gata de lucru. O zi mai tîrziu urma să ne adunăm şi să începem. Avionul meu pleca de la New York seara, aşa încît îmi mai rămăsese o zi întreagă pentru ultimele pregătiri febrile. Am primit însă o telegramă care m-a făcut să mă aşez ca să o citesc : ABDDULLAH ARESTAT, CONSTRUCTORII BĂRCII ÎNCĂ ÎN BOL. TELEFONEAZĂ IMEDIAT. Telegrama era semnată de soția mea.

Un apel telefonic urgent, acasă în Italia, confirmă că telegrama nu era o glumă. Am primit şi o notă prin poştă, din Ciad, de la Abdullah. Mă anunța simplu că nu poate merge după Omar şi Mussa pentru că fusese arestat. Promitea să-mi scrie din nou peste o lună. încheia cu: salutări, Abdullah. Abdullah era deci în închisoare. Ce făcuse? Unde era?

Nu ştiam nimic mai mult decît mi se spunea în notița sa. Mussa şi Omar erau încă pe insulele lor plutitoare, la sud de Sahara, la răsărit de soare şi la apus de lună. Fără ei nici nu putea fi vorba de barcă.Şi în nu mai mult de unsprezece săptămîni noi trebuia să pornim pe mare, din Maroc, pentru a evita perioada în care bîntuiau uraganele. În spatele piramidelor din Egipt întregul şantier, cu lucrători cu tot, îşi aşteptau oaspeții din Ciad — cu paturile pregătite şi masa întinsă. Cineva trebuia să meargă în Ciad şi să-i aducă la şantier pe aceşti meşteri pricepuți în mînuirea papirusului. Acela eram eu. Aveam un avion înspre Ciad, din Franța, în fiecare miercuri dimineața. Urma deci să iau avionul, să ajung în Paris marți şi să obțin şi viza pentru Republica Ciad. Era într-o vineri, ziua aniversării naşterii lui George Washington şi totul era închis în S.U.A. Sîmbătă, de asemenea, era închis. Apoi duminică. Îmi rămînea o singură zi, luni, pentru a cere viza, pentru a face planul noii călătorii în centrul Africii, cît şi pentru a rezolva problemele financiare care nu fuseseră incluse în proiect.

Cele trei zile au trecut, cutreierînd doar printre zgirie-norii New York-ului fără să fi avansat practic cu ceva. Toate birourile erau închise. Luni dimineața new-yorkezii se întorseseră în oraş şi se scurgeau din nou înspre birourile lor. Se răspundea din nou la telefoane. Oameni aparținînd tuturor națiunilor pămîntului se reîntîlneau în clădirea Națiunilor Unite. Dar nu era nimeni din Ciad. Reprezentantul Ciadului era la Washington în ziua aceea, îmi explică o voce prietenoasă; prin urmare, trebuia să merg acolo pentru a obține viza. Editorul meu era la Chicago, iar eu rămăsesem fără bani. Găsisem bilete de avion pentru Paris, dar pentru a ajunge în Ciad aveam nevoie atît de bani, cît şi de viză. La telefonul de la ambasada Ciadului, din Washington, nu răspundea nimeni. Ambasada norvegiană, în schimb, mi-a promis să-l găsească pe ambasadorul Ciadului cu condiția să aştept răbdător la hotel. Totuşi, de la Chicago primii o veste prin care eram chemat în grabă la o bancă, la celălalt capăt al New-York-ului. Situația neclară a lui Abdullah în Ciad a complicat şi mai mult lucrurile, întru-cît de la biroul secretarului general U Thant mi s-a răspuns că acesta a acceptat să-mi dea o scrisoare de recomandare dacă mă voi prezenta la el îndată. Înainte de-a fi părăsit camera hotelului un domn, pe nume Pipal, dădu buzna înăuntru: era directorul unei prestigioase agenții de presă care oferea un avans şi un contract în schimbul veştilor în legătură cu călătoria noastră pe barca din papirus. Ne întrerupse zbîrnîitul telefonului. Mi-a fost promisă viza chiar pentru ziua aceea cu condiția să iau primul avion şi să mă duc la Washington. Directorul agenției de presă mi-a ajutat să îndes hainele groase într-un geamantan, iar pe cele de vară în altul; achită nota de plată şi-mi promise să expedieze bagajul pentru avionul de Paris, din seara aceleiaşi zile. Thorleif, care locuia în camera alăturată, işi abandonă filmele şi se grăbi spre birourile secretarului general. Trafic aglomerat peste tot: în New York, la Washington, în aer. Dar relațiile dintre Norvegia şi Ciad se dovediră a fi admirabile. La aeroportul Kennedy doi bărbați îmi urară bun sosit, în timp ce coboram în mare grabă dintr-un avion şi mă urcam în altul cu viza pentru Ciad. Unul avea un plic de la U Thant, iar celălalt, două geamantane încărcate.

Vă mulțumesc. La revedere. Noapte bună America. Bună-dimineața „Paris”.

În goana mea, spre sud, în cel de-al doilea avion am reuşit să o văd pe soția mea, în timpul unei scurte escale la Nisa. Serviciul de telegrame; dictez: opriți totul pînă ce sosesc cu constructorii din Bol.

Sahara se întindea sub aripile avionului nostru. Cînd uşa acestuia fu deschisă arşița dădu buzna înăuntru. Eram în Ciad. Mi se părea că toate clădirile, şi aşa joase, din Fort-Lamy se întindeau parcă nesfîrşit de mult ca să-mi îngreuneze căutarea. Singura adresă pe care mi-o dăduse Abdullah era o cutiuță poştală, iar cheia se găsea la un misionar care îşi îndeplinise misiunea de dulgher. Binevoitor, pastorul Eyer se urcă în maşina sa şi porni în căutarea lui Abdullah, prin cartierul arab.

Funcționarul de la recepția hotelului din centru, unde trăsesem, mi-a spus că avionul următor pentru Sudan pleacă peste o săptămînă, dar că, pe de altă parte, biletele mele pentru Egipt nu erau valabile, fiindcă în Ciad nu avea cine să-mi acorde o viză pentru Egipt, acesta neavînd ambasadă aici. Nici Norvegia, nici Italia şi nici Anglia nu aveau.

În camera pe care o închiriasem am găsit un pat, două cuiere în perete şi un ventilator care făcea un zgomot de avion cu elice pe punctul de a-şi lua zborul. M-am aşezat pe marginea patului încercînd să rezolv încurcătura cu un atlas de buzunar. Cineva bătu la uşă. În prag se opri un bărbat de culoare, înalt, cu o tunică albă şi cu un fes mic pe cap de culoarea curcubeului. Îşi deschise larg brațele şi rîse zgomotos în timp ce ochii şi dinții se întreceau parcă în strălucire pe chipul lui fericit.

„Şefule, stăpîne, Abdullah a trăit un coşmar, dar acum totul e în ordine!"

Abdullah! Era el dansînd de bucurie.

„Abdullah, ce s-a întimplat?"

„Abdullah s-a dus la Bol; patru zile am tot rătăcit încolo şi încoace într-un kaday căutîndu-i pe Omar şi pe Mussa, care pescuiau undeva, departe, în larg. I-am găsit. Le-am plătit datoriile ce le aveau şi urma să plecăm la Fort-Lamy. Apoi a venit şeriful. El a spus că sunt un om rău, care ar face orice pentru bani. A spus că astăzi am vîndut doi oameni Egiptului, că mîine poate Franței. Am fost arestat. Am fost trimis cu garda la închisoare".

Ce născocire! Abdullah arestat în Bol, bănuit de trafic cu sclavi! Se vede că amintirea vechiului drum de sclavi care trecuse prin Ciad mai era încă vie în memoria oamenilor. În cazul acesta, Abdullah nu se mai putea întoarce la Bol. De fapt, Mussa şi Omar nu puteau să părăsească Bol-ul dacă nu mergeam să-i iau de acolo chiar eu în persoană cu un contract de muncă parafat de autoritățile din Fort-Lamy.

Timp de cinci zile am tot colindat cu Abdullah prin impozantele clădiri guvernamentale din capitală încercînd să obținem un contract de muncă legal pentru Mussa şi Omar, pe care urma să-i iau din Bol. Pretutindeni funcționarii mi s-au părut inteligenți şi prompți. Amabilitatea stătea gata să dea năvală după măştile oficiale. Birouri ultramoderne. Deosebit de elegant este colosul care găzduieşte Ministerul de Externe ce domină împrejurimile şi este împodobit de patrusprezece bazine goale, orînduite în şir, în fața scărilor de la intrare. Cu toate acestea, duminică, după ce am oprit ventilatorul ce gîfîia ca o locomotivă, m-am aşezat sfîrşit şi fără speranță pe marginea patului. Muştele şi căldura puteau să-şi facă de cap de acum. Eram sătul de toate. După cinci zile de alergătură nu obținusem nici semnătură şi nici ştampilă pe documentul de care aveam nevoie. Am reuşit totuşi să dăm de urma unui misionar care avea un avion cu un motor, cu ajutorul căruia aş fi putut să-i aduc de pe lac pe cei doi negri buduma fără hîrtii ştampilate în regulă, dar riscam să am şi eu soarta lui Abdullah.

Am ajuns la directorul general din Ministerul de Interne care cunoştea greutățile pe care le întimpinase Abdullah, dar el nu putea să primească un străin decît prin Ministerul de Externe, iar la acesta puteai să ajungi numai prin şeful de cabinet, iar aici numai prin şeful protocolului. După trei zile am fost, în sfîrşit, primiți la Ministerul de Externe şi asta pentru că toți cei pe la care am trecut doreau să cunoască problema în ultimul detaliu şi de asemenea să studieze scrisoarea lui U Thant. Ministrul de Externe, al cărui birou avea uşile capitonate, era un adevărat uriaş, prietenos, cu un smoc de barbă, cu părul stufos şi cu două cicatrice paralele care-i crestau fruntea şi obrajii. Înainte de a ne trimite din nou la Ministerul de Interne, el personal a discutat, de două ori, amănuntele, cu preşedintele Republicii, Tombalbaye, care a apreciat cazul ca fiind atît de neobişnuit încît numai Consiliul de Miniştri putea să hotărască dacă unui cetățean din Ciad îi era îngăduit să călătorească pe mare într-un *kaday* de papirus.

Ca să cîştigăm timp i-am dat asigurări că singura problemă urgentă era obținerea permisiunii de a duce trei bărbați din Ciad pe malurile Nilului liniştit, ca să construiască acolo, pe uscat, un kaday. Am fost trimişi la Ministerul de Interne, apoi la Ministerul Muncii, iar de acolo la o tipografie după formulare, deoarece ei nu mai aveau. Am completat pentru cei trei un contract de douăzeci şi patru de pagini, şi de aici am plecat la Ministerul Lucrărilor Publice după ştampile şi semnături. Din nefericire au fost descoperite în contract două paragrafe care practic dădeau totul peste cap.

Contractele nu puteau fi ştampilate fără semnăturile celor doi care aşteptau în Bol şi, colac peste pupăză, se mai spunea în ele că nu erau valabile fără certificate medicale. Dar de unde să le obținem? Nu exista nici urmă de doctor în Bol, iar şeriful refuza să-i lase pe Mussa şi Omar să plece fără contracte de muncă semnate şi parafate. Ministrul Lucrărilor Publice a convocat un reprezentant al Ministerului Muncii care a privit posomorit straşnicele noastre contracte. Totul era clar. Amîndoi erau amabilitatea întruchipată, dar se agățau de o clauză pe care puteam să o pricep şi singur: contractul nu era valabil fără certificat medical, certificatul era imposibil de obținut din Bol, iar plecarea celor doi era ilegală fără contract de muncă. Ergo, imposibil.

Frînt de oboseală ca un cîine am trîntit uşa camerei de hotel în urma mea şi am dat drumul din plin ventilatorului. A doua zi era duminică. Fierbeam de furie în timp ce şedeam pe marginea patului scriind în jurnalul meu: Nebunie curată. Dar această parodie de sistem nu era vina celor din Ciad, care sunt oameni prietenoşi, inteligenți, şi de loc complicați; este o imagine distorsionată a noastră. Nu aceasta era cultura africană. Noi am fost aceia care i-am învățat acest nou mod de viață.

Un gînd îmi tot dădea tîrcoale: umbrele negre ale unor nori albi. Am închis ventilatorul şi am adormit în sunetele îndepărtate ale trompetelor militare de la palatul preşedintelui Tombalbaye. Duminică m-am dus să-l întîlnesc pe misionarul-zburător. Avea benzină. Luni, dis-de-dimineață, şi-a pornit elicea avionului şi apoi treceam razant peste acoperişurile clădirilor guvernamentale, peste savane, deşert şi insule plutitoare. Am aterizat lîngă Bol împroşcînd stropi fini de apă. Luasem cu noi un geamantan gol şi contractul de douăzeci şi patru de pagini, în speranța că vom reuşi, în ciuda faptului că documentele nu erau nici ştampilate, nici semnate.

Mulțimea de cuvinte tipărite i-a impresionat pe şerif şi pe sultan, care le-au permis lui Omar şi Mussa să plece cu noi.

În aceeaşi seară doi negri buduma îngroziți şedeau în spatele nostru în micul avion care-şi luă zborul peste ape, lăsînd în urmă colibele de iarbă. Țărmul era negru de prieteni şi rude, cu sultanul şi şeriful în frunte, care-i priveau uimiți pe cei doi temerari ce se țineau strîns de scaune în timp ce priveau în jos, ca doi vulturi, la lumea în mijlocul căreia au crescut, şi devenea din ce în ce mai mică. Expresia fețelor lor nu trăda nimic, iar drept mărturie a dîrzeniei lor stăteau urmele de fier înroşit de pe brațe, care dovedeau cu prisosință că puteau suferi fără să se plîngă. Cei doi călători de cursă lungă veniseră îmbrăcați cu ce-au avut: tunici peticite şi sandale confecționate de ei. Geamantanul pe care-l luasem pentru hainele lor era tot aşa de gol ca şi înainte; nu au avut ce pune în el. Cînd am ajuns în Fort-Lamy, ei l-au imbrățişat pe Abdullah bucurîndu-se nespus că l-au întîlnit din nou liber. În tîrg, Omar a fost îmbrăcat din cap pînă în picioare în albastru, iar Mussa în galben, pînă şi sandalele. În robe noi, fluturînde, cele două siluete, albastră şi galbenă, mergeau în fața noastră privind mirați fotografiile pentru paşapoarte; ne îndreptam spre inspectorul de poliție.

„Numele?” întrebă un agent de poliție mai serviabil.

„Omar M'Bulu.”

„Mussa Bulumi.”

„Vîrsta?” reveni reprezentantul legii. Tăcere.

„Cînd s-a născut Omar?”

„Cu patru ani înaintea lui Mussa.”

„1927? 1928? 1929?”

„Cred că da,” răspunse Omar, categoric.

„Născut circa 1929”, scrise sergentul. „Şi Mussa?”

„1929," zise Mussa repede.

„Imposibil," declară sergentul. „Tu eşti cu patru ani mai bătrîn".

„Aveți dreptate," consimți Mussa. „Dar ne-am născut amîndoi în 1929".

„Născut circa 1929", scrie sergentul şi pentru Mussa. Paşapoartele trebuiau semnate. Omar regreta că nu putea semna decît în arabă. Apucă tocul, se aşeză şi descrise în aer, deasupra hîrtiei, cîteva floricele elegante, la care sergentul hotărî să semneze pentru el. Mussa îl rugă să semneze şi pentru el. Dar paşapoartele lor nu puteau fi eliberate fără contractele de muncă, deci ne-am dus la Spitalul catolic după certificatul medical. Acolo s-a petrecut o scenă drăguță cînd călugărițele i-au spus lui Mussa să se dezbrace pînă la brîu, iar el, complet nevinovat, şi-a ridicat roba pînă deasupra buricului. La examenul pulmonar, Omar nu s-a văzut pe ecran pînă ce călugărița, derutată a aprins lumina şi l-a găsit cocoțat pe aparat. Sudanul cere şi un certificat de vaccinare antivariolică, iar celor doi li s-a făcut vaccinul, fără însă să primească certificatul, deoarece spitalul nu mai avea formulare. Împreună cu Abdullah ne-am dus grăbiți la tipografie, unde am aflat că aceasta refuza să tipărească alte formulare pînă cînd spitalul nu-şi va plăti o datorie mai veche. La biroul Companiei sudaneze de aviație, funcționarul a descoperit trei formulare pentru vaccinare variolică, uitate într-un sertar. Dar tocmai cînd să le completeze, la spital apăru un doctor francez cu radiografia lui Omar, unde se putea observa o excrescență mare la ficat. Omar era serios bolnav şi i se interzisese categoric să călătorească. Dar nici Mussa nu voia să plece fără fratele său, care cunoştea araba. Proiectul bărcii de papirus se destrăma văzînd cu ochii.

Ce se poate face pentru Omar? am întrebat în cor cînd am păşit în cabinetul doctorului specialist, un colonel francez zîmbitor.

„Dumneavoastră aici?"

Întilnirea a fost caldă, iar noi amîndoi la fel de surprinşi. Ultima dată cînd l-am întilnit pe colonelul Lalouel, era doctor militar în Tahiti. În cazul în care lui Omar i s-ar fi impus să se întoarcă la Bol ar fi rămas fără îngrijire medicală. Am dat deci asigurări că va fi îngrijit de un doctor, la Cairo şi am luat rețeta cu prescripțiile de injecții şi tablete, asumîndu-mi toată responsabilitatea pentru tratamentul lui Omar.

În cele din urmă avionul cu destinația Sudan îşi luă zborul. În ultimul moment i-am impins aproape în sus, pe scări, pe Mussa şi pe Omar care îşi cumpăraseră ochelari să se potrivească cu robele, unul galbeni, iar celălalt albaştri, aşa încît îşi găseau cu greu drumul. Abdullah strigă cît îl ținură puterile, de mirare, cînd a văzut interiorul avionului; ceilalți doi erau pierduți în admirație socotind că în interior avionul era mai mare chiar decît însăşi casa sultanului din Bol. În curînd am ajuns deasupra norilor şi în timp ce Abdullah şi Omar examinau cu mare atenție mecanismul centurii de siguranță, Mussa îşi scoase batista galbenă cu un calm stoic şi se aşeză să-şi lustruiască, cînd chelia, cînd sandalele. Iar cînd stewardesa se apropie cu tava cu dulciuri, toți trei işi umplură mîinile şi şi-au ținut prada aşa, pînă cînd i-au văzut pe alții punînd învelişul bomboanelor în scrumieră. Au făcut şi ei la fel; au îngrămădit bomboanele în scrumieră, iar apoi şi-au petrecut tot restul călătoriei încercînd să le scoată de acolo cu destule eforturi. Mi-am făcut probleme din cauza ficatului lui Omar cînd l-am văzut că înfulecă tot de pe tavă, după ce a început cu salata de fructe peste care a pus unt. Apoi traversarăm frontierele aride şi pustii ale Sudanului, iar înspre seară am aterizat la Khartoum.

De data asta nu mai puteam să-i stăpînesc pe prietenii mei. Nimeni din Bol nu văzuse încă o casă cu două etaje, iar aici, în Khartoum, casele erau cocoțate unele peste altele semănînd cu nişte straturi; însuşi Abdullah rămăsese cu gura căscată, cînd văzu

un bloc cu patru etaje. Nu puteam să-i scap din priviri nici un moment pe tovarăşii mei, în acest oraş arab unde aveam să ne petrecem noaptea, de teamă să nu li se întîmple ceva. Şi cum ei nu păreau să se acomodeze cu discreție la mediul înconjurător în cazul că am fi mers la un hotel modern şi mare, am hotărît să ne adăpostim peste neapte la o pensiune din cel mai sărac cartier arab. Recepția şi camerele se aflau la etajul trei, iar clădirea era veche, cu bucătăria şi sufrageria sus, pe acoperiş, încît ei rămăseseră copleşiți văzînd această casă de basm. Frații se comportară ciudat pe scări. Urcînd cu multă atenție ei îşi ridicau picioarele cu atîta grijă de parcă ar fi urcat pe cine ştie ce munte. Mi-am dat seama că era pentru prima dată cînd urcau nişte trepte. Atît în Bol cît şi pe celelalte insule plutitoare ale lor colibele nu au decît parter şi duşumea de pămînt. Camerele pensiunii aveau vedere înspre interior, şi nu aveau ferestre; de tavan atîrnau becuri, iar paturile erau aşezate în şir. Cei doi bărbați din Bol nu mai văzuseră paturi, iar cînd Abdullah le-a explicat că sunt pentru dormit, Mussa şi Omar s-au culcat pe burtă, vrînd să se tîrască sub ele pentru a le încerca. Acolo, dedesubt, s-au răsucit şi s-au întins cu nasurile printre arcurile patului, în timp ce Abdullah rîdea liniştit rugîndu-i să iasă afară, sub privirile uluite ale proprietăresei, care se uita sub pat şi se întreba ce căutau clienții ei acolo. Cînd ne-am urcat pe acoperiş să servim masa, ni s-a dat fiecăruia cîte o măsuță pe care erau o furculiță şi o farfurie încărcată cu bucăți mari de carne, roşii, cartofi, praz şi fasole. Ei au priceput şi apreciat de îndată rolul furculiței. La un moment dat tocmai voiam s-o înfig pe a mea într-o bucată de carne gustoasă din farfurie, cînd o altă furculiță mi-o luă înainte şi, repede, îmi răsturnă îmbucătura în gura lui Omar. Cînd să iau alta — vai — mă pomenii cu furculița lui Abdullah şi a trebuit să schimb direcția şi să mă îndrept spre o roşie, pentru a evita o ciocnire. Am contemplat cîmpul de bătaie şi-am văzut duel de furculițe, ici şi colo, de la o masă la alta, fiecare mîncînd din altă farfurie, după pofta inimii şi în funcție de ceea ce reperase pentru moment. Comesenii mei erau obişnuiți să mănînce cu degetele dintr-o farfurie mare, comună, şi au găsit că furculița este un foarte bun prelungitor în cazul unei mese unde mîncarea nu a fost aşezată la mijloc pentru a fi accesibilă. Cînd m-am dus la culcare îmi era încă foame.

Singurul W.C. din hotel răsună zgomotos de mirare şi de exclamații de admirație. Abdullah îmi ceru monedă sudaneză pentru cazul că vreo cucoană l-ar vizita în cameră. În dimineața următoare tot el mă trezi pînă în zori. Auzise de undeva că ora nu este tocmai aceeaşi peste tot pe glob; prin urmare dorea să afle dacă m-am înțeles cu pilotul avionului de Egipt asupra orei de plecare, ca nu cumva să plece din Sudan înaintea noastră.

La aeroport se întîmplă o adevărată catastrofă. Nimeni nu băgase de seamă că tovarăşilor mei din Ciad le lipseşte viza egipteană, dar la Departamentul Sănătății, unde au controlat toate documentele, s-a observat că certificatele lor de vaccnare impotriva febrei galbene urmau să între în vigoare abia peste o săptămînă şi că ei se strecuraseră în Sudan pe sub nasul celor de la Sănătate; în consecință nu li se permitea să iasă pînă ce vaccinul nu-şi va fi făcut efectul. Cei trei au fost opriți la vamă şi nu mai avea rost să insişti. Între timp eu i-am trecut spre pista de decolare şi am descoperit o gaură în gard. Abdullah, care era extrem de atent, îmi surprinse arătătorul îndreptat spre gaură şi ieşi din coadă impreună cu ceilalți. Înconjurară clădirea în grabă, în robele lor, albă, albastră şi galbenă, şi în cele din urmă avionul îşi luă zborul cu noi toți. Cei doi din Bol se aşezară elegant încheindu-şi tacticos centurile de siguranță întocmai ca nişte globetrotter-i cu experiență în timp ce împărțeau zîmbete frumoaselor stewardese negre de la care, de data aceasta, au servit fiecare numai cîte o singură bomboană.

Cairo. Comitetul de primire, în frunte cu zîmbitorul ambasador norvegian, ne aştepta la ultima treaptă a scărilor avionului. Reprezentantul Ministerului Turismului ne ură bun sosit fără să ne mai întrebe despre vize sau certificate de vaccinare contra febrei galbene, iar şoferul ambasadorului norvegian — îmbrăcat în uniformă elegantă — făcu temeneli în fața lui Mussa, Omar şi Abdullah, în timp ce aceştia îşi adunau pulpanele robelor înghesuindu-se în automobilul mare al ambasadorului. Au urmat exclamații de bucurie şi murmure pioase ce veneau de la cei trei din spate, în timp ce treceam peste poduri sau pe sub ele, pe lîngă case cu cîte cinci etaje. Moschee după moschee; oraşul e plin de moschei. Pesemne că aici e chiar paradisul, ziceau ei. Dar cînd clădirile din centru începură să se lățească nemaivăzîndu-li-se nici acoperişul decît dacă scoteau capul pe geamul maşinii, ei deveniră şi mai tăcuți. Nu putea să fie aevea. Lui Mussa i se făcu somn. Omar şedea țeapăn şi numai albul ochilor îl trăda cînd arunca cîte o privire nerăbdătoare afară pe geam. Abdullah, pe de altă parte, şedea cu chelia sa proaspăt rasă, sorbind din ochi fiecare detaliu — de la linii de tramvai şi maşini pînă la reclamele luminoase de neon şi tipuri de oameni.

„Ce-i asta,” întreabă Abdullah.

Tocmai ieşiserăm din oraşul modern şi treceam prin cîmpia Giza. Mă aşteptam la această întrebare, dar voiam să văd reacția lui Abdullah. Ceilalți doi picoteau şezînd, dar Abdullah continua să privească cu ochii tot mai mari, în întuneric şi cu gura căscată de mirare.

„E o piramidă”, îi explicai eu.

„E munte, sau e făcută de oameni?”

„De oameni, de demult, în vremuri vechi.”

„Egiptenii ăştia sunt mai avansați ca noi! Cîți trăiesc acolo?”

„Numai unul singur, şi e mort.”

Abdullah izbucni în rîs cu admirație.

„Egiptenii ăştia! Ce oameni!”

Trecurăm pe lîngă alte două piramide. Acum şi Abdullah sta liniştit. Doar albul ochilor îi strălucea. În cele din urmă, cei trei oameni din Ciad fură conduşi, la lumina unei torțe, de la maşină, printre dune de nisip, pînă la corturile din tabăra noastră de lîngă Cairo, ce se întindea ca o stafie albă în bătaia lunii, — într-o depresiune îngustă — în spatele piramidelor şi al Sfinxului. Înaintînd pe nisipul scăldat de razele lunii, Mussa, Omar şi Abdullah nu ştiau că ei erau primii constructori de bărci din papirus care treceau pe lîngă Sfinx după o întrerupere, poate de mii de ani; nici că nisipul pe care-l călcau acoperea morminte vechi, unde se odihneau acum constructorii de bărci ai faraonului, pierduți şi uitați cu meseria lor cu tot, care se reîntoarcea acum, aici, pe un drum lung şi foarte ocolit.

„Noapte bună, Abdullah. Tu ai un cort, iar Mussa şi Omar vor locui impreună alături, în altul”.

Uluiți de impresii şi de cunoştințe noi, de necrezut, ei aruncară pe furiş o ultimă privire munților înalți şi ascuțiți ai faraonului, înalți cît norii, care ne dominau întocmai umbrelor aruncate de corturile noastre ce se profilau pe încremenită puzderie de stele. Un singur om în fiecare şi mai e şi mort, îi murmură Abdullah lui Omar în arabă. Omar nu se sinchisi să traducă în buduma, căci fratele său era deja întins pe spate în patul lui şi sforăia sătul de atîta noutate.

De dimineață, cînd primele săgeți roșietice ale soarelui își croiră drum, de după perdeaua de dune de la orizont, peste corturile noastre vîrfurile celor trei piramide străluciră ca lava incandescentă țișnind dintr-un vulcan. Era încă întuneric și rece cînd cei trei bărbați din Ciad se tîrîră afară din corturi în robele lor lungi și se așezară turcește ca să privească la strălucirea cea roșie din vîrful piramidelor. Tremurînd pe nisipul rece ei așteptau ca soarele să se pogoare și asupra muritorilor de rînd înainte de a se prosterna cu fața la pămînt adînciți în rugăciuni către Allah. Cînd soarele se ridică pe cer cei trei negri îngenunchează într-un rînd, plecîndu-și frunțile pînă la nisip, de li se vedeau țestele bărbierite ce străluceau ca niște pantofi bine lustruiți; stăteau cu fața către dumnezeul-soare Ra ce se înălța pe firmament, deoarece Abdullah socotise că Mecca trebuia să fie aproximativ în direcția aceea. De-acolo de sus soarele inunda în lumină dunele de nisip. Apoi văzurăm cu toții ceva neobișnuit, ceva ce aparținea lumii reale, vii și se afla aici printre nisip și piatră neînsuflețită. *Papirusul*! Ne aștepta stivuit în clăi imense, parte galben-verzui, și parte auriu ca soarele însuși. Abdullah luă un cuțit lung, iar noi ceilalți ne adunarăm într-o așteptare încordată pentru a afla verdictul expertului la acest prim schimb de păreri dintre constructorii de bărci din zona centrală a Africii și materialul brut de la izvoarele Nilului. El reteză o trestie cu o mișcare simplă, iar ceilalți doi presară capătul tăiat, lăsînd să cadă pe pămînt lujerul lung.

„*Kirta*”, murmură Mussa.

„*Ganajin*”, îi traduse Omar lui Abdullah în araba din Ciad, în timp ce dinții îi străluciră de bucurie.

„Papirus, ei spun că e papirus adevărat”, explică Abdullah în franceză, spre ușurarea și bucuria tuturor. Papirusul era de cea mai bună calitate. Împreună, am ales o porțiune netedă de deșert, lîngă corturi și am măsurat, pe nisip, o barcă imaginară, lungă de 15 m și lată de 5 m, desenîndu-i și conturul cu un băț.

„Atît de mare trebuie să fie *caday*-ul”.

„Dar unde e apa?” întrebă Mussa în timp ce Omar dădea aprobator din cap.

„Apă?” exclamarăm noi ceilalți. „Nu ați găsit un butoiaș cu apă de băut în cortul bucătăriei?”

„Unde e lacul? Noi nu putem să construim barca fără a lăsa papirusul să se îmbibe cu apă,” interveni Mussa care privea cercetător dunele de nisip fără de sfîrșit.

„Dar voi ne-ați spus că trebuie să uscăm papirusul la soare, timp de trei săptămîni, înainte de a-l putea folosi”, explicai eu.

„Da, desigur, dar papirusul verde se rupe; trebuie uscat pentru a-l întări. Apoi trebuie înmuiat ca să fie flexibil; altfel se rupe ca vreascurile, ziseră cei trei negri”.

Asta ne lipsea. În nisipul deșertului. Cămilele au apă în cocoașă, iar noi mai aveam ceva într-un butoi cu robinet. Departe, jos, în vale, curgea Nilul. Departe, și toate canalele se varsă în el. Apa de azi a Nilului ar face desigur ca papirusul să putrezească de două ori mai repede decît apa fluviului de pe vremea faraonilor. Cei doi din Bol ar fi trebuit să ne prevină din timp. Dar în lumea în care trăiau ei era apă pretutindeni, nimic altceva decît apă și insule plutitoare; ei credeau că planeta noastră este un lac imens cu un deșert lung pînă la orizont.

„Unde e lacul”?

Mussa ne privi neîncrezător, iar Omar oarecum încurcat. Am găsit soluția pe loc.

„O să facem rost de unul!”

Nu aveam altă alternativă. Prea tîrziu să mutăm tabăra şi clăile uriaşe de papirus. Oricum, Nilul era murdar iar noi nu îndrăzneam să înmuiem papirusul în mare înainte de a fi într-adevăr necesar, dacă experții pretindeau că apa sărată dizolvă măduva trestiei. Am ales tocmai acest loc pentru şantier din cauza peisajului înconjurător: piramidele, ca simbol al civilizației antice, iar mormintele din deşert ne ofereau posibilitatea de a verifica, pe parcurs, detaliile din picturile vechi cu privire la barca noastră. În plus, eram convinşi că în condițiile de climă din deşert vom putea păstra papirusul uscat, aşa cum ne-au sfătuit constructorii din Ciad şi Etiopia.

„Abdullah, explică-le că vom procura apa!”

Corio şi cu mine ne-am aruncat în jeep şi ne-am năpustit, hurducîndu-ne, peste dune, pînă în cel mai apropiat cartier arab. Am cumpărat cărămidă şi ciment, am găsit un zidar şi apoi un şofer de camion care s-a oferit să ne aducă, la fiecare două zile, în deşert, douăsprezece butoaie cu apă de robinet. I-am dus pe prietenii noştri din Ciad, după cumpărături prin Cairo; în Egipt le era frig fără nimic altceva decît robele de pe ei. Omar şi-a început tratamentul. În ziua următoare primii snopi de papirus au fost puşi la înmuiat într-un bazin de cărămidă, dreptunghiular, construit în nisip chiar în fața corturilor. Acum ne puteam convinge cu adevărat ce bine pluteşte papirusul. A fost nevoie de trei oameni care să sară şi să joace pe un snop de papirus pentru a-l scufunda, iar noi aveam cinci sute de snopi. Am aruncat o trestie de papirus într-un butoi cu apă, cu capătul gros înainte şi ea a țîşnit înapoi, în aer, mai iute ca o săgeată lansată dintr-un arc.

Doi specialişti renumiți, cu bărbi mari şi lungi şi cu chipuri pe care se putea citi un zîmbet ironic, priviră atenți cum am început lucrul la barca de papirus. Amîndoi scuturară din cap, nemaiştiind ce să creadă. Primul era cel mai mare specialist al Egiptului în conservarea pieselor de muzeu şi se abătea des pe la noi, venind de la piramida lui Keops — cea mai mare dintre piramide — unde conducea lucrările de reasamblare a corăbiei acestuia făcută din lemn de cedru. Celălalt, un istoric suedez, Björn Landström, cel mai mare specialist din lume în proiectarea corăbiilor egiptene antice. Venise în Egipt, unde călătorea foarte des, pentru a desena şi cataloga fiecare ambarcație descoperită în mormintele din valea Nilului. Cu o săptămînă înainte, Landström declarase presei neîncrederea sa în posibilitatea navigării pe mare cu ambarcații de papirus de orice fel ar fi ele. Dar cînd a văzut stiva imensă de papirus adevărat şi i-a întîlnit pe pricepuții constructori din Ciad, convingerile sale începură să se clatine, iar el se oferi să rămînă în Egipt şi să-şi pună toate cunoştințele sale teoretice la dispoziția noastră.

Astfel începu lucrul. Landström nu ştia nimic despre papirus şi nici despre tehnica împletirii funiilor, care aveau să lege strîns snopii de papirus într-o adevărată corabie — dar el ştia cu precizie care urma să fie forma acesteia şi, în plus, cunoştea detaliile care scăpaseră experienței negrilor buduma.

Ştia cum trebuia să se arcuiască grațios, înspre cer, la fel de înaltă ca şi prova, pupa ambarcației unui faraon, şi de asemenea forma şi locul catargului bipod cu greementul său, ale velei, cabinei şi cîrmei. El se aşeză pe un snop de papirus şi schiță pentru noi o corabie, dînd toate dimensiunile şi indicîndu-i forma.

Mussa şi Omar s-au prăpădit de rîs, deoarece în Ciad nu văzuseră niciodată o ambarcație cu provă şi în față şi în spate, dar începură lucrul imediat. Cu patru trestii

legate cu *merlin*[1] la un capăt, ei au început să construiască o ambarcație pe care noi ne-am propus s-o încercăm pe mare. Adăugară trestie, după trestie pînă ce legătura se făcu tot mai mare şi merlinul din ce în ce mai gros, întocmai ca atunci în Ciad. Cînd legătura conică a fost groasă de circa 75 cm, iar socarul de legare a ajuns de grosimea degetului mic, mănunchiul a fost alungit dîndu-i-se forma unui sul strîns în cercuri de socar de aceeaşi grosime, puse la distanță de circa 60—90 cm. Era destul de lucru şi pentru Abdullah şi totul se desfăşura într-un ritm rapid. A trebuit să mergem în cartierul arab după ajutoare, iar Abdullah a făcut pe interpretul în araba sa din Ciad, cum a ştiut el mai bine.

„Bot” strigară toți egiptenii. Aşa-i spun papirusului. Apoi totul a mers ca pe bandă rulantă. Doi oameni stăteau cocoțați de capătul unor stîlpi de lemn apăsînd snopii rebeli de papirus sub apă, în bazinul de cărămidă. Alți doi tăiau capetele rădăcinilor putrezite, iar snopii gata îmbibați cu apă îi duceau oamenilor care ajutau, aceştia, la rîndul lor, înmînînd trestia, fir cu fir, celor trei specialişti din Ciad, care introduceau trestiile cu forța în snopul zburlit ce urma să devină barca noastră, pînă cînd funia era la fel de întinsă ca cercurile pe un butoi. Abdullah se autoinstală şef de echipă, lucrînd şi dînd ordine în acelaşi timp cu iuțeala unei mitraliere. La început, lucrătorii egipteni i-au cam disprețuit pe cei trei bărbați negri ca tăciunele, veniți din inima Africii, fiindcă nu văzuseră niciodată ceva mai negru, nici chiar în cuptoarele sobelor lor, dar Abdullah îi puse la punct cu autoritate, cu limba lui ascuțită şi cu istețimea minții lui, încît curînd şi ceilalți doi cîştigară admirația tuturor, pentru fermitatea, simțul umorului şi inteligența lor practică. Doi paznici zdraveni, cu turbane şi muschete, un bucătar excelent şi un veşnic vesel ospătar, fiu al soarelui, ne ajutau să formăm o echipă plăcută, uniți printr-o frînghie simbolică ce imprejmuia corturile, grămada de papirus şi şantierul propriu-zis. Englezi, arabi, italieni, negri buduma, norvegieni, suedezi şi francezi luau loc zilnic la aceeaşi masă din cortul-popotă şi, cu toate acestea, echipajul internațional al expediției nu era constituit nici măcar acum.

În cea de-a treia zi începu lupta dintre tradiție şi ştiință. Sulul de papirus era destul de lung şi sosise momentul să fie subțiat treptat, dar frații buduma refuzau s-o facă. Ei voiau să-l continue fără să-i reducă din diametru, şi apoi să-l taie ca pe un cîrnat, aşa cum mai făcuseră acasă, pe lacul lor. Nu există kaday cu provă la ambele capete, spuneau ei. Folosindu-l pe Abdullah ca interpret, Landström, Corio şi cu mine am încercat să le explicăm că ambarcația noastră urma să fie o barcă de un tip special, pe care egiptenii au folosit-o în vechime, dar Mussa, care de obicei era vesel, ne întoarse spatele şi se duse la culcare. Omar s-a ostenit să ne facă să înțelegem că deşi era bine să porneşti sulul de papirus din numai patru trestii şi să-l îngroşi pe parcurs, nu era posibil să se procedeze invers, adică să-l subțiezi şi să ajungi de unde ai plecat, tot la patru trestii. Acestea fiind zise, îşi tîrşîi picioarele prin nisip şi ne lăsă acolo, neconsolați, împreună cu ajutoarele noastre egiptene.

[1] Sortiment de parimă vegetală răsucită (cînepă), folosit pe nave la înfăşurări, patronări; circumferînța maximă de 0,7 cm.

A doua zi dimineața, înainte de răsăritul soarelui, cei doi frați s-au strecurat în şantier şi au făcut ceea ce voiau să facă. Am coborit în fugă într-o încercare desperată de a-i împiedica. Ne-am oprit privind fix cînd la unul şi la altul, cînd la barcă. Landström desenase o barcă formată din şapte suluri separate, arcuite pînă la un punct în față şi în spate şi apoi legate unul lîngă altul pentru a da bărcii lărgime. Cei doi frați începuseră însă la cel de-al doilea sul țesîndu-l direct în primul, cele două suluri formînd astfel un tot compact. Parîmele de legare a sulurilor nu numai că erau întrețesute ca nişte centuri transversale paralele care încingeau barca, la distanțe egale, de la prova la pupă, dar o mînă de papirus dintr-un sul era împletit în mod regulat în diagonală, pătrunzînd în inelele pe care le forma parîma ce lega sulul vecin şi constituind astfel, împreună, un tot inseparabil. Savanților nu le rămînea decît să capituleze, căci tehnica folosită era cu mult superioară oricărui punct de vedere al unui neinițiat. O mie de ani de practică copleşeau teoriile de-o viață, iar rezultatul a fost o combinație compactă de pontoane din papirus, dintre care numai primul avea o formă determinată, de lună plină, cele de pe ambele părți avînd fiecare, în mod gradat, forma de lună în creştere sau în descreştere.

În cea de-a şaptea zi se stîrni o furtună pe tot întinsul Saharei. Firicelele de nisip au pătruns în pînza corturilor ca nişte stropi de ploaie pietrificați, şi încetul cu încetul piramidele dispărură din văzul nostru. Cu înțepături în ochi şi cu nisipul scîrțîind în dinți am fost nevoiți să batem mai adînc, cu ciocanul, țăruşii lungi ce țineau corturile şi am întins pînza gudronată peste grămezile de papirus, deoarece trestiile uscate şi uşoare începuseră să zboare spre piramide. Cele ce ieşeau ca nişte țepi de arici din cele două suluri neterminate ale pupei zburau ca paiele duse de furtună, în timp ce partea terminată stătea compactă şi robustă, de parcă ar fi fost din grinzi de lemn. Furtuna crescu în intensitate şi timp de trei zile nisipul s-a năpustit asupra corturilor ca grindina. În cea de-a patra zi furtuna s-a domolit, iar noi ne-am reluat lucrul în ciuda ploii care a început să cadă. Am cărat apă din bazin şi am turnat-o peste prova ascuțită, formată acum din trei cilindri impletiți, şi cînd a fost destul de maleabilă am ajutat cu toții la îndoire pînă ce s-a arcuit frumos, luînd eleganta şi înalta formă a navelor faraonilor. La capătul celălalt însă legăturile de papirus erau drepte şi zbîrlite ca nişte pensule de bărbierit uriaşe. Mussa şi Omar nu voiau să cedeze şi să accepte punctul nostru de vedere. Atunci i-am luat pe toți trei în cea mai grozavă aventură din viața lor: i-am dus la un mare magazin din Cairo unde am urcat şi am coborit cu scări rulante, după care i-am lăsat să-şi aleagă cîte un cadou. Bucuroşi, au ales ceasuri de mînă, iar Abdullah le-a promis că-i va învăța să spună cît e ceasul. În aceeaşi după-amiază Mussa, care era din cale-afară de fericit, a descoperit că poate tăia destul papirus pentru a da o formă ascuțită pupei şi s-o arcuiască în sus, pentru ca apoi să-i adauge, improvizînd, cîteva trestii, dîndu-i forma egipteană pe care o doream. Am respirat uşurați. Iar cînd pupa improvizată se curbă în aer şi ambarcația luă forma unei adevărate corăbii antice egiptene ce semăna cu o lună nouă profilată pe piramidele soarelui, entuziasmul i-a cuprins deopotrivă pe savanți şi pe profani.

Nici nu visau atunci că această pupă improvizată urma să devină călcîiul lui Ahile al bărcii de papirus.

De ambele părți ale lungului sul central de papirus au fost asamblate, treptat, alte patru suluri, apoi, peste acestea, s-a pus un al doilea strat similar format din încă nouă suluri. S-a adăugat apoi cîte un alt sul, ca parapet, de fiecare parte a punții. Cele trei suluri centrale erau mai groase, aşa încît coborau cu puțin sub celelalte ca un fel de chilă.

În aprilie, soarele începu să dogorească în Sahara cu o intensitate care se putea măsura numai în cantitatea de apă consumată de noi şi în randamentul zilnic. Televiziunea şi presa locală au început să se ocupe de şantierul nostru adăpostit în valea situată în spatele piramidelor. Barca din papirus era mereu confundată cu acea din lemn de cedru a lui Keops, la a cărei reconstrucție lucra, undeva prin apropiere, Ahmed Joseph. Tălmaci şi ghizi, care nu aveau de lucru din cauza crizei din Orientul Mijlociu, descoperiră ideea de a-i conduce pe turiştii care le picau în mînă să vadă o veritabilă barcă de papirus egipteană. Turişti din toată lumea, fotografi şi ziarişti, care pur şi simplu invadaseră Egiptul pentru a face reportaje de război, veneau pe cămile sau chiar pe jos să vadă barca din papirus, care ajunsese cea mai grozavă atracție locală. Barierele din frînghii au fost călcate în picioare şi au dispărut, iar paznicii se luptau cu masa de oameni ca să păstreze distanța de barca fragilă, pentru care se băteau cei mai zeloşi vizitatori în dorința lor sinceră de a se fotografia lîngă ea, fără să se mai gîndească la faptul că trestia, din cale-afară de uscată, trosnea sub călcîiele lor. Cămilele ronțăiau din papirusul bărcii. Abdullah trebuia să fie drăguț cu vizitatorii care îi solicitau autografe, aşa încît a şi uitat că trebuia să supravegheze lucrul; au dispărut grămezi întregi de papirus care au fost luate ca amintire, cu sau fără autograf. Mussa şi Omar stăteau cu bucăți de frînghie în mînă cochetînd cu frumoase din Nigeria sau Japonia. Am încercat să lucrăm noaptea la lumina lămpilor şi a torțelor, dar pericolul de foc — de la scîntei — ni s-a părut atît de mare, încît a trebuit să renunțăm. Construisem cu adevărat o corabie de papirus a noastră. Un singur chibrit era destul pentru ca totul să se mistuie într-o mare de flăcări şi să se prăbuşească, în cîteva secunde, într-o grămăjoară de cenuşă şi nisip. Ne îngrozeau turiştii care fumau şi se aplecau cu țigările peste bordurile navei. Am scris cu litere de-o şchioapă în arabă şi engleză, afişe mari cu „Fumatul strict interzis" şi i-am cerut paznicului de zi să atragă atenția tuturor asupra lor. Curînd însă după aceea l-am găsit pe bătrînul paznic şezînd cu puşca sa veche sub prova de papirus şi pufăind din țigări răsucite de el. I-am arătat furios placarda cu inscripția de deasupra capului său, dar el îmi zîmbi, de loc impresionat, explicîndu-mi că nu ştie să citească!

Cabina a fost împletită de un bătrîn meşter în răchită din Cairo. Părțile au fost prinse laolaltă cu nuiele flexibile de răchită, încît pereții, acoperişul şi duşumeaua închideau o încăpere mare. Acest coş-cabină, în care urma să trăim noi, era lung de circa 3,5 m şi lat de 2,5 m cu un acoperiş boltit sub care puteam sta cu capul puțin aplecat şi cu o uşă de circa 1 m^2, chiar în mijlocul unuia dintre pereții din borduri. Tavanul şi pereții longitudinali se prelungeau cu aproape 1 m peste marginea pereților transversali şi formau un fel de nişă deschisă pentru depozitarea coşurilor de provizii.

În timpul lucrului am mers deseori pînă la camerele mortuare din piramide pentru a studia detaliile de pe fresce. Pe desenele reprezentînd lungi corăbii din lemn, se vedea şi o parîmă groasă ce se întindea longitudinal pe deasupra punții, de la prova la pupa, avînd capetele fixate de doi pontili cu furcă. Ținînd strîns extremitățile corăbiei, această parîmă întinsă avea menirea să prevină ruperea în două a navei în cazul că părțile prova şi pupa s-ar fi afundat. Corăbiile de papirus avînd desigur o flexibilitate longitudinală mai mare, nu mai necesitau această parîmă de siguranță. Ele aveau în schimb o parîmă scurtă fixată în diagonală, de la vîrful arcuit al pupei, pînă la puntea pupa, dînd astfel pupei forma unei harfe cu o singură coardă.

Nici unul dintre noi nu ştia cît de vitală urma să ne fie coarda aceasta. Am petrecut ore întregi încercînd să-i descopăr utilitatea, convins fiind că trebuie să aibă o întrebuințare practică, cu toate că atît specialiştii, cît şi oamenii din Ciad susțineau că singura ei funcție era aceea de a păstra forma frumos arcuită a pupei. Bineînțeles. Dar

de ce, de ce această buclă arcuită înspre interior. Numai aşa, de frumusețe, spunea fiecare. Nu eram în stare nici unul să găsim un motiv mai temeinic, dar acesta ne-a fost suficient pentru a copia întocmai cele văzute în vechile picturi. Coarda de siguranță a stat legată acolo mai multe zile, dar într-o bună dimineață ne-am pomenit că nu mai era; dispăruse. O scoseseră prietenii noştri din Ciad; îi încurca la lucru şi nici nu mai era nevoie de ea, întrucît pupa stătea acum de la sine perfect arcuită. I-am rugat să lege imediat coarda la loc, dar n-am ajuns mai departe de argumentarea logică; puteam s-o facem şi noi atunci cînd se va simți nevoia. Deocamdată nu era necesară.

Corăbiile din lemn aveau deci o parîmă uriaşă legată între doi pontili bifurcați; pe de altă parte, pe picturile şi basoreliefurile reprezentînd bărci din papirus se putea vedea o parîmă prinsă de copastie de-a lungul ambelor borduri pentru ca ambarcația să nu se rupă în lungime; parîma mărea rigiditatea bărcii şi fixa straiurile catargului, care nu puteau fi legate direct de trestiile firave.

Cutreierînd prin camere subterane, coridoare şi printre colonade, picturile murale, vechi de trei pînă la patru mii de ani, ne-au ajutat să ne formăm o imagine despre viața petrecută pe apă în acele vremuri, din reproducerile fidele ale artiştilor, adesea în basoreliefuri acoperite de culori durabile. Trebuia să încercăm a pătrunde în tainele unei vieți de mult apuse cu ajutorul unor desene, deoarece nici un pămîntean în viață nu experimentase ceea ce urma să realizăm noi acum. Deseori ne-a fost greu să deosebim bărcile de papirus de cele de lemn, acestea din urmă avînd aproximativ aceeaşi formă cu cele de papirus. Uneori însă dădeam peste picturi reprezentînd muncitori ce strîng papirusul din mlaştini; aceştia îl cară în spinare pînă la constructorii de bărci care, după ce îl leagă în suluri, construiesc o corabie, ajutați de ucenicii lor.

Pe puntea corăbiilor sunt prezentate coşuri pline cu fructe, apoi pîine şi prăjituri, oale, saci, cutii, colivii, maimuțe, vițeluşi vii, pescari, vînători, neguțători, războinici şi, în sfîrşit, înaltele fețe regale. Ici şi colo întîlneşti întregi cortegii funerare cu zeități şi oameni-pasăre. Apoi pescari goi cu plase de pescuit, capcane pentru peşte şi alte şiruri de pescari. Flotile întregi de nave din papirus, în formație de luptă. Apoi războinici stînd pe punțile de papirus, împlîntînd harpoane în hipopotami. Mai încolo se văd vînători de păsări vînînd printre trestii. Pe punte stau femei alăptînd prunci. Faraonul cu regina sa stau pe tronurile de pe corabie la o masă împărătească, cu paharnicul alături gata să le umple paharele. Unele dintre picturi îl reprezintă pe faraon simbolic, ca pe un uriaş stînd în picioare pe corabie; altele înfățişează, în detaliu, douăzeci de perechi de vîslaşi pe o ambarcație de papirus sau papiriformă cu catarg bipod, atît de mare încît marinarii se urcă în arboradă; nava este echipată cu un sistem de vele mai evoluat. Toate aceste elemente demonstrează perfecțiunea artei navigației, din plin dezvoltată acum cinci mii de ani. Cele mai reuşite corăbii din papirus sunt frumos sculptate şi împodobite cu capete de animale. Pontilii cabinei sunt arcuiți, iar acoperişul, ramele şi, în general, echipamentul ambarcației se ridică la nivelul îndemînării antice egiptene, al gustului în arhitectură, în fine, la nivelul a tot ceea ce poate fi întîlnit pe uscat în acea epocă.

Faraonii au avut destulă piatră ca să construiască piramide înalte cît munții. Au avut şi destul papirus ca să împletească ambarcații de trestie mari cît insulele plutitoare. Corabia de papirus pe care o făceam noi nu era mai mare decît o modestă cincime din lungimea Sfinxului. Ne-am simțit mici cînd am ieşit afară din lumea subterană a mumiilor şi ne-am oprit între labele acestui monstru de piatră. Ne-am dat seama ce construcții gigantice a putut să construiască din papirus lumea antică. Dinții timpului pot devora papirusul, dar nu şi piatra. Cine n-a văzut picturile din lumea aceea subterană nu poate să-şi imagineze — cu atît mai puțin noi cei ce aparțineam epocii

moderne — că Sfinxul şi piramidele, care au dimensiuni supraomeneşti, au putut fi făcute cu mii de ani înaintea lui Columb. Oricît de mult ne-ar place să ne considerăm generația care, în cele din urmă, a reuşit să scape de primitivism, piramidele stau gata să ne amintească să păşim cu prudență. Faptul de a-ți subestima înaintaşii, numai pentru că au venit pe lume înaintea ta, nu este de loc un semn de inteligență. De fapt, noi culegem acum roadele muncii lor. Ei au hoinărit prin lume cu aceeaşi înțelepciune şi aceleaşi înclinații. Urmele pe care le-au lăsat demonstrează că în inteligență, imaginație, inventivitate, gust, organizare, curiozitate, dinamism, aspirații, şi, de fapt, în toate celelalte impulsuri ce stau la baza acțiunilor omului, bune şi rele, mai degrabă ne asemănăm decît ne deosebim. Numai calendarul şi tehnologia pe care o folosim indică trecerea a cinci mii de ani.

Cînd ultimul rînd de parapet din papirus începu să prindă formă în ambele borduri ale bărcii, eu a trebuit să plec cu avionul în Maroc. Trebuia să fac pregătirile pentru sosirea corăbiei acolo, cît şi pentru plecarea noastră, din anticul port Safi, pe care nu-l văzusem nici unul dintre noi. Curînd după reîntoarcerea mea în Egipt au fost impletite ultimele fire de trestie. Am folosit două sute optzeci de mii de trestii. Lucrul a luat sfîrşit. Doar şase trestii au rămas nefolosite pe nisipul Saharei.

La 28 aprilie, cea de-a 22-a aniversare a plecării Expediției „Kon-Tiki”, barca de papirus era gata să fie remorcată. Deşertul din jurul piramidelor roia de vizitatori. Ministerul Turismului a ordonat instalarea unei platforme în aer liber cu scaune; au fost prezenți guvernatorul de Giza, miniştrii şi ambasadori străini. În această zi de sărbătoare Abdullah, Mussa şi Omar s-au îmbrăcat cu ce au avut ei mai bun şi au luat loc printre invitați. Acum lucrau alții în locul lor. Cu pieptul larg, gîtul înalt şi coada ca o buclă, barca de papirus părea o cloşcă mare de aur clocind nişte butuci rotunzi aşezați pe nisip în fața piramidelor. Am construit pe o cală mare de lemn o sanie de barcă, legată cu cablurile noastre lungi pentru remorcare, întinse pe nisip în fața săniei. Oameni harnici construiau o pîrtie din stîlpi de telegraf pe care sania urma să fie trasă peste dunele de nisip. M-am dus după ajutoare, împreună cu preşedintele institutului pentru cercetarea papirusului din Cairo, la Institutul de educație fizică. Am reuşit astfel să-l convingem pe decan că am organizat un admirabil program pentru trasul la parîmă, pe nisipurile de la Giza. Transportul ne privea pe noi, el cîți oameni putea să ne dea?

Institutul ne-a promis cinci sute de studenți. Şi iată că ne-am pomenit cu ei îmbrăcați în şorturi albe şi însoțiți de instructori care-i organizau în şiruri lungi, de-a lungul parîmelor de remorcare. Doi stăteau pe corabie şi dădeau comenzile în timp ce altul de pe sanie făcea semnalul de pornire şi de oprire cu o baghetă de dirijor. Scena avea în ea ceva biblic. Poate pentru că această barcă de tip străvechi, rezistentă şi construită de mîna omului, cu cabina ei de nuiele împletite — totul profilat pe fundalul piramidelor — te făcea să te gîndeşti la Arca lui Noe în deşert, părăsită de toate animalele. Sau, poate, pentru că, aşa cum spune legenda, Moise fusese aici la piramide, el care deschisese ochii într-un coşuleț de papirus, singur, dus de apa Nilului. Oricum, sigur a fost faptul că atunci cînd cel de pe sanie şi-a ridicat bagheta şi cei cinci sute de tineri egipteni au început să tragă la hamurile lor, deşertul răsună de îndemnuri ritmice. Iar cînd lemnul a început să scîrțîie şi corabia de papirus să se mişte încet, înainte, pe fundalul liniştit al piramidelor încremenite acolo de mii de ani, puțini au fost aceia care n-au fost străbătuți de un fior cu gîndul la stafii ce se plimbau sub soarele arzător.

„Ola ho-o-o-op!”, fu răspunsul ritmic al celor cinci sute de gîtlejuri, în timp ce lemnul scîrțiia şi scîncea, iar piatra scrîşnea. Soarele dogorea nu numai piramidele, ca dintotdeauna, ci şi muşchii celor o mie de brațe şi o mie de picioare ce se lăsau conduse de aceeaşi baghetă, dovedind că oamenii pot să urnească şi munții din loc dacă sunt uniți într-un efort comun.

Mica vale din deşert păru părăsită şi stranie de îndată ce corturile au rămas singure, doar cu piramidele, iar barca din papirus n-a mai fost punctul focal al imaginii, ieşind din tablou şi îndreptîndu-se spre şoseaua asfaltată ce duce la Sahara City. Sania de lemn cu Arca lui Noe pe ea era cocoțată acum pe un trailer mare folosit la construcția barajului de la Assuan. Şi cînd le mulțumeam celor cinci sute de sportivi pentru ajutorul lor prețios, cel mai vechi şi cel mai nou mijloc de transport din Egipt, laolaltă, îşi începură drumul împreună de-a lungul şoselei asfaltate, şerpuind pe malul mărginit de palmieri al Nilului spre gurile sale de vărsare, spre portul Alexandria. Acolo ne-am dat seama deodată cu toții că firava corabie din deşert începea să-şi absoarbă vigoarea şi forța din aerul umed al mării. Corabia-mumie se redeştepta pentru o nouă viață, pentru prima ei întîlnire cu oceanul.

Va urma …

CU MULT TIMP ÎN URMĂ,

ÎNTR-O GALAXIE ÎNDEPĂRTATĂ..

DUPĂ O MIE DE ANI DE PACE, REPUBLICA GALACTICĂ SE FĂRÂMIŢEAZĂ. PE CORUSCANT, ÎN INIMA SPAŢIULUI CIVILIZAT, LĂCOMIA ŞI CORUPŢIA SE RĂSPÂNDESC ÎN SENAT, DINCOLO DE PUTEREA CANCELARULUI SUPREM DE A LE COMBATE.

SUNT VREMURI CARE PUN LA ÎNCERCARE TĂRIA TUTUROR CELOR CARE SE LUPTĂ PENTRU UNITATEA REPUBLICII – NIMENI ALŢII DECÂT CAVALERII JEDI, CARE DE MULT TIMP SUNT SINGURA SPERANŢĂ A REPUBLICII DE A PĂSTRA...

...PACEA ŞI DREPTATEA...

DAVE WOLVERTON

RENAŞTEREA FORȚEI

Volumul - 1
Seria JEDI APPRENTICE

Traducere si adaptare din limba spaniola: Adi deTracia
FOILETON-TRACIA MAGAZIN

După volumul
DAVE WOLVERTON
RISING FORCE

Continuare din numarul trecut...

CAPITOLUL 9

Simțul responsabilității se făcu simțit din nou la Obi-Wan. Împreuna cu Si Treemba au decis să caute în partea arcona de pe *Monument*. Trebuia să elimine întîi partea ușoară din căutare.

Obi-Wan și Si Treemba căutară, fără să bată la ochi, în bucătării, magazii, în camerele de antrenament și în saloane. Si Treemba îl duse pe Obi-Wan pînă și în puțurile ascensoarelor, dar nu găsiră nici o urmă a termostatelor furate.

— Trebuie să căutăm prin camere, Si Treemba, spuse Obi-Wan curățindu-și părul de o bucată de gunoi prinsă în el.

Suspină. Erau mai mult de patru sute de mineri arcona în camere. Era dificil să-i facă să accepte să le caute în camere.

— Nu v-om avea probleme, răspunse Si Treemba.

Obi-Wan uitase cum gîndesc arcona. Nu utilizează cuvintele „eu” și „al meu”. Așa că Si Treemba a intrat în fiecare cameră căutînd în dulapuri și chiar sub paturi. De fiecare dată arcona au întrebat:

— Ce facem?

Iar Si Treemba a răspuns:

— Căutăm ceva ce sa pierdut.

Iar cînd arcona întrebau:

— Putem să facem ceva să te ajutăm?

Si Treemba răspundea:

— Nu este nevoie să ne ajutați.

După acest dialog, Obi-Wan și Si Treemba căutau în cameră și plecau. Dar nu toți muncitorii Companiei Miniere Arcona erau arcona. Uni dintre ei erau meerianos, mici și cu pielea argintie, ce se întorceau pe Bandomeer, iar alții erau umanoizi. Obi-Wan, trebuia de fiecare dată să le ceară permisiunea să le controleze camerele cu multă atenție. Nu de puține ori a fost nevoit să utilizeze Forța pentru a face vre-un miner supărat să îi lase să controleze camerele.

Era o muncă obositoare pentru cineva în convalescență, dar Obi-Wan ignoră durerea. Un Jedi ignoră aceste lucruri.

Târziu, după o zi plină, Obi-Wan și Si Treemba se duseră în sala de mese și luară cina. Obi-Wan ceru o porție de friptură de pasăre cu salată de Alderaan iar Si Treemba o porție de ciuperci acoperite de dactile de amoniac cristalizat de culoare galbenă. Mîncarea arcona mirosea bine, ciupercile erau bune, dar dactilele miroseau de parcă ar fi fost otravă.

Obi-Wan strîmbă din nas.

— Cum puteți mînca aşa ceva?

Si Treemba rîse, în timp ce ochii prinseră să strălucească.

— Cîteva specii se întreabă cum pot umanoizii să bea apă, iar pe tine te încîntă. Amoniacul este pentru noi cum este apa pentru voi.

Zicînd acestea, Si Treemba luă cîteva dactile galbene și le introduse în gură ca și cum ar fi fost o delicatesă.

Cînd Obi-Wan întinse mîna să ia puțină sare, Si Treemba își acoperi farfuria cu mîncare.

— Sarea accentuează necesitatea noastră de a mînca dactili, explică el. Este o substanță foarte periculoasă pentru arcona.

Obi-Wan își puse sare pe mîncare.

— Bănuiesc că fiecare dintre noi avem propriile otrăvuri, spuse el, înghițind o bucată de mîncare.

Si Treemba se amuză și continuă să mănînce.

Era la fel ca în trecut, la templu, cînd lua masa cu Bant sau Reeft, gîndi Obi-Wan. Îi era dor de prietenii lăsați în Templu, dar cu cît petrecea mai mult timp cu Si Treemba cu atît începea să îi placă mai mult să se întîlnească cu el. Arcona avea o poftă de viață și o determinare care te impresiona. Obi-Wan era conștient că pentru un arcona era dificil să își părăsească grupul și să ajute un străin.

— Știi ceva? întrebă Obi-Wan, este ceva ce nu înțeleg. Jemba a făcut un circ mare, dar am senzația că se teme de Clat'Ha și de arcona.

Si Treemba înghiți ceea ce avea în gură, apoi răspunse:

— Credem că ai dreptate, Obi-Wan. Îi este frică. Deși nu ne propunem asta, știe că îl putem distruge.

— Ce vrei să spui? întrebă Obi-Wan.

— În minele Offworld, patronii și șefii de echipă se îmbogățesc, dar muncitorii nu cîștigă aproape nimic, iar mulți dintre ei sunt sclavi. Dar la Corporația minieră Arcona nu avem patroni și nici șefi de echipă. Fiecare muncitor are partea sa din beneficiu. Acest lucru nu preocupa pe Offworld pînă ce nu a devenit Clat'Ha șef de operațiuni. Ea vrea să mărească aria activității noastre, așa că, contactează cei mai buni muncitori Offworld. Dacă sunt sclavi îi răscumpără și îi eliberează ca să muncească cu noi. Dacă au vreun contract de muncă, le oferă altul.

— Pare ceva corect, spuse Obi-Wan

— Este corect, răspunse Si Treemba, dar tocmai de aceea lui Jemba îi este frică de noi. Mulți dintre muncitorii săi cei mai buni doresc să vină să lucreze cu noi. Iar dacă asta se va întîmpla, vor rămîne numai muncitori de proastă calitate să lucreze cu Offworld.

— Înțeleg, spuse Obi-Wan, așa că în curînd, Jemba ar avea șefi de echipă dar fără muncitori, şi asta nu îi place.

Si Treemba rîse încetișor iar apoi se întristă.

— Dar Jemba deja contraatacă. A mărit preţul sclavilor și valoarea clauzei pentru ruperea contractului. Nu putem să contractăm, timp de mulți ani, pe nimeni de la Offworld.

Obi-Wan începea să înțeleagă că galaxia era un loc mult mai complicat decît gîndea el. Templul îl pregătise pentru multe lucruri dar nu pentru a înțelege lumea reală. Uneori auzise că, în majoritatea lumilor se foloseau ilegal sclavi, dar crezuse că era o practică izolată, însă aici erau sute de muncitori care, ilegal, erau ținuți sclavi.

Obi-Wan ura ideea de sclavagism. Offworld plătise mulți bani ca să cumpere și să pregătească acești sclavi și compania nu era dispusă să îi vîndă ieftin sau să îi lase să plece fără să se opună. Clat'Ha avea dreptate cînd îi spusese că a intrat fără să vrea în mijlocul unui război. Era bătălia pentru extinderea exploatărilor miniere în sute de lumi.

Ar fi dorit să poată să meargă în cealaltă parte a navei, cu sabia laser în mînă, să facă dreptate. Dar știa că nu în acest mod va putea ajuta. Trebuia să găsească termostatele. Acesta era singurul mod de a lupta împotriva lui Jemba.

Împinse farfuria din fața sa.

— Am căutat peste tot în această jumătate de navă, Si, spuse el încetișor. Termostatele trebuie să fie în teritoriul controlat de Offworld.

Tînărul arcona inspiră profund și apoi expiră aerul încetul cu încetul.

— Bine, suntem încîntați.

— Încîntați? întrebă Obi-Wan. Dar trebuie să intrăm în teritoriul Offworld. Credeam că ți-e frică de hutti.

— Bineînțeles că ne este, răspunse Si Treemba, dar acum suntem încîntați că negăsind termostatele aici, asta înseamnă că suntem nevinovați. Cineva de la compania minieră Offworld încearcă să ne distrugă.

— Da. Înțeleg de ce este așa reconfortant pentru tine, glumi Obi-Wan, care înțelesese raționamentul lui Si Treemba.

Arcona eclozau din ouă imense așezate într-un incubator enorm. Împreună cu sute de frați și de surori creșteau în același timp. Încă de mici erau educați să gîndească precum un grup. Suspiciunea că unul dintre arcona, un frate sau o soră, ar fi putut să facă ceva reprobabil ce ar fi putut avea repercusiuni împotriva grupului îl terorizase pe tînărul arcona.

— Așa că ești dispus să căutăm în teritoriul hutt? întrebă Obi-Wan. Trebuie să găsim un mod de a căuta şi acolo.

Si Treemba împinse și el farfuria de mîncare din față.

— Cum am spus și înainte, Obi-Wan, te voi însoți.

Obi-Wan rîse încetișor.

— Poate o să îți pară rău că ai spus asta.

Va urma.....

polițist din Epoca de Aur

Mircea Popescu

Secretul Elizei Dornescu

CAPITOLUL III

Ultimele 24 de ore

Razele soarelui se oglindesc timid în ferestrele spitalului. La una dintre ele maiorul Tomescu priveşte îngîndurat spre aleile parcului ce înconjoară imensa clădire albă. Ceea ce-l preocupă pentru moment este salvarea vieții celor două victime. Starea Elizei se înrăutățeşte din ce în ce mai mult, după cum afirmă medicii. Ioana Aliman e şi ea în pericol. Antidotul salvator încă nu a sosit. Maiorul îşi întrerupse brusc şirul gîndurilor. Pe aleea principală a spitalului îl zăreşte pe Mareş şi se grăbeşte să-i iasă în întîmpinare.

— În sfîrşit s-a înseninat, remarcă locotenentul cu buna dispoziție care nu-l părăseşte niciodată. Sper că toți norii se vor îndepărta şi în seara aceasta va fi senin şi la propriu şi la figurat, adăugă el, observînd mina destul de îngrijorată a maiorului.

— Ştii ce mă frămîntă pe mine? izbucneşte maiorul. Sînt şase suspecți în afacerea asta. Ei bine, în intervalul de timp cînd Ioana Aliman a fost atacată nici unul dintre ei, dar absolut nici unul, nu ar fi putut să acționeze, întrucît toți erau puşi sub urmărire.

— Şi atunci cine e autorul atacului asupra Ioanei Aliman? Cine este cea de-a şaptea persoană?

— Ştii, Mareş, un singur fir nu l-am urmărit pînă acum şi...

Maiorul Tomescu îşi întrerupse explicația. Una dintre asistentele medicale se apropia de ei, anunțînd că tovarăşul Tomescu este chemat de urgență la telefon.

*

Conform înțelegerii prealabile, lucrarea inginerului George Munteanu şi a colaboratorilor săi urma să fie prezentată ministerului într-o şedință specială. Dar, pe neaşteptate, inginerul cere o amînare de douăzeci şi patru de ore, întrucît, spunea el, nu a găsit cea mai bună formulă pentru final.

Cînd George Munteanu se reîntoarce în laborator, îl cheamă în biroul său pe inginerul Daleş, căruia i se adresează pe un ton de reproş:

— Îmi pare rău, prietene, dar m-au surprins neplăcut constatările dumitale de ieri în legătură cu finalul lucrării.

— Nu vă înțeleg! rosti Daleş, privindu-l mirat.
— Ai afirmat că probele de laborator ale formulelor emise de mine nu sînt corespunzătoare.
— E adevărat. Dar nu numai eu am afirmat acest lucru. Şi Anca...
— Dar mai ales dumneata! îl întrerupse, cu o asprime neobişnuită în glas, George Munteanu. Am verificat toată dimineața probele de laborator.
— Şi ce ați constatat?
— Rezultatele au fost excelente.
— Nu se poate!
— Cred că nu mă socoteşti un mincinos! După cum nici eu nu te consider un incapabil. Se întîmplă însă ceva, un lucru pe care nu pot să mi-l explic.
— Ce vreți să spuneți?
— Dragul meu, poate că ai obosit, poate că lucrarea aceasta ți-a solicitat nervii peste măsură. Am impresia că se întîmplă, de cîteva zile, ceva deosebit în viața dumitale, ceva care te preocupă mai mult decît descoperirea proceselor electrice în materie „vitroasă! Altfel e inexplicabil cum ai putut să ajungi la asemenea concluzii greşite, şi asta tocmai acum!
Vicențiu nu răspunse nimic. Înfățişarea îi era imobilă, părea imaginea unei statui dăltuite în piatră. De-abia într-un tîrziu se ridică de pe fotoliu şi zîmbi trist.
— Vă rog... să mă iertați. Cred că aveți dreptate.
Inginerul Munteanu se apropie de Vicențiu, îl bătu prieteneşte pe umăr, aşa cum o făcuse de multe ori, şi îi întinse mîna.
— Să ştii că mîine după-amiază, cînd mă voi prezenta la minister cu întreaga lucrare pusă la punct, voi raporta cît de prețioasă a fost contribuția ta. Să uităm amîndoi tot ceea ce poate umbri munca depusă de tine şi ajutorul pe care mi l-ai dat pînă acum.
— Vă mulțumesc, murmură Vicențiu, mai mult pentru sine, şi strînse emoționat mîna ce i se întindea.
— Totul e bine cînd se termină cu bine, acesta e principalul! Am terminat toate experiențele cu cîteva ore mai devreme. Acum ascultă sfatul meu! Ai nevoie de odihnă. Nu e prima oară cînd. ți-o spun. Poți pleca pentru două săptămîni undeva, la munte, într-un loc liniştit. Pînă atunci se cuvine ca astă-seară să sărbătorim, într-un fel mai deosebit, izbînda noastră. Te rog să nu mă refuzi! Eşti invitatul meu. Ne întîlnim la ora opt în fața Teatrului muzical.

*

Daleş nu mai avusese timp să răspundă. Probabil că era atît de uimit, încît de-abia cînd ajunse în laborator îşi dădu seama că locul fixat pentru întîlnire îi era bine cunoscut. Şi tot atunci îşi aminti şi de Lia. Se uită la ceas. Era ora douăsprezece şi jumătate. Îşi îmbrăcă la iuțeală paltonul, îşi puse pe cap pălăria şi ieşi atît de repede pe poarta institutului, încît locotenentul Davidescu, surprins de apariția sa neaşteptată şi de mersul atît de grăbit, abia avu timp să sară din maşina în care se afla şi să pornească în goană pe urmele lui.
În acest timp, în laborator, Anca Rodan studia cu atenție reacția dintr-o eprubetă. Era atît de concentrată, încît nu remarcase plecarea precipitată a lui Daleş şi nici nu auzise cînd intrase inginerul Munteanu. Tresări, surprinsă de ivirea lui neaşteptată, lîngă ea.
— M-ați speriat! exclamă Anca, roşindu-se în obraji, ca un elev prins la şcoală cu lecția neînvățată.
În loc de răspuns George Munteanu îi zîmbi prietenos.

— De azi-dimineață lucrez, sperînd totuşi că formula finală nu e greşită, încercă ea o explicație, ca un fel de justificare.

Răspunsul inginerului Munteanu veni neaşteptat, sec şi arzător:

— Nu te mai osteni degeaba! Formula era greşită. Ştiam acest lucru încă de cînd v-am predat-o.

Şi, cum laboranta îl privea uimită şi părea că nu înțelege, adăugă numaidecît:

— Am făcut-o intenționat.

Din pricina emoției Anca Rodan scăpă eprubeta din mînă. Conținutul ei se răspîndi, fumegînd, pe pardoseală.

— De ce ați făcut asta, domnule inginer? bolborosi laboranta.

— Poate că nu peste multă vreme am să-ți explic.

— Cel puțin... ați reuşit... acum să descoperiți adevărata formulă?

— Da! surîse enigmatic inginerul. Aseară, după ce voi ați plecat, n-am făcut alceva decît să o experimentez... singur.

— Nu mai înțeleg nimic, mărturisi Anca. Am impresia ca ne-ați evitat, pe mine şi pe Vicențiu, în mod intenționat.

— Tot ce e posibil.

— Pentru ce?

— Acum nu-ți pot răspunde. Oricum, lucrarea e terminată şi se află în sertarul biroului meu, pot să ți-o arăt, dacă nu crezi. Mîine o voi preda la minister.

— Parcă era vorba s-o predați astăzi după-amiază? Este termenul pentru care v-ați luat angajamentul.

— Am cerut o amînare şi mi s-a aprobat.

— Dar de ce, din moment ce ați isprăvit lucrarea? Care e rațiunea acestei amînări?

— Sînt întrebări la care, îți repet, deocamdată sînt nevoit să nu-ți dau nici un răspuns. În orice caz meritul contribuției tale la această lucrare este evident şi voi raporta la minister.

Un timp, în încăpere se aşternu tăcerea.

Pe neaşteptate, mîna inginerului îi cuprinse mîna delicată şi ea crezu că soarele scînteia fierbinte peste crestele înspumate ale valurilor, că nisipul se încinsese şi îi frigea trupul bronzat, exact ca atunci, pe plajă la Mamaia, în zilele acelea fericite, cînd îşi spuneau pe nume. Apoi în urechi parcă îi răsună şuierul locomotivei electrice şi revăzu peronul înțesat de călători şi trenul cu un şir lung, interminabil, de vagoane, şi pe EL, strîngîndu-i mîna în mîna lui, înfiorat ca şi acum, şi şoptindu-i: „Anca, te rog să mă ierți! M-am purtat aşa cum nu-mi stă în obicei.” Şi apoi, surîzînd ca un adolescent îndrăgostit: „Să ştii. Anca, n-am să uit niciodată primele zile ale acestei vacanțe. Zilele petrecute împreună cu tine.” După aceea, trenul a pornit, gara parcă s-a îndepărtat, s-a făcut tot mai mică.

— Anca, te rog să-mi faci o plăcere. La ora opt, astă- seară, te aştept în fața Teatrului muzical. Vom merge împreună într-un local discret. Aş vrea să sărbătorim cum se cuvine victoria noastră.

Anca Rodan avu impresia că visează, că tot ce se petrece nu e decît închipuire, dar mîna aceea prietenoasă, caldă, vie, îi ținea încă mîna cu gingăşie, cu dragoste. Deci totul e realitate! Vorbele acelea calde, pline de tandrețe, nu au fost nici vis şi nici amăgire. Lucrarea e terminată, el a găsit soluția finală şi acum nu mai are decît o singură dorință: aceea de a sărbători amîndoi, împreună, victoria.

*

— Deci, rosti colonelul Adrian Manea, ne apropiem de faza finală a acțiunii spionilor. Locotenentul Davidescu e pe urmele inginerului Daleş?

— Da, tovarăşe colonel. Ceea ce mă surprinde e că de la prînz şi pînă acum nu a mai dat nici un semn de viață.

— Crezi că i s-ar fi putut întîmpla ceva?

— În orice caz e în imposibilitate de a transmite, tovarăşe colonel.

— Oare plecarea precipitată a inginerului Daleş nu poate fi o capcană pentru a ne distrage atenția?

— Chiar dacă fuga lui Daleş e o diversiune, de un fapt sîntem siguri.

— Anume?

— Transmiterea formulei finale se va face tot de aici, din Bucureşti. Şi mai sîntem siguri de un lucru: spionii nu au schimbat pînă acum ora de transmitere a mesajului.

— Nu uita ceea ce ne-a înştiințat directorul institutului de cercetări.

— Vă referiți la amînarea cerută de inginerul Munteanu?

— Da. Nu ți se pare cel puțin ciudată? Din moment ce lucrarea nu e terminată, ce vor avea de transmis spionii?

— Chiar dacă nu ar fi în posesia ultimelor date, tot sînt nevoiți să ia legătura cu centrul, pentru a-i aduce la cunoştință defecțiunea survenită. Bineînțeles, mai există şi posibilitatea ca inginerul să fi găsit soluția finală şi, din anumite motive, deocamdată numai de el ştiute, să-l fi informat greşit pe directorul institutului.

— M-am gîndit şi eu la acest lucru, care ar însemna de fapt o nouă complicație a problemei.

— Fireşte. În timpul extrem de scurt pe care l-am avut la dispoziție – doar şaptezeci şi două de ore – ne-am bazat mai mult pe urmărirea celor suspecți, operațiune pe care o consider cea mai eficientă cînd se cere operativitate maximă.

— Ai procedat bine. În seara asta vreau să preiau conducerea maşinii care va dirija operațiunile, dîndu-ți posibilitatea să te afli oriunde va fi mai multă nevoie de dumneata.

Pentru maiorul Tomescu propunerea nu constituia o surpriză. Nu era prima oară cînd colonelul Adrian Manea participa efectiv, în mijlocul oamenilor săi, la o acțiune, îmbărbătîndu-i prin prezența lui, înfruntînd alături de ei pericolele ce le stăteau în cale.

*

Trebuia să ai picioare zdravene pentru a nu pierde urma inginerului Daleş. De două ori locotenentul Davidescu crezuse că l-a scăpat şi tot de atîtea ori răsuflase uşurat, zărindu-l din nou înaintea lui.

„Ce l-o fi determinat pe tînărul inginer să părăsească atît de grăbit institutul?” Davidescu nu putea să-şi răspundă la această întrebare. Ultima informație pe care o deținea în legătură cu lucrarea era aceea că inginerul Munteanu ceruse ministerului o amînare de douăzeci şi patru de ore. Dar, dacă nu găsise soluția finală, părea bizar că principalul său colaborator îl părăsise tocmai acum. Prin toate acțiunile săvîrşite inginerul Daleş apărea deosebit de suspect. Legătura lui cu Eliza Dornescu, faptul că era cel mai apropiat colaborator al inginerului Munteanu – deținînd astfel toate informațiile în legătură cu lucrarea ce-i interesa pe spioni – măreau doza de suspiciune ce plana asupra lui. Şi acum această goană nebună, care îi făcea şi mai de neînțeles comportarea.

În sfîrşit, cei doi ajunseră la Gara de Nord. Inginerul parcurse cu privirea tabloul pe care erau trecute plecările trenurilor, apoi se îndreptă spre casele de bilete. Era atît de grăbit în mişcări, încît Davidescu – pentru a nu-l pierde din vedere – renunță la orice fel

de comunicare cu colegii săi. Trenul pentru care inginerul luase bilet era un personal ce mergea la Predeal şi urma să plece în două minute. Amîndoi reuşiră să se urce în ultimul vagon, exact cînd locomotiva îşi anunța plecarea printr-un semnal strident.

Daleş era atît de absorbit, de preocupat în tot ceea ce făcea, încît nici nu băgase de seamă prezența lui Davidescu în imediata lui apropiere. Locotenentul se hotărîse să rămînă cît mai aproape de Daleş, pentru a evita o posibilă surpriză, mai ales că personalul oprea în mai toate stațiile de pe parcurs. Se aşezase pe culoar, în dreptul compartimentului unde luase loc inginerul, avînd astfel cea mai mare siguranță că nu-i va scăpa de sub supraveghere. Daleş ocupase un loc lîngă fereastră. Astfel trecură două ore de aşteptare, fără să se întîmple nimic deosebit. Dar, cînd în zare începură să se profileze contururile munților acoperiți de zăpadă, inginerul Daleş se ridica de pe banchetă, părăsi compartimentul şi se îndreptă spre ieşire. Trenul opri într-o gară mică, ultima înainte de Sinaia. Coborîră doar doi pasageri: Daleş şi locotenentul Davidescu. Inginerul porni pe o cărăruie şerpuită, din spatele gării, fără să se uite în urma lui.

De jur împrejur, doar pădurea de brazi. Cerul se acoperise, din nou, de nori amenințători. Locotenentul păstra o oarecare distanță între el şi inginer, verificîndu-şi precaut revolverul. În pustietatea aceea era posibilă orice surpriză. Drumul nu dură însă mult. Doar cinci sau şase minute, după care, la o cotitură, se ivi o poiană. La capătul ei, în mijlocul unei grădini înțesate cu tufe de crizanteme, se ridica o căsuță simplă, dar îngrijită. Daleş se oprise în fața porții, parcă neîndrăznind să intre.

*

— La telefon maiorul Tomescu. Vă ascult.

— Domnule maior, v-am căutat şi ieri, spuse Catrina Dornescu.

— Dumneavoastră ați fost?

— Da. Am o comunicare importantă pentru dumneata.

Vocea femeii părea gîtuită de emoție şi indignare.

— Ce s-a întîmplat?

— Ştiu cine e criminalul care a atentat la viața nepoatei mele.

Pentru un moment, maiorul simți cum i se taie respirația. Încercă să aprindă o țigară, dar nu reuşi.

— Vă ascult!

— Doctorul Bănescu.

Din nou momente de tensiune, de linişte încordată, de aşteptare prelungită. În sfîrşit maiorul izbuti să-şi aprindă țigara.

— Unde vă aflați?

— La mine acasă.

— Sînteți sigură?

— Da.

Rostise cuvîntul fără şovăire, cu ură.

— Aveți probe?

— Mărturia lui.

— V-a declarat acest lucru?

— Indirect.

— Cînd s-au petrecut toate acestea?

— Ieri după-amiază. V-am dat telefon imediat, dar nu v-am găsit.

— De ce nu ați revenit?

Catrina Dornescu răspunse întrebării cu o altă întrebare:

— Credeți că nepoata mea mai poate fi salvată?
— Doctorii vor face tot ce e posibil.
— Tot nu mă lăsați să o văd?
— Nu. Încă nu. Aş vrea să Vă rog ceva...
— Aşteptați numai un moment, domnule maior. Sună cineva la uşă.

Maiorul Tomescu auzi distinct, în receptor, vocea Catrinei, apoi o exclamație de surpriză, cîteva cuvinte precipitate, rostite de o voce bărbătească, un strigăt al bătrînei şi... linişte.

— Alo! Alo! Doamna Dornescu, ce s-a întîmplat?

Drept răspuns, un declic şi... tonul. Cineva a aşezat receptorul în furcă. Dar cine? Şi ce s-a petrecut în casa Catrinei Dornescu?

*

Vicențiu Daleş s-a oprit în fața porții şi a rămas acolo vreme îndelungată, depănîndu-şi în minte imaginile unei zile pe care nu o va putea uita niciodată.

„Da. Sînt un visător. Un romantic incorigibil. Ce m-a atras spre căsuța aceasta de vis şi dragoste? Poate speranța că o voi găsi aici pe Lia! La urma-urmei, de ce nu ar fi posibil? Nu spunea ea că e singurul loc unde se simte nemaipomenit de bine? Ultima oară, cînd am zărit-o, era neliniştită şi cuprinsă de spaimă. Parcă o văd în uşa apartamentului... cum mi-a astupat gura cu mîna ei mică, rugîndu-mă să-i dau ascultare, să plec şi să revin cu un telefon a doua zi dimineață. Am ascultat-o. Dar de atunci nu am mai zărit-o şi eu am trecut prin atîtea întîmplări, nelinişti şi doruri, speranțe şi gînduri... Poate că în sfîrşit o voi găsi. S-a întunecat de-a binelea. A început să plouă mărunt. Dintr-un moment într-altul ploaia se poate transforma în zăpadă. Cîtă diferență între seara aceea minunată de octombrie şi seara aceasta insipidă de noiembrie! Poate că Lia e acolo, în cameră, întinsă pe patul cu scoarțe aspre şi perne moi... Sau poate că stă dinaintea sobei, privind jocul nostalgic al flăcărilor ce-i împurpurează obrajii... De ce nu se zăreşte nici o mişcare, nici un semn de viață? De ce sînt închise obloanele şi nici un fir de fum nu iese pe horn?”

Stropii reci îl trezesc la realitate. Inginerul deschide poarta şi urcă pe potecă, spre casă. I se pare că paşii răsună straniu pe pietrişul spălat de ploaie. A ajuns în cerdac, în fața uşii. Apasă clanța în zadar. Uşa e încuiată. Şi totuşi... Parcă a auzit, de dincolo de uşă, ceva. A trosnit scîndura podelei sau a fost numai o părere?

— Lia...

A rostit numele încet, mai mult ca o şoaptă, ca o chemare tainică de îndrăgostit, cu teamă să nu-şi trezească din somn iubita.

— Lia!...

De data aceasta a strigat. Cu orice risc. Aici nu are cine să-l audă. Gara e destul de departe, iar cea mai apropiată casă e la mai bine de o jumătate de kilometru.

— Lia!... Sînt eu, Vicențiu, deschide!

L-a cuprins o furie nestăpînită. Mintea prinde să se învolbureze... „Ce caut eu în pustietatea asta? De ce am venit pînă aici? Ce m-a îndemnat? Pentru ce am fugit, ca un laş, cînd necunoscutul acela a deschis uşa apartamentului? Dacă Lia e acum îndărătul uşii, împreună cu el? Poate că-i face semne să tacă sau i-a astupat gura cu mîna ei mică şi catifelată, pentru ca individul să nu-şi trădeze prezența. Dar nu spunea tot ea că doar eu, Vicențiu Daleş, sînt singurul bărbat de pe lumea asta căruia i-a împărtăşit taina căsuței de vis?”

— Lia! Lia! Lia!

Izbeşte cu pumnii şi cu picioarele în uşă, ca un sălbatic. Nu-şi mai poate stăpîni nervii şi imaginația îi otrăveşte sufletul şi mintea. Acum a auzit foarte bine scîndurile podelei trosnind sub greutatea unor paşi apăsați. „Deci înăuntru e cineva. Sigur, un bărbat. Şi alături de el trebuie să fie ea, ticăloasa, mincinoasa, ipocrita!” Sîngele îi congestionează obrajii, vinişoarele de la tîmple s-au arcuit şi peste ochi parcă i s-a aşternut o pînză groasă de ceață. Nu mai vede şi nu mai aude nimic. Un singur gînd îi tulbură întreaga ființă: Lia e acolo, îndărătul uşii acesteia blestemate, cu un bărbat.

Şi deodată cheia se răsuceşte în broască, uşa se deschide brusc, trîntită larg de perete, şi un tînăr blond-roşcat, agitat şi îngrozit, cu un chip straniu, îl priveşte cu înfricoşare şi uimire în acelaşi timp.

— Cine eşti tu? bolboroseşte inginerul Daleş. Şi ce cauți aici?

Celalalt nu-i răspunde. Pe neaşteptate se repede spre el. Două mîini viguroase, zdravene, îl înşfacă pe Vicențiu de gît, tîrîndu-l înăuntru.

Din cauza întunericului ce domneşte în cameră, dar mai ales a spaimei, inginerul se izbeşte la tîmplă de un stîlp de susținere şi se prăbuşeşte moale pe podea.

Roşcatul închide la loc uşa şi se reazemă pentru un moment de ea. Îşi ascultă bătăile inimii şi nu ştie ce să mai facă. Aprinde bricheta şi în pîlpîirea scurtă a micuței flăcări îşi dă seama că individul a leşinat. „Cine naiba o fi?” mormăie el, mai mult ca pentru sine.

De la distanță, ascuns după un brad gros, parcă bătrîn de cînd lumea, locotenentul Davidescu a fost martorul întregii întîmplări, fără să poată distinge cine era persoana care-l atacase pe Daleş. Cînd inginerul a dispărut în casă, Davidescu a vrut să se repeadă spre cerdac, să-i vină în ajutor. Şi-a dat însă imediat seama că în această situație risca să întîlnească poate mai mulți adversari. Hotărî să coboare în gară pentru a comunica, la Bucureşti, locul unde se afla. După aceea se va întoarce la casa singuratecă şi misterioasă, însoțit, dacă va fi cu putință, de cîțiva oameni de nădejde, pe care spera să-i întîlnească în gară.

Coborînd în fugă poteca îngustă şi întortocheată, îşi aruncă o privire pe cadranul ceasului de la mînă: era de-abia ora cinci după-amiază, dar se întunecase ca în plină noapte. Ploaia nu mai contenea. Ajunse la şosea. Nu se zărea nici țipenie de om. La trei-patru sute de metri se desluşeau însă, ca printr-o sită groasă, luminile de neon ale peronului şi clădirea cenuşiu-albăstruie a gării.

*

Maiorul Tomescu alergă pînă la maşina care îl aştepta în stradă. Reuşi să ajungă în zece minute la locuința Catrinei Dornescu. Pe palier erau două uşi. Lumina scării nu funcționa, aşa că nu îşi putea da seama în întuneric care dintre uşi e cea de la garsoniera Catrinei Dornescu. În grabă uitase lanterna în maşină. Noroc că, fiind fumător, avea bricheta la el. Din nefericire, de pe ambele uşi lipseau cărțile de vizită respective. Dan Tomescu alese la întîmplare una dintre sonerii.

Trecură cîteva minute pînă se auzi tîrşitul unor paşi pe ciment.

— Cine e acolo? întrebă apoi o femeie.

— Aş vrea să vorbesc cu doamna Dornescu.

Uşa se întredeschise şi în lumina slabă a becului din vestibul apăru o blondă între două vîrste.

— Doamna Dornescu locuieşte alături, spuse blonda, aruncîndu-i priviri galeşe. E vecina mea.

— Mă scuzați!

Maiorul salută politicos şi se îndreaptă către cealaltă uşă.

— Încercați degeaba, interveni blonda. Doamna nu e acasă.
— De unde ştiți?
— Să tot fie vreun sfert de ceas de cînd au ridicat-o cu Salvarea.
Explicația căzu ca un trăsnet din senin.
— Poate că vă înşelați?...
— Vai, domnule, eu ştiu tot ce se petrece la noi în bloc, ripostă, sincer jignită, femeia. Am văzut cu ochii mei, pe fereastră, că de la mine din garsonieră se zăreşte intrarea din stradă. Au transportat-o pe doamna Dornescu cu targa. Cred că se simțea tare rău.
— Cine era cu ea?
— Cum... cine? Doctorul, şoferul şi încă un bărbat, pesemne vreo rudă de-a dumneaei, că e femeie serioasă.
— Vă mulțumesc, doamnă, şi scuzați-mă că v-am deranjat! bătu maiorul în retragere, spre dezamăgirea femeii, care închise brusc uşa şi bombăni înciudată îndărătul ei.
Dan Tomescu rămase singur în întuneric. Intr-o doară încercă clanța uşii de la garsoniera Catrinei. Surpriză! Uşa se deschise. La flacăra brichetei găsi comutatorul. Sălița de la intrare era plină de îmbrăcăminte, de geamantane vechi şi de tot felul de obiecte gospodăreşti, toate de-a valma, într-o dezordine surprinzătoare pentru o femeie îngrijită cum e Catrina.
O uşă cu geam mat despărțea sălița de cele două camere din care era formată garsoniera. Camerele prezentau acelaşi aspect dezolant: un scaun trîntit pe podea, o vază de flori spartă, uşa de la şifonier deschisă larg, cu lucrurile dinăuntru răscolite, totul dădea de înțeles că se petrecuseră evenimente deosebite. Se presupunea că bătrîna, luată prin surprindere, s-a opus şi atunci a fost dusă cu forța. Agresorul sau agresorii au cotrobăit, căutînd în grabă un lucru care le era necesar. Dintr-o examinare rapidă, dar atentă, maiorul Tomescu descoperi absența uriaşei poşete a Catrinei Dornescu. În acelaşi timp îi păru destul de ciudat aspectul „îngrijit” al dezordinii din cameră. Gîndul i se duse imediat la regizarea măiastră a unui spectacol, al cărui decor e astfel întocmit, încît să apară evident spectatorului de la prima vedere. Parcă totul era făcut anume ca primul venit „să priceapă” numaidecît că în garsonieră a avut loc o adevărată dramă, o luptă înverşunată între două sau mai multe persoane.
O tuse voit discretă îi întrerupse gîndurile. Blonda era în pragul uşii, rotind ochii mari, speriați, prin încăpere.
— Ce înseamnă alta? murmură ea şi se retrase înfricoşată. Am să anunț miliția.
— Nu e nevoie! căută să o liniştească Dan Tomescu.
— Atunci ce s-a petrecut aici?
— Asta aş vrea să ştiu şi eu. Dumitale ce impresie îți face?
— Parcă s-a dat o bătălie! exclamă femeia, rămînînd totuşi cu mîna pe clanța uşii, gata să bată în retragere la cel mai mic pericol şi continuînd să privească speriată în jurul ei, neîncrezătoare şi agitată în acelaşi timp. Dar zău dacă am auzit ceva şi doar eu ştiu tot ce se întîmplă la noi în bloc. De obicei simt şi cea mai mică mişcare. Ştiți, şi pe dumneavoastră v-am auzit cînd ați intrat aici...
Remarca nu trecu neobservată maiorului. „Va să zică bănuielile mele sînt confirmate, îşi spuse el. Femeia aceasta care vede, aude şi ştie tot ce se petrece în jurul ei nu a auzit absolut nimic înainte de a veni Salvarea să o ridice pe Catrina Dornescu. Ciudat! Foarte ciudat!”
— Urcă cineva pe scări! îl avertiză blonda, întrerupînd şirul gîndurilor maiorului, şi dispăru numaidecît cu intenția de a se refugia în camera ei.
Dan în uşa de la intrare se şi ivise un bărbat înalt, care îi barase, fără să vrea,

trecerea. Femeia se lipi înfricoşată de unul din pereții săliței. Maiorul Tomescu îi făcu semn bărbatului să o lase să plece şi după ce rămaseră singuri îl interpelă nerăbdător:

— Ce s-a întîmplat, Dragomirescule? Raportează!

Subofițerul era agitat şi obosit. Urcase în goană scările şi probabil că alergase zdravăn ceva mai înainte, deoarece îşi ştergea transpirația de pe frunte cu batista, de parcă afară ar fi fost o zi călduroasă de iulie.

În sfîrşit se mai linişti şi începu să povestească:

— Cam cu o jumătate de oră mai înainte, chiar în fața blocului a oprit o maşină a Salvării. Medicul a intrat înăuntru şi după puțin timp s-a întors, făcîndu-i semn şoferului să vină şi el cu targa. M-am apropiat de maşină, oarecum intrigat, dar nebănuind, fireşte, ce avea să se întîmple. În stradă au coborît întîi medicul şi şoferul. Transportau pe cineva pe targă, în aşa fel acoperit, încît nu-mi puteam da seama cine era. Imediat după ei şi-a făcut apariția un bărbat necunoscut, îmbrăcat într-un balonsaid gri închis, cu ochelari mari, fumurii, cu gulerul ridicat şi pălăria trasă pe frunte. În vreme ce medicul şi şoferul erau ocupați să aşeze targa în interiorul maşinii, individul cu ochelarii fumurii s-a repezit la volan şi în cîteva secunde a pornit maşina, într-o viteză nebună. Totul s-a petrecut atît de fulgerător, încît, trebuie să recunosc, nici eu nu mi-am dat seama imediat ce s-a întîmplat. Şoferul şi medicul au rămas stupefiați în mijlocul străzii. Instinctiv mi-am notat numărul şi am alergat într-un suflet să-mi iau motocicleta şi să urmăresc maşina. Pînă să pornesc motorul, am pierdut timp prețios. Am reuşit totuşi să-i strig doctorului să vină cu mine, iar şoferului să anunțe cel mai apropiat post de dirijare a circulației, pentru a opri maşina.

Subofițerul făcu o pauză, respiră adînc şi cercetă cu privirea îngrijorată efectul vorbelor sale. Cum nu reuşi să descifreze ce impresie lăsase toată povestea asta încîlcită, îşi continuă explicațiile:

— Aveam certitudinea că la mijloc era vorba de ceva în legătură cu femeia pe care o urmăream. Nu mă înşelasem, fiindcă pe drum doctorul mi-a explicat că a fost chemat telefonic de către un bărbat, sub pretextul că o femeie bătrînă s-a intoxicat grav şi e pe moarte. Numele femeii: Catrina Dornescu. A găsit-o lungită pe pat, inconştientă, ba chiar i s-a părut că bătrîna nici nu mai respiră. El, doctorul, a vrut să-i facă o injecție calmantă, dar bărbatul care era de față, probabil acelaşi care îl chemase la telefon, a început să vocifereze şi i-a cerut să aducă targa, pentru a o transporta de îndată la spital. Apoi totul a decurs aşa după cum v-am relatat mai înainte. Am căutat să ajung din urmă maşina furată, dar n-a mai fost chip. Între timp şoferul a reuşit să anunțe Direcția Circulației şi două patrule-auto au reperat-o în cîteva minute. Din păcate, nu au mai găsit şi pasagerii ei. Individul cu ochelarii fumurii a abandonat maşina pe o stradă dosnică şi bineînțeles că a dispărut. Dar nu se ştie ce s-a întîmplat cu bătrîna. S-a făcut şi ea nevăzută sau individul s-a debarasat pe drum de ea? Am lăsat pe tovarăşii de la miliție să-şi continue cercetările prin împrejurimi, iar eu v-am căutat pentru a vă înştiința de cele întîmplate. Mi s-a comunicat că ați pornit încoace.

Fără îndoială, Dan Tomescu nu putea să-l acuze cu nimic pe subofițer. Modul în care procedase bărbatul necunoscut fusese nu numai extraordinar de bine studiat şi calculat, dar şi executat cu o repeziciune fulgerătoare, derutantă pentru oricine ar fi fost în locul subofițerului.

Maiorul Tomescu simți nevoia să rămînă singur pentru a putea să mediteze în linişte asupra măsurilor pe care urma să le ia. Coborî scările şi se refugie în maşină. După aproape un sfert de oră îşi regăsi calmul şi echilibrul, şi un zîmbet de satisfacție îi lumină fața. Lupta nu era pierdută! Dimpotrivă.

*

Şeful gării privea fîstîcit legitimația pe care i-o prezentase locotenentul Davidescu. Atît de precipitat îi vorbise ofițerul şi atît de neaşteptată şi uluitoare era pentru el situația relatată.

Dacă nu i-ar fi văzut legitimația, ar fi fost tentat să creadă că omul din fața lui îşi bate joc de el. Prea era ca în romanele de aventuri toată povestea ce i-o înşirase. Cu un sentiment de teamă, îl rugă să-l aştepte puțin şi se repezi într-o cameră alăturată, unde funcționa telegraful. Pe neaşteptate îi venise o idee: la nici o jumătate de kilometru se afla o mică unitate de pază a viaductelor şi tunelurilor. Avu norocul să-l găsească pe comandantul unității şi acesta îi promise că va veni imediat, însoțit de doi oameni. Oarecum mai liniştit, se întoarse în biroul unde-l lăsase pe Davidescu. Locotenentul părea nu numai nerăbdător, dar şi de-a dreptul furios pentru că şeful gării întîrzia să priceapă – sau se făcea că nu pricepe! – un fapt deosebit de important: să înştiințeze la Bucureşti ceea ce se petrecea la căsuța unde ajunsese urmărindu-l pe Daleş.

Aşa se face că mai trecură încă vreo zece minute de nervi şi încordată aşteptare, pentru Davidescu. Abia după ce comandantul unității de pază apăru pe peron însoțit de oamenii săi, şeful gării, cu inima mai uşurată, se decise să dea ascultare dorinței locotenentului şi acesta obținu direct, prin centrala automată C.F.R., legătura cu numărul de telefon pe care îl solicitase. Davidescu raportă colonelului Manea situația şi primi aprobarea să acționeze imediat.

Însoțit de cei trei militari, parcurse din nou drumul pînă la căsuța unde în urmă cu mai bine de o jumătate de oră se petrecuseră lucrurile acelea ciudate. Ajunseră în preajma grădinii înțesate de flori. Locotenentul le ceru militarilor să se posteze pe una din laturile căsuței, iar el intră pe poartă şi urcă fără zgomot treptele, pînă în cerdac, unde se opri, oarecum descumpănit, neştiind cum ar fi mai bine să procedeze. Uşa de ia intrare era întredeschisă, iar în casă continua să fie întuneric. Hotărî să acționeze brusc, prin surprindere, preîntîmpinînd astfel o eventuală ripostă. Îşi pregăti lanterna şi revolverul, împinse fulgerător uşa cu piciorul şi dintr-un salt ajunse în interiorul camerei. Înăuntru însă nu se simțea nici o mişcare. Aprinse brusc lanterna şi plimbă repede, vreme de cîteva secunde, fasciculul luminos, de-a lungul pereților. Nu zări nimic deosebit. De nicăieri, nici un zgomot. Surprinzător, casa părea pustie. Locotenentul găsi numaidecît comutatorul şi o lumină slabă, difuză, se împrăştie în încăpere. Era o cameră aranjată în stil românesc. Deşi totul lăsa să se vadă că fusese locuită, acum părea neprimitoare, rece.

Deodată privirea locotenentului descoperi cu uimire corpul unui bărbat întins pe duşumea într-o poziție curioasă. Se aplecă imediat asupra lui şi constată că nu era altul decît Daleş. Inginerul respira uşor, deşi cam neuniform. La tîmpla dreaptă se vedea urma unei lovituri, din cauza căreia probabil că leşinase. Pentru cîteva clipe locotenentul îl părăsi pe inginer şi cercetă la iuțeală camera alăturată. Era o mică bucătărie şi pe masă se aflau în dezordine cutii de conserve goale, resturi de salam, biscuiți şi o scrumieră plină cu mucuri de țigări. Aşadar, cineva locuise aici. Cineva care, evident, dorise să nu-şi trădeze prezența, deoarece nu făcuse focul în sobă şi preferase să consume numai hrană rece. Şi acesta nu fusese, se înțelege, inginerul Daleş.

Locotenentul ieşi în cerdac şi semnaliză cu lanterna celor trei ostaşi. Aceştia îşi făcură imediat apariția, aducîndu-i la cunoştință că nimeni nu părăsise locuința în vreme ce el se afla în interior. O investigație în împrejurimi ar fi fost fără şanse mari de reuşită, atît din cauza întunericului, cît şi a numeroaselor posibilități de ascunziş pe care le oferea

terenul, aşa că se hotărî să renunțe. Îi rugă pe ostaşi să rămînă în apropiere pentru orice eventualitate. Asupra inginerului Daleş nu găsi decît lucruri fără însemnătate, printre care şi biletul de tren. Aşadar, pentru Davidescu rămînea învăluit în mister scopul pentru care Daleş se deplasase, cu atîta grabă şi nerăbdare, pînă aici, tot aşa cum nu se putea lămuri cine fusese persoana care se ascunsese în casă şi dispăruse în intervalul de timp cît el se aflase în gară.

Îl aşeză pe Daleş cu grijă pe pat. Inginerul scoase un geamăt uşor şi întredeschise ochii, speriat şi confuz.

— Cine sînteți? murmură inginerul, încercînd cu greu şă se ridice.

— Vă rog să stați liniştit.

Se părea că Daleş nu-şi revenise, deoarece îl privea încă buimac pe locotenent, parcă neînțelegînd nimic din ce se petrecuse cu el pînă atunci. Nici Davidescu nu insistă, aşteptînd liniştit ca inginerul să-şi revină complet.

Vicențiu Daleş îl studia cu atenție pe omul din fața lui. Încet-încet memoria îi revenea şi îşi aminti cum un tînăr cu o barbă roşie ca focul îl trăsese cu forța în interiorul camerei şi cum se lovise, sau fusese lovit, imediat după ce individul îl silise să intre. Îşi roti privirea prin cameră şi constată că în afară de el şi bărbatul acesta, la fel de necunoscut, nu se mai afla nimeni. „Ce se întîmplase oare?” se întreba cu nedumerire.

La fel de nedumerit era şi locotenentul Davidescu. De cîteva secunde privirea i se oprise pe o fotografie înrămată, fixată pe perete, între două vase de pămînt zmălțuite. Şi frumoasa femeie, surîzînd fericită, nu era alta decît... Eliza Dornescu! În grabă locotenentul uitase să se intereseze la şeful gării cui îi aparținea casa, dar acum înțelese imediat unde se afla. Aşadar, acesta era fără doar şi poate refugiul tainic al actriței. Cîți dintre cei care roiau în jurul ei îl cunoşteau? Ce căuta inginerul Daleş aici? Hotărî că era cazul să-l scoată pe inginer din muțenia lui. Trebuia să procedeze cu tact, dacă dorea să afle cît mai multe lucruri, dar şi cu repeziciune.

— Cred că ați putea să-mi răspundeți acum la întrebări. Dar mai întîi, desigur, am să mă prezint, deşi numele meu nu vă spune probabil nimic: locotenentul Davidescu. Dumneavoastră cine sînteți?

— Inginerul Vicențiu Daleş.

— Domnule inginer, vă rog să-mi declarați cu toată sinceritatea: ce anume v-a adus pînă la căsuța aceasta izolată şi... părăsită, ca să spunem aşa, deoarece acum vreo jumătate de ceas... mai era locuită de cineva.

— Da, într-adevăr, spre surprinderea mea, cînd am sosit aici, am fost întîmpinat cu ostilitate de un necunoscut. Dar aş vrea să ştiu şi eu pentru ce mă interogați? Am comis vreo infracțiune, dorind să-mi vizitez prietena despre care ştiam că vine din cînd în cînd să se odihnească în această casă?

— N-ați comis nici o infracțiune. Numai că doamna Eliza Dornescu, deoarece bănuiesc că despre dînsa e vorba...

— Aşa e.

— A fost victima unui atac...

— Cum?!

— Şi noi îl căutăm pe infractor.

— Aşadar?...

Inginerul Daleş afişa o uimire şi o îngrijorare ce nu păreau simulate. Apoi îşi prinse capul între palme şi începu să plîngă. Nu în hohote, ci potolit, cu lacrimi rare, prelingîndu-se încet de-a lungul obrajilor. După un timp, cînd îşi reveni, răspunse calm

şi precis tuturor întrebărilor.

*

Cînd maiorul Tomescu se întoarse la sediu şi primi raportul locotenentului Davidescu, un zîmbet de satisfacție îi lumină fața: locotenentul nu-şi pierduse vremea zadarnic. Interogatoriul luat inginerului Daleş lămurea multe din punctele neclare pînă aici. Desigur, mai rămîneau destule, printre care cel mai important i se părea acela al identificării persoanei ce se ascunsese în căsuța Elizei Dornescu, deşi după părerea sa nu putea fi vorba decît de Remus Aliman. În definitiv, de ce fugise pictorul, căutîndu-şi un refugiu cît mai ferit de ochii lumii? Ce îl determinase să părăsească oraşul, precipitat, îndată după ce aflase de „moartea” actriței? Participase sau nu la această crimă? Făcea sau nu făcea parte din grupul de spioni? Maiorul Tomescu era convins că nu peste mult timp va putea să răspundă şi acestor întrebări, ca şi multor altora, legate unele de altele printr-un dublu fir: cazul Elizei Dornescu şi lucrarea inginerului George Munteanu.

*

Orele şapte seara. O seară de noiembrie rece, umedă, cețoasă.

Daleş se află în drum spre Bucureşti, însoțit de locotenentul Davidescu. Despre Anca Rodan, George Munteanu şi doctorul Bănescu se ştie că sînt fiecare acasă la ei. Doar Catrina Dornescu şi pictorul Aliman rămîn în continuare dispăruți.

Mai trec treizeci de minute de aşteptare încordată şi apoi, brusc, pe cadranul postului de radiorecepție se aprinde primul beculeț. Alarmă! Anca Rodan a ieşit din casă, îndreptîndu-se spre stația de autobuz. După un sfert de oră de la plecarea laborantei, şi inginerul Munteanu îşi părăseşte locuința, urcîndu-se în maşina sa. Cîteva minute mai tîrziu opreşte în fața Teatrului muzical.

— Aşadar, inginerul Daleş a declarat adevărul, constată cu voce tare maiorul Tomescu.

Exact la ora opt Anca Rodan îşi face apariția în acelaşi loc. Cei doi se întîlnesc şi se salută. Galant, inginerul Munteanu îi sărută mîna colaboratoarei sale şi îi explică probabil că îl aşteaptă şi pe Daleş.

În sfîrşit, cu zece minute mai tîrziu decît era prevăzut îşi face apariția şi inginerul Daleş. Îşi cere scuze că a întîrziat, iar ceilalți doi se fac că nu observă umflătura de la tîmplă.

— Sînteți invitații mei în această seară! exclamă George Munteanu.

Are o figură radioasă. Colaboratorii săi nu l-au văzut atît de vesel niciodată.

— O victorie trebuie sărbătorită aşa cum se cuvine! Cred că am ales locul cel mai potrivit, pentru ca să ne simțim cu toții bine.

Îi călăuzeşte către intrarea discretă, în spatele căreia se află scările ce duc pînă la uşa barului.

Anca şi Vicențiu lasă impresia că sînt încîntați, poate şi pentru a răspunde, într-un fel, atenției de care se bucură amîndoi din partea inginerului Munteanu. Coboară împreună scările, îşi predau paltoanele la garderobă şi intră în sala relativ lipsită de spațiu, dar cochetă şi cu mult gust aranjată. Un chelner, într-un costum impecabil, îi conduce pînă la un mic separeu, aşezat lîngă ringul de dans.

— E plăcut aici! constată Anca, privind cu atenție interiorul localului.

— Dacă te simți bine cu adevărat, nu pot decît să mă felicit pentru alegerea făcută, îi

răspunde George Munteanu, în vreme ce cu un semn discret îl invită pe chelner. Propun să bem şampanie!

Vicenţiu Daleş nu rosteşte nici un cuvînt. E cel mai puţin expansiv dintre ei. Se mulţumeşte să-i privească, surîzînd cu politeţe şi amabilitate numai atunci cînd e cazul. Dealtfel, doar cu un efort mare de voinţă face faţa situaţiei, deoarece la emoţiile care l-au încercat cumplit în această după-amiază se adaugă şi o serioasă durere de cap, ca urmare a loviturii.

*

Locul ales de inginerul Munteanu pentru strania sărbătorire a unei victorii ipotetice – aşa cum rezulta cel puţin din declaraţiile făcute de el directorului institutului, atunci cînd ceruse amînarea cu o zi a depunerii lucrării – îi pare ciudat maiorului Tomescu. „Intim-bar”, localul unde a dispărut în urmă cu două zile Catrina Dornescu, e situat la demisolul clădirii care adăposteşte şi Teatrul muzical. Împrejurul lui s-au perindat doctorul Bănescu, pictorul Aliman şi Vicenţiu Daleş, cei trei admiratori ai actriţei. Şi tot aici inginerul Munteanu a hotărît să petreacă împreună cu colaboratorii săi.

— Pentru mine lucrurile sînt din ce în ce mai clare, îi mărturiseşte maiorul locotenentului Mareş. Mai avem doar două enigme de dezlegat. Şi una dintre ele o vom descifra la bufetul lacto-vegetarian. Să mergem!

Cînd ajung acolo constată că micul local e ferecat cu lacăt. Pe o hîrtie lipită pe uşă cineva scrisese cu litere ca de tipar: „Localul închis. Responsabilul bolnav.”

Maiorul telefonează Direcţiei comerciale de care aparţine localul. Din fericire, deşi ora e tîrzie, găseşte un funcţionar de serviciu, care cu multă amabilitate îi dă numele şi adresa responsabilului. După un sfert de oră, împreună cu însoţitorii pe care şi-i luase, ajunge la locuinţa lui Octav Budan. Opresc maşina în dreptul unei case cufundate în întuneric. Pe uşa de la intrare e prins un cartonaş, ca o carte de vizită, pe care stă scris numele proprietarului: Virgil Zugravu, pensionar.

Unul dintre oamenii care îi însoţesc înconjură casa şi constată că mai există o intrare, separată, cu o scară de serviciu care duce la apartamentul de la etaj. Uşa e încuiată.

Maiorul apasă pe soneria de la intrarea principală. Peste puţin timp se aprinde o lumină şi se aude glasul speriat al unei femei în vîrstă:

— Cine e?

— Dan Tomescu…

— Nu vă cunosc. Ce doriţi?

— Aş vrea să stau de vorbă cu proprietarul.

— E bătrîn şi bolnav. S-a culcat. Reveniţi, vă rog, mîine dimineaţă.

— Nu vă supăraţi că insist, dar e o situaţie excepţională. Vă rog să mă înţelegeţi. Trebuie să aflu neapărat anumite lucruri.

— Dacă vă convine, putem discuta şi aşa, răspunde cu încăpăţînare femeia, fără să deschidă uşa.

Maiorul nu are încotro.

— Bine, cum doriţi. Spuneţi-mi, cine locuieşte la etaj?

— Chiriaşul nostru, domnul Budan. Dar acum nu-i acasă.

— Sînteţi sigură?

— Bineînţeles. De cîte ori pleacă din Bucureşti îmi lasă cheia de la camera dumnealui.

— De fapt, eu pe acest domn Budan îl caut.

— Pentru ce? Sînteţi vreo rudă de-a lui?

— Nu, doamnă. Îl bănuim de furt, invocă la repezeală maiorul. Sîntem de la miliţie!

De dincolo de uşă răzbate o exclamaţie de uimire, urmată de un suspin zgomotos. Aproape imediat femeia le deschide şi îi invită:

— Poftiţi înăuntru!

O bătrînică scundă surîde încurcată şi pare foarte surprinsă de afirmaţiile de adineauri ale maiorului.

— Îl cunoaşteţi bine pe chiriaş?

— Ca să fiu sinceră, nu. S-a mutat la noi abia de trei-patru luni. Pînă atunci, în camera de sus locuia fratele meu, doctorul Bănescu.

Maiorul reuşeşte să-şi ascundă surpriza.

— De ce a plecat fratele dumneavoastră de aici?

— A primit o garsonieră într-un bloc nou, mai în centru, aproape de policlinică. Şi apoi acolo are în apropiere şi un garaj pentru maşină.

— Cine vi l-a recomandat pe Budan?

— Fratele meu. Dar să nu vă închipuiţi că el îl cunoştea mai bine. I-l recomandase o doamnă, o prietenă de-a lui.

— Cunoaşteţi cumva numele acestei doamne?

— Radu nu mi-a spus cum o cheamă.

— Ce fel de om e acest Budan?

— Mie mi s-a părut tare cumsecade. Şi liniştit.

— Nu primea vizite?

— Absolut niciodată. Cît priveşte chiria, mi-a plătit-o pe un an înainte, din proprie iniţiativă.

— Spuneaţi că v-a lăsat cheia.

— Da.

— Cînd a plecat?

— Să tot fie vreo două ceasuri. A plecat cu maşina.

— Are maşină personală?

— Da.

— Ce marcă?

— Nu mă pricep la maşini. Ştiu doar că e de culoare verde închis şi e destul de măricică.

— Bănuiţi cumva încotro a plecat?

— Nu mi-a spus nimic şi nici eu n-am fost indiscretă să-l întreb. A sunat la uşă, cum aţi făcut şi dumneavoastră, şi mi-a spus: „Doamnă Zugravu, eu plec în provincie, că am nişte treabă pe acolo şi, fiindcă nu ştiu cînd am să mă întorc, poftiţi cheia.”

— De ce v-a dat-o?

— A mai plecat de două ori în provincie şi tot aşa a procedat. Dealtfel acesta a fost singurul lucru pe care i l-am pus în vedere, încă de la început. Bărbatul meu e în vîrstă şi e bolnav. Dacă se întîmplă ceva în casa asta, trebuie să mă descurc singură, după puterile mele. S-ar putea să plesnească o ţeavă la instalaţia de apă de la etaj sau mai ştiu eu ce să se întîmple în lipsa chiriaşului. De aceea, cînd e plecat din Bucureşti cheia stă la mine.

— Sînteţi amabilă să deschideţi, să-mi arunc o privire în cameră?

— Desigur. Numai să-mi pun paltonul pe mine.

Bătrîna se reîntoarce numaidecît. Ocolesc împreună casa şi deschid mai întîi uşa de serviciu. Urcă pe scară, pînă la etaj, unde se află locuinţa chiriaşului, de fapt o singură cameră şi dependinţele. Cînd aprind lumina, sora doctorului Bănescu scoate un mic strigăt de surpriză.

— Ce s-a întîmplat, doamnă? întreabă maiorul, care nu-şi dă seama pentru moment ce anume o surprinde pe bătrînă.

— Nu vedeţi? A strîns tot. Şi-a luat şi valizele, ca şi cum ar fi plecat definitiv.

Şi, pentru a-i confirma maiorului Tomescu adevărul spuselor sale, deschide larg uşile şifonierului.

— Într-adevăr, se pare că Octav Budan s-a pregătit pentru un drum mai lung, constată maiorul. Sau poate că s-a mutat.

— Şi nu mi-a spus nimic, se tînguieşte bătrîna.

— Nu trebuie să vă pară rău. Doar v-a plătit chiria cu anticipaţie.

Rostise cuvintele pe un ton glumeţ, dar bătrîna nu sesiză acest lucru. Se mulţumi doar să confirme, oftînd cu uşurare:

— Aşa e, tovarăşe maior.

Dar Tomescu înţelege că nu mai are ce căuta aici. Pasărea şi-a părăsit cuibul, poate simţind primejdia, poate cu un scop bine definit. Din prudenţă lăsă pe unul din subofiţeri să păzească în continuare locuinţa, iar el, după ce mulţumi bătrînei, se reîntoarce la maşină, secondat îndeaproape de Mareş şi de ceilalţi. Din cercetările ordonate încă înaintea acestei deplasări aflase că Octav Budan avea un cazier destul de bogat. Săvîrşise nişte escrocherii mărunte în tinereţe, rănise grav, în cursul unei încăieri dintr-un local periferic, pe un cetăţean şi avea la activ şi o tentativă de viol. Pentru toate acestea executase cîţiva ani de închisoare. Ceea ce îl frapase pe maiorul Tomescu era faptul că Octav Budan devenise proprietarul unei maşini, pe care i-o adusese o rudă din străinătate, în urmă doar cu trei luni: un Ford-Taunus de culoare verde.

Imediat îl înştiinţă pe colonelul Manea despre noile descoperiri şi îl rugă să comunice tuturor posturilor, precum şi celor de la Direcţia Circulaţiei, pentru identificarea maşinii şi arestarea proprietarului ei.

Era trecut de ora nouă, cînd maiorul Dan Tomescu îşi făcu apariţia pe uşa barului într-un impecabil costum de seară. Constată cu satisfacţie că nici unul dintre cei trei salariaţi ai institutului de cercetări nu părăsise localul. Păreau bine dispuşi şi chiar Daleş surîdea amuzat de gluma pe care tocmai le-o spunea în acel moment inginerul Munteanu.

*

Tînărul înalt, cu părul blond-roşcat, neras, zgribulit de frig şi chinuit de insomnii şi coşmaruri părăsise casa Elizei Dornescu la puţin timp după ce Vicenţiu Daleş se lovise la cap. Pentru Remus Aliman apariţia inginerului Daleş constituise o surpriză neplăcută. Nu-l cunoştea, nu ştia cine era şi mai ales de ce o căuta pe Lia. Totuşi acest om reuşise să-l răscolească puternic, îşi pusese imediat întrebarea dacă tot ceea ce ştia el despre Lia era adevărat. Recapitulă în minte întîmplările prin care trecuse începînd de duminică seara, apoi tot ceea ce i se spusese în legătură cu Lia a doua zi, precum şi îndemnul de a se ascunde în casa izolată. Constată acum, cînd judeca lucrurile într-o altă lumină, că sub imperiul fricii luase o hotărîre destul de pripită.

„Ce-ar fi să mă întorc la Bucureşti şi să declar autorităţilor tot ceea ce ştiu, după ce voi verifica în prealabil eu singur care este situaţia reală a Liei? Şi apoi nici nu mai pot rămîne aici, atîta vreme cît ascunzătoarea mi-a fost descoperită. Dintr-un moment într-altul tînărul acesta zănatic îşi va reveni din leşin şi situaţia poate deveni neplăcută pentru mine.”

Gîndurile îi dădură aripi. Într-o clipă îşi luă scurta îmblănită şi bascul şi ieşi în

cerdac. Inspiră adînc. Apoi se îndreptă direct către gară, cu gîndul de a lua primul tren spre Bucureşti. Luminile de neon împrăştiau întunericul şi îi dădeau senzaţia că se reîntoarce la viaţă. Pe peron nu se afla nimeni. Consultă la iuţeală panoul cu mersul trenurilor. Peste o oră trecea un accelerat, dar nu avea oprire aici. Exista şi un tren personal, însă numai după două ceasuri.

În semiîntunericul sălii de aşteptare un ţăran moţăia. Pe măsuţa din colţ cineva uitase un ziar. Aliman se aşeză pe una din cele patru bănci libere, cît mai aproape de sobă. Căldura îl moleşi, pleoapele grele ca plumbul i se închiseră. Aţipi. Nu vroia să adoarmă şi se lupta cu somnul. Răsfoi alene paginile ziarului de pe măsuţă. Deodată privirea i se opri pe un anunţ, în mijlocul căruia se află chiar fotografia lui: „Cine poate da relaţii despre persoana din fotografia alăturată, dispărută de la domiciliu, este rugat să se adreseze numaidecît...”

Aşadar era căutat.

În gară tocmai se anunţa sosirea personalului. Ar fi trebuit să se ducă la casa de bilete, dar acum nu mai avea nici putere şi nici curaj. Îl cuprinsese din nou teama. Se simţea ca un animal hăituit. Îi era foame şi sete. Era obosit şi descurajat. De la fereastra sălii de aşteptare privea îndurerat şirul vagoanelor trenului ce pornea spre Bucureşti. Plecase şi singurul pasager, ţăranul care moţăise în sala de aşteptare. Rămăsese singur, mai singur ca niciodată. Ieşise pe peron. Dinspre linii se apropia impiegatul de mişcare. Se grăbea să ajungă înăuntru, la căldură, şi nici nu-l observase pe Aliman. Acesta se îndreptase, nehotărît, către şosea. S-ar fi reîntors în căsuţa de la capătul potecii întortocheate, dar acolo se afla necunoscutul care îl tulburase atîta, nici el nu ştie de ce.

În depărtare se zăreau farurile unei maşini. Se apropia cu repeziciune de el. Aliman, instinctiv, căută să se ascundă, dar era prea tîrziu. Lumina farurilor spălă şoseaua şi îl cuprinse şi pe el, necruţătoare, orbindu-l. Şoferul frînă brusc şi maşina patină cîţiva metri, apoi se opri. Omul de la volan deschise portiera şi îi făcu semn să se apropie.

— Domnule Aliman, pe dumneavoastră vă căutam.

Pictorul răsuflă uşurat cînd îl recunoscu. Era responsabilul bufetului lacto-vegetarian de lîngă teatru, Octav Budan, acelaşi care se oferise să-l aducă aici în urmă cu două zile.

— Ce mai e nou, domnule Budan?

Îşi dădu seama că a pus o întrebare neclară, dar celălalt o înţelese şi se grăbi să-l liniştească:

— Pentru dumneata... lucrurile sînt lămurite. Ucigaşul Elizei Dornescu a fost descoperit. Ţi-am spus să ai răbdare că pînă la urmă totul se va rezolva cu bine. Dar de ce nu m-ai aşteptat în căsuţă, aşa cum ne-am înţeles?

Pictorul îi explică, în cîteva cuvinte, ce se întîmplase. Octav Budan scăpă, fără să vrea, o înjurătură. Apoi redeveni amabil cu Aliman.

— Nu-i bine să ne mai ducem acolo!

— Pentru ce? Din moment ce nevinovăţia mea s-a dovedit...

— Spuneai că nu-l cunoşti pe tip?

— Nu l-am văzut niciodată...

— Cine ar putea să fie?

— Asta m-am întrebat şi eu!

— În definitiv, acum nu ne mai interesează. Eu am venit să vă conduc la Bucureşti. Poftiţi în maşină! La zece şi jumătate trebuie să fiu înapoi...

Pictorul se urcă bucuros lîngă Octav Budan, admirînd eleganţa maşinii. Deodată îşi aminti că nu ştie numele celui care i-a răpit viaţa Liei. Îl întrebă pe Budan, care rînji dispreţuitor.

— Un nemernic! Doctorul Bănescu.

Pictorul avu impresia că primise o măciucă în cap. Furios, îl apucă de umăr pe omul de lîngă el.

— Eşti sigur? strigă el spre Budan, cu disperare.

Surprins, Budan scăpă pentru cîteva clipe controlul volanului şi maşina se răsuci pe şosea. Cu greu reuşi să frîneze.

— Ce înseamnă asta? Vrei să ne răsturnăm în prăpastie?

— Iartă-mă! murmură pictorul. Simt că înnebunesc. Criminalul!

— Ar fi cazul să te linişteşti. Acum tot nu mai poți interveni.

Maşina demară încet, dar sigur. Budan scrută drumul în lumina farurilor. Pînă la şoseaua principală mai erau doar cîteva sute de metri.

— Nu doriți să beți ceva cald? O să vă mai întremeze...

Aliman tresări.

— Ați spus ceva?

— Dacă doriți, am acolo, în termos, nişte cafea fierbinte.

— Mulțumesc!

Remus Aliman deşurubă capacul termosului, în vreme ce Budan reduse viteza maşinii pentru ca pictorul să-şi poată turna liniştit o porție de cafea în pahar. Ajunseră la intrarea în şoseaua principală. Pictorul duse paharul la buze. Simți aroma îmbietoare a cafelei, dar constată că era prea fierbinte.

— S-a păstrat excelent în termos. Parcă acuma ați luat-o de pe foc. Am s-o beau ceva mai tîrziu.

Budan surîse acru şi nu mai scoase nici un cuvînt.

Şoseaua principală era destul de circulată, cu toată vremea rea. Pe asfaltul umed se aşternuse o pojghiță de gheață. După un sfert de oră, Budan opri maşina. În fața lor, pe şosea, staționau numeroase maşini.

— Ce s-a întîmplat? Vreo barieră de cale ferată?

— Nu ştiu. Parcă nu era nici una pe aici.

Pictorul profită de oprire şi sorbi cu poftă cîteva înghițituri de cafea. Budan păru neliniştit. Ieşi din maşină, făcu cîțiva paşi pentru a-şi da seama ce se întîmplă afară şi deodată simți că i se opreşte respirația.

— Ce ghinion! Tocmai acum! exclamă el înciudat, cu voce tare.

Doi ofițeri de miliție se îndreptau spre maşina din fața lui. Reintrînd repede în maşină, îl văzu pe Remus Aliman înțepenit într-o poziție ciudată, cu o expresie de groază întipărită în ochii ce îi luceau straniu. Termosul îi scăpase din mînă şi conținutul i se vărsase pe haine şi pe podea. Budan simți pe frunte stropi reci de sudoare. Stinse farurile şi încercă să întoarcă maşina, dar era prea tîrziu. Ofițerii de miliție luminau cu lanterne puternice numărul maşinii. Se apropiară amîndoi de el. Unul deschise portiera:

— Permisul dumneavoastră de conducere, vă rog.

Budan se consolă singur. „Poate că-i un simplu control şi m-am speriat degeaba. Şi s-ar putea să nu-l observe pe idiotul ăsta”, îşi spuse. Prezentă permisul de conducere ofițerului de miliție. Acesta îl verifică atent cîteva minute, apoi îl invită să coboare din maşină.

— Ce înseamnă asta? încercă să protesteze Budan, deşi ştiu bine acum că se agită inutil.

— Sînteți arestat, domnule Budan!

„Aşadar, totul s-a sfîrşit! Cum şi ce s-a întîmplat în lipsa mea din Bucureşti? Cum m-au descoperit?”

Întrebări chinuitoare îl mistuiau. Şi deodată un gînd îi veni în minte. Cu iuţeala fulgerului se aplecă, ridică termosul de pe podeaua maşinii şi sorbi cu nesaţ cafeaua care mai rămăsese. Ofiţerii de miliţie se repeziră amîndoi, instinctiv, să-l oprească, dar totul se petrecu atît de repede, încît intervenţia lor fu tîrzie. Octav Budan îi privi cu un surîs batjocoritor, parcă triumfător, cîteva clipe, apoi se prăbuşi cu capul pe volan şi rămase, ca şi pictorul Aliman, într-o poziţie ciudată, crispată şi rigidă. „Pentru mine... totul s-a sfîrşit...” fu ultimul lui gînd.

*

Maiorul Tomescu priveşte cu atenţie în jurul lui. Din cînd în cînd scapără bricheta ca să-şi alunge plictiseala.

Mai sînt cincisprezece minute pînă la ora zece. Din moment că nici unul dintre cei trei salariaţi ai institutului nu s-a ridicat de la masă, măcar pentru un singur minut, s-ar putea ca transmisia ultimului mesaj să se efectueze din altă parte, nu de la „Intim-Bar” sau din apropierea lui, aşa cum a crezut pînă acum. Însă ideea că una dintre cele trei persoane este implicată în acţiunea de spionaj nu-l părăseşte nicidecum.

Acum douăzeci de minute Mareş i-a comunicat descoperirea celor doi ofiţeri de la Direcţia circulaţiei. Să fie Octav Budan cel care urma să transmită mesajul? Dar asupra lui, în afara termosului cu cafea otrăvită, nu s-a descoperit nimic compromiţător. Corelînd o serie de date, conchise că Budan nu a fost decît o rotiţă, mai mult sau mai puţin însemnată, în angrenajul mecanismului de spionaj. Gîndurile îi sînt întrerupte. În local se stinge brusc lumina. Maiorul Tomescu priveşte cadranul ceasului fosforescent: zece fără zece minute. Un răpăit de tobă şi reflectorul aruncă un con de lumină asupra unei femei ce a apărut în mijlocul ringului de dans, îmbrăcată într-o rochie albă, elegantă.

— Bună seara, stimaţi oaspeţi! Am plăcerea să vă invit la dans!

Aplauze entuziaste răspund invitaţiei. De data asta s-au reaprins numai luminile din dreptul fiecărei mese, sub forma unor lumînări electrice. Într-adevăr, se pare că barul îşi merită numele cu prisosinţă. Pe ring cîteva perechi s-au grăbit să dea curs amabilei invitaţii. Dan Tomescu tresare şi simte că inima a început să-i bată mai cu putere: de la masa celor trei a dispărut inginerul Munteanu. Şi iată că Daleş o invită la dans pe Anca Rodan...

*

Exact la ora zece fără zece minute colonelul Adrian Manea este înştiinţat că postul emiţător al spionilor a confirmat, pe lungimea de undă cunoscută, recepţionarea mesajului şi predarea lui în termen.

Urmează cîteva minute de aşteptare. Trebuie localizat punctul de emisie. În sfîrşit colonelul primeşte comunicarea: „Transmisia a avut loc de la hotelul vecin cu Teatrul muzical. Individul care a transmis informarea s-a aflat în hotel.” Se calculează din nou, riguros, matematic, posibilităţile de emisie şi recepţie şi se ajunge la concluzia unanimă că atît „mesagerul”, cît şi „primitorul” vor lucra pe un perimetru foarte restrîns, deci vor întrebuinţa microemiţătorul şi microreceptorul cu o rază de lucru care nu depăşeşte cincisprezece metri.

*

Ofiţerul de serviciu ridică prompt receptorul. La capătul celălalt al firului se aude o voce gravă, baritonală, emoţionată:

— La telefon doctorul Radu Bănescu. Vreau să vorbesc neapărat cu tovarăşul maior Tomescu. E o chestiune de viață şi de moarte.
— Nu se află aici.
— Dar undezi?
Ofițerul are o scurtă ezitare. Apoi se hotărăşte.
— Aşteptați, vă rog, un minut.
Din camera alăturată obține legătura directă cu colonelul Manea.
— Tovarăşe colonel, doctorul Radu Bănescu îl caută urgent pe tovarăşul maior Tomescu.
— Dă-i legătura cu mine!
— Am înțeles.
— Domnul doctor Bănescu? întreabă colonelul Manea.
— Da. Vreau să vorbesc neapărat cu maiorul Tomescu.
— Îmi puteți încredința mie ceea ce aveți să-i comunicați.
— Cine sînteți dumneavoastră?
— Colonelul Manea.
— Tovarăşe colonel, trebuie să o văd neapărat, dacă mai e în viață, pe Eliza Dornescu. Nu ştiu unde e internată, însă cred că sînt singurul om, în acest moment, care poate să o salveze.
— Unde vă aflați acum?
— La policlinică.
— Este ora zece fără cinci minute.
— Exact!
— Aveți o maşină la dispoziție?
— Maşina mea personală.
— Ştiți unde se află Teatrul muzical?
— Bineînțeles.
— Vă aşteptăm, eu sau maiorul Tomescu, în fața teatrului.

*

Locotenentul Mareş observase şi el cînd George Munteanu se ridicase de la masă. Îl urmărise cu privirea şi constatase că se îndrepta spre ieşire. „încotro se duce?” se întrebase locotenentul apropiindu-se de el. „E ora zece fără două minute. Nu cumva emițătorul mesajului e chiar George Munteanu?”
Inginerul a ieşit din bar şi s-a oprit la garderobă. Schimbă cîteva cuvinte cu garderobiera, apoi se îndreptă în partea opusă.
Mareş schițează un zîmbet în colțul gurii: „Dar acolo e toaleta! M-am alarmat degeaba.” Prudent, rămase totuşi în aşteptare. Exact la ora zece şi un minut îl vede coborînd scările de la intrare pe locotenentul Davidescu. Cînd îl zăreşte pe Mareş, se luminează la față, se repede la el şi îl strînge în brațe cu nemaipomenită efuziune, şoptindu-i cu repeziciune:
— Comunicați-i tovarăşului maior că am detectat microemițătorul. Se află în clădirea Teatrului muzical.
— Ai grijă tu de Munteanu. E la toaletă! îi răspunde tot atît de rapid Mareş şi dispare imediat în bar.
Emisiunea nu poate dura mai mult de zece minute. Aşadar, mai sînt cel mult opt minute şi în acest interval spionii trebuie să fie prinşi asupra faptului. În bar continuă să se danseze. Anca şi Vicențiu s-au reîntors la masă şi par intrigați de lipsa inginerului

Munteanu.

Însoțit de Mareş, Dan Tomescu urcă în grabă scările. Iese în stradă, face semn altor doi ofițeri şi încearcă să deschidă uşa teatrului. E închisă! Detectorul îi semnalizează continuu că sursa de emisie se află la mai puțin de cincisprezece metri. Ofițerii ciocănesc în uşă şi din cabină îşi face apariția portarul.

— Ce înseamnă asta? Azi nu avem spectacol! protestează el, dar deschide imediat uşa.

— Se află cineva în interiorul teatrului?

— Nu, absolut nimeni. Pe onoarea mea, doar nu dorm în post...

Dan Tomescu nu mai are timp să asculte explicațiile portarului.

— Aprinde luminile din hol! Şi în sala de spectacole! îi strigă el şi aleargă pe scările care duc spre sală.

Detectorul vibrează şi mai puternic. Sursa e deci pe aproape. Unul dintre ofițeri a rămas cu portarul, care aprinde luminile. Celălalt a pornit spre scara de serviciu, care se află în partea stîngă a scenei. Mareş supraveghează intrarea. Orice încercare de retragere a celui care emite în aceste momente mesajul e blocată.

În partea dreaptă e o uşă care duce la cabinele artiştilor. Detectorul vibrează foarte puternic. Un bec mic luminează difuz culoarul, de-a lungul căruia sînt înşirate multe uşi, prima dintre ele fiind cea de la cabina Liei Dorna. O plăcuță de metal, cu numele ei, e prinsă pe uşă. „De aici, din cabina actriței, se transmite deci mesajul.” Maiorul Tomescu scoate revolverul. Cu mîna stîngă apasă încetişor pe clanța uşii. Surpriză! Uşa e descuiată? Cabina e luminată. Dintr-o privire maiorul constată că în cabină nu se află absolut nimeni.

E ora zece şi şapte minute. Detectorul arată intensitatea maximă. Sursa emițătorului e undeva, aici, la doi sau trei paşi de el, şi totuşi în cabina Liei Dorna nu se află nici o altă persoană în afară de el.

Maiorul Tomescu urmăreşte detectorul, dar caută în acelaşi timp cu înfrigurare explicația acestei ciudate situații. Desigur, nu poate fi vorba de „omul invizibil” al lui Wells! ,,E ingenios camuflat acest aparat de transmisie! Cel care l-a pus în funcțiune, simțind pericolul, a reuşit să dispară la timp, lăsîndu-l să transmită singur mai departe.” Şi deodată fața maiorului se luminează. Trage sertarul de la măsuța cu oglindă şi găseşte imediat ceea ce căuta. Printre farduri şi grime se află o tabacheră de argint, asemănătoare celei pe care i-a predat-o Catrina Dornescu. Deschide cu febrilitate capacul. La suprafață sînt zece țigări. Le înlătură şi apasă pe un mic resort. Fundul dublu al tabacherei dezvăluie un micromagnetofon-emițător.

Detectorul s-a oprit. S-a oprit şi emițătorul, deoarece e ora zece şi zece minute... şi transmiterea mesajului s-a terminat.

*

George Munteanu s-a reîntors în localul barului la ora zece şi zece minute. Inginerul a lipsit de la masa cu colaboratorii săi exact cît a durat transmisia.

O cercetare rapidă stabileşte că unul din pereții toaletei barului corespunde cu cabinele actorilor din clădirea Teatrului muzical. E clar că transmisiile s-au efectuat pe această cale. Emițătorul, instalat în cabina actriței Lia Dorna într-o inofensivă tabacheră de argint, transmitea mesajele, pe care unul din clienții barului le prelua din toaletă în modul cel mai firesc cu putință.

„Ce-a căutat acolo inginerul Munteanu în această seară, în timpul transmisiei? se întreabă maiorul Tomescu. Presupunînd că a predat spionilor şi ultima formulă a invenției sale şi că mesajele au fost transmise prin mijlocirea unui intermediar, nu

înțeleg rostul preluării informațiilor tot de către ei. Aceasta e ultima enigmă pe care o mai am de dezlegat.”

La masa celor trei buna dispoziție domnește din nou. Nu e întreruptă decît de apariția unui chelner, care se apleacă ceremonios şi îi şopteşte ceva inginerului Munteanu.

— Vă rog să mă scuzați cîteva minute, se adresează inginerul celorlalți şi se ridică de pe scaun, urmîndu-l pe chelner, care îl conduce în biroul responsabilului, unde-l aşteaptă nerăbdător maiorul Tomescu.

*

Punctualitatea îl caracteriza, în mod deosebit, pe doctorul Radu Bănescu. Aşa că, la ora zece şi zece minute, opri maşina în fața Teatrului muzical, unde se afla colonelul Manea.

— Vă ascult, domnule doctor.

— Eliza Dornescu a fost otrăvită. Am ajuns la această concluzie după nenumărate cercetări prin cărțile de specialitate.

— Şi noi am ajuns la aceeaşi concluzie.

— E vorba de o otravă puternică, ale căror efecte sînt paralizia fulgerătoare şi apoi moartea lentă.

— Ştim şi asta.

— Dar există şi un antidot!

— Care, din nenorocire, nu cred că ne va sosi în timp util.

— Tovarăşe colonel! E vorba de viața singurei mele ființe dragi. Eliza înseamnă totul pentru mine. Ce credeți că am făcut în ultimele douăzeci şi patru de ore?

— Bănuiesc că ați căutat să realizați singur un antidot.

— Exact! Şi cred că am reuşit.

— Credeți?

— Sper. Nu pot să fiu sigur întru totul. În orice caz trebuie să riscăm...

— Domnule doctor, asupra dumneavoastră planează destule suspiciuni. Nu credeți că aş putea să interpretez cererea aceasta?...

— Nu vă înțeleg!

— Cine-mi poate garanta că nu sînteți autorul otrăvirii Elizei Dornescu?

— Dar... e imposibil ca eu...

— Nicidecum, din moment ce faptul s-a petrecut, ați recunoscut doar, în seara cînd ați fost în vizită la actriță.

— Dar nu în prezența mea.

— Cine ne garantează acest lucru?

— Bine. O să vă convingeți pînă la urmă de nevinovăția mea. Acum e vorba de cu totul altceva...

— De ce? Ați aflat că antidotul e în drum spre Bucureşti, că există şanse ca Eliza Dornescu să fie salvată. Pretextați că ați descoperit dumneavoastră un antidot – de care însă nu garantați! – şi poate că îi administrați actriței o doză şi mai mare de otravă, să fiți sigur că nu va mai vorbi niciodată.

— Ceea ce spuneți e numai o supoziție.

— Domnule doctor Bănescu, eu nu pot merge la întîmplare în nici o acțiune de care răspund.

— În această privință, recunosc, aveți dreptate. Totuşi insist să acceptați ceea ce vă propun.

— Ce anume?

— Consimt ca, în cazul cînd antidotul experimentat de mine n-o va salva pe Eliza, să fiu considerat cel care a atentat la viața ei... Primiți?

— Nu! Aş fi bucuros, în schimb, ca pînă la urmă să vă dovediți nevinovăția. Şi acum permiteți-mi să vă pun eu o întrebare: La rugămintea cărei persoane ați recomandat pe Octav Budan ca să devină chiriaşul surorii dumneavoastră?

— Catrina. Ea m-a rugat... insistent.

— Ştiați că Budan e un om certat cu legea?

— Nu!

— Dar despre faptul că a dispărut Catrina Dornescu aveți cunoştință?

— Deloc! Ultima oară am văzut-o aseară, pe ploaia aceea torențială.

— Domnule doctor, spuneți-mi, ați fost în cabina Elizei Dornescu la teatru?

— Bineînțeles. De mai multe ori.

— Credeți că s-ar putea ascunde acolo o persoană?

— Imposibil. De ascuns nu are unde, dar...

— Dar...

— Se poate face invizibilă. Poate n-o să mă credeți nici de data asta?

— Vă rog, vă ascult!

— Eram într-o seară în cabina Elizei. Ei bine, pare neverosimil, şi totuşi aşa s-a întîmplat. Parcă o văd pe Eliza. Stătea în fața oglinzii. Eu frunzăream o gazetă. La un moment dat mă trezesc singur în încăpere. Eram sigur că Eliza nu ieşise pe uşă şi totuşi, ca să mă conving, am deschis uşa şi m-am uitat de-a lungul culoarului. Nu se zărea nicăieri. Am zăbovit pe culoar cam un minut, un minut şi ceva. M-am întors apoi în cabină. Eliza se pieptăna în fața oglinzii şi se străduia să nu izbucnească în rîs. „Ce înseamnă asta, draga mea? i-am spus. Am impresia că te joci de-a omul invizibil." Ea mi-a înlănțuit gîtul cu brațele şi a început să rîda. „Ai uitat unde te afli?" „Ce vrei să spui?" „Că în orice teatru există trape." „Din cîte ştiu, sînt numai pe scenă". „Şi în cabina mea e una." „Unde?" „Chiar aici, sub scaunul din fața oglinzii. Am aflat abia zilele trecute de existența ei. Vrei să dispari şi tu?" I-am spus că nu doresc aşa ceva şi asta a fost tot. Vă rog să mă credeți!

— Vă cred, răspunse cu amabilitate colonelul Manea.

*

— Aş vrea să discutăm deschis, domnule inginer, rosti maiorul Tomescu, invitîndu-l pe George Munteanu să ia loc.

— De acord, domnule, maior. Dealtfel şi eu mi-am dorit acest lucru... şi încă cu patruzeci şi opt de ore în urmă.

— Şi de ce n-ați făcut-o?

— Am ezitat, fiind convins că voi rezolva totul singur.

— Recunoaşteți că ați colaborat cu un grup de spioni?

— Cu un grup?! Nu! Numai cu o singură persoană.

— Katy Dorn?

Inginerul nu părea surprins. Mai degrabă o undă de tristețe şi melancolie trecu pentru o clipă pe fața lui smeadă.

— Katy Dorn sau Catrina Dornescu... e totuna.

— Pentru ce ați făcut-o?

— M-a amenințat că va dezvălui trecutul meu nu prea strălucit.

— Ați fost soțul ei. Nu-i aşa?

— Şi sînt încă. Din păcate, nu sîntem divorțați. Ne-am căsătorit la Viena, în anul

1938.

— Erați student?

— Da. Student sărac, cu o bursă insuficientă pentru a trăi, cît de cît, în vremurile acelea. Ca să rezişti, trebuia să ai o altă ocupație. Unii dintre noi vindeau ziare, alții făceau pe comisionarii, alții cărau lăzi cu alimente în piață. Am trecut şi eu prin toate acestea, luni de zile, în şir. Într-o seară m-am dus la teatru. Am văzut-o şi am ascultat-o ca vrăjit pe una dintre cele mai mari actrițe: Katy Dorn. Era tînără, frumoasă, cu o voce fermecătoare. M-am îndrăgostit nebuneşte de ea. Am aşteptat-o la ieşirea din teatru, împreună cu un alt grup de entuziaşti. Dar nu m-am mulțumit doar s-o aplaud, ca toți ceilalți. M-am repezit după ea în maşină, i-am sărutat mîinile înmănuşate şi i-am spus, țin minte exact şi acuma: „Vă iubesc. Sînteți atît de frumoasă! Ca o regină.” Cred că la început s-a speriat. Nu ştia ce să creadă despre mine, dar cînd m-a auzit vorbind româneşte a surîs emoționată şi m-a privit cu interes. I-a făcut semn şoferului să pornească maşina. „Eşti român?” „Da”, am răspuns eu, nevenindu-mi să cred că eu sînt cel de lîngă frumoasa actriță. „Şi eu. N-ai ştiut?” „Nu. Dar e o adevărată minune! am strigat. Nici nu se putea să fie altfel! Numai o romîncă poate fi atît de frumoasă!” Pe drum m-a privit tot timpul. Eu nu încetam să-i şoptesc cuvintele cele mai tandre de iubire, pornite din inimă. Cînd am ajuns la ea acasă, în dreptul porții, m-a sărutat pe obraz. „Îți mulțumesc pentru vorbele tale frumoase. Nimeni pînă la tine nu mi le-a mai spus cu atîta sinceritate.” Mi-a fixat o întîlnire pentru a doua zi, într-o cofetărie discretă, de la periferia oraşului. Vreme de o săptămînă ne-am întîlnit în locul acela tainic, rostind amîndoi şoapte de iubire. Îmi dădeam seama că ea se apropia tot mai mult de sufletul meu. Catrina, la rîndul ei, înțelegea că eram complet lipsit de mijloace materiale şi cu un surîs fermecător îmi strecura banii necesari pentru achitarea notelor de plată, deşi eu întotdeauna o refuzam categoric. „Aş vrea să vii la mine acasă, mi-a spus într-o bună zi, dar nu se poate. Nu-mi cere să-ți explic motivul. Totuşi doresc să ne întîlnim undeva, într-o cameră discretă, unde să nu fim văzuți de nimeni.” Am ridicat umerii neputincios. „Nu, iubitul meu, nu am să-ți cer să o găseşti tu, pentru că ştiu că acest lucru nu ți-e cu putință. Cunosc eu un asemenea loc. Sper că ai să mă însoțeşti în camera aceea mică, modestă, dar curată, situată într-un cartier liniştit şi plin de poezie, s-a depănat mai departe visul iubirii noastre. I-am propus să ne căsătorim. Ea a rîs, fără nici o umbră de ironie. „Şi cu ce ai să-ți întreții o soție atît de pretențioasă ca mine? Sînt obişnuită să trăiesc în lux. Mulțumeşte-te cu viața pe care o trăim în prezent.” M-am ambiționat, deşi recunoşteam în sinea mea că rostise adevărul. Nu vroiam să fiu întreținutul Catrinei, dar nici nu aveam posibilitatea să cîştig sumele de bani necesare unei femei ca ea. Mă aflam într-o mare încurcătură. „Ştii ceva? mi-a spus Catrina peste puțină vreme. Am vorbit cu cineva care s-a arătat dispus să-mi ofere o slujbă bună pentru tine.” „Bine, dar eu nu pot să abandonez facultatea. Mai am un singur an şi isprăvesc.” „Nimeni nu-ți cere acest lucru. Ai să vezi că e uşor şi că vei cîştiga bani mulți.” Da, slujba pe care mi-o găsise Catrina era în aparență foarte uşoară şi mi-a adus, pe neaşteptate, venituri serioase.

Maiorul Tomescu surîse cu amărăciune.

— Spionaj?

— Exact! Bineînțeles, nu mi-am dat seama de la început. Nu mai are rost acum să vă povestesc cum am aflat adevărul în cele din urmă. În orice caz, cînd am înțeles la ce mă împinsese Catrina să fac era prea tîrziu: ne căsătorisem. Tot atunci Austria era ocupată de hitlerişti. Apoi a venit războiul. Într-o seară, cu puțină vreme înainte de data cînd urma să ne reîntoarcem în țară, Catrina a dispărut. Căutările mele au fost zadarnice.

Dealtfel nu-mi lăsase nici un bilet, nici o înştiinţare unde aş putea s-o găsesc. Am presupus că şi-a pierdut viaţa într-una din misiunile ei de spionaj. M-am întors în ţară cu o diplomă, dar trist şi singur. Războiul se terminase, dar pentru mine totul era sumbru. Încetul cu încetul mi-am revenit şi pe măsură ce trecea vremea, înneguratele amintiri se estompau tot mai mult. În schimb creşteau stima celor ce mă înconjurau, admiraţia pentru lucrările mele, pentru munca mea de cercetător. Nimeni nu ştia de trecutul meu îngrozitor, nimeni în afară de Catrina Dornescu. A apărut anul acesta în august, în vreme ce mă aflam pe litoral, în concediu. La început am crezut că am vedenii, dar cînd mi-a vorbit, cînd mi-a surîs, amintirile mi s-au trezit brusc şi m-a cuprins acelaşi dor nebun de odinioară. Uitasem cine fusese în realitate. Nu o vedeam decît ca atunci, cu aproape patruzeci de ani în urmă, tînără şi frumoasă, regina mea, sufletul vieţii mele. Şi am petrecut o seară de neuitat, retrăind cu soţia mea, Catrina, parcă aievea, visul şi poezia din camera mică, aflată undeva într-un cartier vienez. Dar totul a fost, din nou, numai un vis. A doua zi aveam să revin la trista şi cruda realitate: Catrina m-a ameninţat, m-a şantajat. Am bănuit că era dornică să-şi „refacă” viaţa, adică să trăiască iar în lux şi bogăţie de pe urma spionajului. Dar acum eu nu mai eram tînărul uşor de prins în plasă. „E atît de simplu pentru tine! spunea ea. Eşti dator să mă ajuţi şi tu acuma, aşa cum te-am salvat şi eu din mizerie odinioară.” „Dar bine, draga mea, acum am un salariu frumos, o casă îndestulată, de ce nu rămîi lîngă mine pentru toată viaţa?” „Ceea ce-mi oferi tu îmi dă cu prisosinţă şi nepoata mea, actriţa Lia Dorna. Eu vreau mult mai mult. Încă de pe vremea cînd eram la Viena am adunat o avere. Împrejurări vitrege m-au determinat să fug, să dispar...” „Îmi amintesc!” i-am răspuns eu, oftînd amarnic. „Am revenit mai tîrziu în ţară. Foştii mei patroni nu mă uitaseră. Printr-un agent mi-au dat de urmă acum doi ani. De nenumărate ori mi-au cerut diverse servicii. Am refuzat, pretextînd de fiecare dată altceva. Atunci m-au ameninţat că-mi voi pierde viaţa, atît eu, cît şi nepoata mea, pe care o iubesc mai mult decît orice pe lume. Ca să vezi însă, George, ce înseamnă destinul! Mi-au oferit o unică şansă: aceea de a le transmite ultimul tău proiect de invenţie.” „Catrina, draga mea, dar nu se poate! Cum îţi închipui tu...?” Protestele mele au fost zadarnice. De fapt s-au topit în faţa stăruinţelor ei. Am cedat, crezînd că ea se află într-o situaţie desperată, dar conştiinţa mă mustra tot timpul.

Inginerul făcu o pauză, ca şi cum ar fi vrut să-şi adune gîndurile risipite de întîmplările neobişnuite prin care trecuse. Maiorul Tomescu îi oferi o ţigară, pe care George Munteanu o aprinse numaidecît, mulţumind printr-o înclinare uşoară a capului.

— Şi în ce fel v-a mustrat conştiinţa, domnule inginer? Furnizînd spionilor, treptat, formulele experienţei dumneavoastră? Ştiţi cît de importantă este această invenţie pentru economia ţării? De ce aţi făcut asta?

— Domnule maior, de înştiinţat nu vă puteam înştiinţa şi cred că v-aţi dat seama de ce nu am făcut acest lucru. Vroiam să le salvez pe Catrina şi pe nepoata ei. Dar cum să procedez? M-am hotărît să-i predau Catrinei copii de pe lucrările mele, în care strecuram, intenţionat, bineînţeles, unele greşeli, spre a întîrzia cît mai mult cercetările colaboratorilor ei de peste graniţă. La un moment dat am vrut să vin la dumneavoastră, să vă mărturisesc întreaga situaţie şi să interveniţi. N-am mai făcut acest lucru, pentru că eu consideram că există o soluţie mai bună, care salva şi viaţa celor două femei. Pînă la urmă am isprăvit singur toată lucrarea; ultima formulă eu am elaborat-o şi tot eu am experimentat-o. Soluţia finală, cea mai importantă dealtfel, am închis-o în seiful meu acasă. Ştiam că în această seară Catrina va transmite ultimul mesaj, după care urma să plece în străinătate. Faţă de patronii ei îşi făcuse datoria, aşa că, îmi închipuiam, totul

se va sfîrşi cu bine. În ceea ce mă priveşte, urma să vă cer ajutorul abia după plecarea ei.

Maiorul Tomescu aşeză mieroemițătorul pe masă, în fața inginerului.

— Înseamnă că ceea ce a transmis Catrina Dornescu, în această seară e o soluție complet eronată.

— Da. Se poate verifica imediat.

— Vă dați seama, domnule inginer, ce greşeală enorma ați înfăptuit? Dacă veneați de la bun început la noi, ați fi înlăturat toate pericolele în care s-au aflat şi se mai află cîteva persoane, printre care şi Eliza Dornescu!

*

Prin trapa din cabina Elizei Dornescu cei patru ofițeri ajung într-un culoar din subsolul teatrului. În partea stîngă se află o uşă, zăvorîtă pe dinafară. E clar că aici nu avea cum să pătrundă nimeni. La celălalt capăt al culoarului se află o scară de fier, în spirală, care se termină în plafon. Se cercetează cu atenție şi, deodată, cineva descoperă urmele unui chepeng. Încearcă să-l ridice, dar e blocat. Probabil că pe aici a intrat şi apoi a fugit persoana care a mînuit emițătorul. Dar unde corespunde ieşirea din subsol prin chepeng?

— Numai într-un singur loc, explică maiorul Dan Tomescu: bufetul lacto-vegetarian. Fiți atenți! S-ar putea ca bătrîna spioană să ne mai rezerve şi alte surprize!

Dar Catrina Dornescu, de data aceasta, nu mai pregătise nici o surpriză. În momentul cînd ofițerii pătrunseră în interiorul bufetului înțelese că „recitalul” ei s-a sfîrşit. Îşi luă de pe tejgheaua localului poşeta imensă şi ofta adînc, privind melancolică, fără nici o țintă precisă, parcă imaginîndu-şi o cortină lăsîndu-se încet, încet, peste finalul neprevăzut al unei piese.

Colonelul Manea şi maiorul Tomescu, împreună cu colaboratorii lor, aşteaptă nerăbdători spovedania Catrinei.

— Cred că ne veți relata totul. Dealtfel inginerul Munteanu a făcut declarații complete, o avertizează colonelul.

— Domnilor ofițeri, aveți cuvîntul meu, bineînțeles dacă mai pot fi crezută!

— Vă ascultăm!

— Dar, mai întîi, luați-mi o piatră de pe inimă. Ce face Eliza?

— Sînt puține şanse să scape cu viață...

— Dumnezeule! gemu Catrina. Dacă aş fi ştiut... Eu i-am dat otrava. Dar jur că n-am ştiut, nici măcar n-am bănuit groaznicul ei efect!

— I-ați pus-o în cafea, nu? izbucni maiorul Tomescu.

— Da. Cînd am văzut ce s-a întîmplat, am fost îngrozită. Pe Eliza o iubesc ca pe copilul meu.

— De ce ați comis atunci această monstruozitate?

— Budan îmi încredințase un plic care conținea, îmi spunea el, un somnifer puternic, al cărui efect durează şaptezeci şi două de ore.

— V-a spus că e inofensiv, că l-ați putea întrebuința şi dumneavoastră...

— Da.

— Precizați: în ce împrejurări i l-ați dat?

— Vineri seara am transmis penultimul mesaj. Ca de obicei, am instalat rola cu informațiile primite de la George Munteanu în tabachera pe care susțineam că Eliza a primit-o în dar de la un admirator...

— Cine v-a dat „tabachera” sau mai bine zis cele două tabachere?

— Acelaşi Budan. Dar cred că le-a primit şi el, la rîndul lui, de la altcineva.

— În schimbul unei maşini de culoare verde, de la o „rudă de peste hotare”?

— Probabil, admise bătrîna.

— Această rudă nu este altcineva decît spionul care v-a condus din umbră întreaga activitate, în scopul obținerii materialului elaborat de inginerul Munteanu.

— Desigur, întrucît Budan era un simplu executant. Nu-l cunoşteam decît pe el şi mi-a făcut totdeauna impresia unui om detestabil, sub toate aspectele, dar eram nevoită să lucrez cu el.

— Continuați relatările despre cele ce s-au petrecut vineri seara.

— Transmisiile, patru la număr, le-am făcut în acelaşi mod. Cînd Eliza era pe scenă, cam pe la ora zece seara, puneam în funcțiune micromagnetofonul emițător. Persoana care prelua transmisia se afla instalată în apropiere, la „Intim-bar”.

În urmă cu cîteva zile, în timp ce transmiteam, pe neaşteptate, a apărut în cabină Eliza. I se făcuse rău pe scenă şi regizorul sfîrşise spectacolul mai devreme cu douăzeci de minute.

— Uşa nu era închisă?

— Ba da. Dar avea şi ea o cheie.

— V-a surprins deci în plină activitate?

— Spre nefericirea ei, a înțeles imediat despre ce era vorba. Nu am mai avut vreme să întrerup transmisia şi nici n-am vrut să-l alarmez pe acela care primea mesajul. În orice caz eram sigură că voi reuşi s-o conving pe Eliza să nu mă trădeze.

— Ceea ce nu s-a întîmplat...

— Da! oftă din nou, dureros, Catrina. S-a repezit, mi-a smuls tabachera-magnetofon şi a pus-o în poşeta ei. A refuzat orice discuție cu mine şi m-a amenințat că va divulga totul organelor de securitate. Noaptea, tîrziu, i-am telefonat lui Budan, explicîndu-i ce s-a întîmplat. A doua zi mi-a adus cea de-a doua tabacheră şi plicul cu somnifer. „Cu primul prilej caută să înlocuieşti tabacherele. Trebuie să reintri în posesia emițătorului neapărat, pentru că miercuri va avea loc ultima transmisie şi e cea mai importantă. Dacă nepoata dumitale nu e înțelegătoare şi simți că eşti în primejdie, dă-i somniferul.

— Şi i l-ați dat?

— Da. Duminică noaptea la ora douăsprezece. Începînd cu sîmbătă după-amiază şi pînă duminică seara, Eliza a dispărut de acasă. Am căutat-o personal. I-am dat mai multe telefoane. Nu a răspuns. Bănuiesc că a fost plecată pe Valea Prahovei, în apropiere de Sinaia, unde închiriase o căsuță. Dar se putea tot atît de bine să nu fi fost acolo. Nu l-am găsit nici pe Budan, să mă repeadă cu maşina pînă la căsuță. Pe la şapte seara, duminică, a răspuns, în sfîrşit, la telefon. Mi-a spus că nu mai am ce căuta în casa ei şi m-a avertizat că a încunoştințat, printr-o scrisoare, organele în drept, să vină la ea acasă, a doua zi dimineață. „Şi acum, iartă-mă, dar a venit la mine Radu Bănescu” conchisese şi îmi închisese telefonul. Mă aflam într-o mare primejdie, atît eu, cît şi ea, deoarece ştiam că înainte de a fi intrat dumneavoastră în acțiune spionul străin ne-ar fi lichidat pe amîndouă.

Am stat şi am pîndit, în fața blocului, pînă a plecat doctorul.

— Pe la ce oră s-a întîmplat acest lucru?

— Cred că era ora nouă. Poate nouă şi un sfert. Nu mai țin bine minte. Aveam cheia de la intrare la mine. Cînd m-a văzut, Eliza a izbucnit într-un hohot de plîns. „De ce-ai făcut asta? De ce? îmi striga tot timpul. N-aş fi crezut niciodată că eşti în stare de aşa ceva.” Deodată am auzit soneria de la intrare. M-am uitat la ceas. Era aproape zece şi

jumătate. „Ştiu cine e. Eu l-am chemat. Treci dincolo, în baie.” „De ce?” am întrebat-o oarecum mirată. „N-am chef să-ți explic.” M-am supus. Nu vroiam s-o mai supăr cu nimic. Am lăsat totuşi uşa întredeschisă, din curiozitate. Am recunoscut vocea lui Remus Aliman. Nu ştiu dacă ați auzit de pictor...

— Îl cunoaştem.

— Au discutat aproape pe şoptite. Eliza avea mare încredere în el. Şi Remus, ca şi doctorul Bănescu, era îndrăgostit nebuneşte de ea. Au stat mult de vorbă. Cred că aproape o oră. După ce a plecat, am ieşit din baie. Eliza părea ceva mai liniştită. Acest lucru m-a intrigat. Bănuiam că a pus la cale ceva cu pictorul. Atunci m-am hotărît. Trebuia, cu orice preț, să reintru în posesia tabacherei- emițător. „Nu vrei să bem o cafea?” am întrebat-o. Nu a părut surprinsă. Îi plăcea cafeaua. A acceptat. În vreme ce eu preparam cafeaua şi turnam în ceaşca ei jumătate din conținutul plicului primit de la Budan, Eliza s-a pregătit pentru noapte. A aranjat patul. Eu am adus cafelele. Am aşteptat împreună pînă s-au mai răcit. „Eliza, dă-mi tabachera! E ultima oară cînd te mai rog.” „N-o mai am”, mi-a răspuns, surîzînd. „Glumeşti.” „Nu, deloc.” A sorbit din cafea. O dată, de două ori. „Mi se pare ciudat.” „Ce?” am întrebat-o eu. „Am un fel de amețeală. Parcă se învîrteşte camera cu mine.” A încercat să se ridice a izbutit cu greu, a făcut cîțiva paşi spre baie. „Catrina!” m-a strigat, privindu-mă cu ochi sticloşi, mirați, temători. Apoi s-a prăbuşit pe parchet. Am rămas înmărmurită. Mi s-a părut straniu efectul somniferului. Am încercat s-o ridic. A deschis din nou ochii. Buzele i se mişcau, parcă vrînd să-mi spună că şi de data asta a înțeles totul. Era un spectacol îngrozitor. Am transportat-o cu greu în pat. I-am telefonat lui Budan, explicîndu-i starea Elizei. „Poate ai greşit şi mi-ai dat altceva în loc de somnifer!” „Nici nu-i somnifer! a răspuns el cu brutalitate. Dar bine ai făcut că i-ai închis pliscul. Va sta înțepenită şaptezeci şi două de ore şi nimeni nu va şti de ce. După asta nu va mai ciripi niciodată.” Am aşezat receptorul în furcă. Abia atunci mi-am dat seama că săvîrşisem un act criminal. Trebuia să încerc s-o salvez pe Eliza, deşi riscam foarte mult, adică să nu mai pot efectua transmisia. M-am gîndit cum să procedez mai bine şi în cele din urmă m-am hotărît să anunț Salvarea. Restul cred că-l ştiți.

— Mai sînt unele lucruri de clarificat, sau mai bine zis, aş vrea să ne confirmați anumite supoziții. Aş dori să ne spuneți cum ați reintrat în posesia tabacherei? o întrebă colonelul.

— Nu ştiu ce au discutat Eliza şi Remus atunci seara. Dar eram convinsa că tabachera care mă interesa pe mine se află la el, pentru că în casă la Eliza n-am mai găsit-o. Iar cu copia primită de la Budan nu mai aveam ce face.

— Mi-ați predat-o mie, cînd v-am întrebat de ea, interveni maiorul Tomescu.

Catrina Dornescu evită să-l privească, prefăcîndu-se că nu a înțeles ironia maiorului şi continuă să răspundă întrebării colonelului Manea:

— După ce am fost supusă unui prim interogatoriu, am plecat la bufetul lacto-vegetarian, unde era responsabil Budan. Pe drum mi-am dat seama că sînt urmărită şi i-am explicat lui Budan, în cîteva cuvinte, că am anunțat Salvarea. Cînd a auzit s-a înfuriat, mi-a spus că nu aveam ce căuta acolo, că m-am ramolit şi mi-a cerut să dispar imediat prin chepeng, în teatru. Am stat ascunsă în subsolul teatrului o bună bucată de vreme. Ceva mai tîrziu am ieşit şi am alergat direct la Aliman, la atelier. Se vede ca pictorul dăduse tîrcoale locuinței Elizei de dimineață, fiindcă mi-a povestit cum am fost urmărită. „Era de la miliție. Eliza a fost ucisă astă-noapte”, l-am mințit eu. „Nu se poate! a strigat pictorul, înmărmurit. Cine a făcut una ca asta?” Asasinul a jefuit-o, am continuat eu să-l mint. I-a furat toate bijuteriile, printre care şi o tabacheră de argint,

care valorează enorm.” Am observat cum s-a îngălbenit imediat la faţă. „O tabacheră?! Nu-i adevărat! Tabachera nu a fost furată. Mi-a încredinţat-o Eliza aseară, să o păstrez la mine, pînă cînd mi-o va cere ea îndărăt.” „Nu ştiu cît va crede miliţia din povestea asta a ta, cînd va găsi tabachera la tine acasă.” „Miliţia nu are de unde să ştie acest lucru.” „Dar dacă va afla de relaţiile tale cu Eliza?” „Sfătuieşte-mă ce să fac?” „Va trebui să dispari măcar pentru cîteva zile.” „Unde?” „Cunosc eu un loc sigur, unde nu te va mai găsi nimeni. Ar fi bine să pleci numaidecît acolo!” „Chiar acum?” „Bineînţeles.” „Şi tabachera? Doar e un corp delict, nu-i aşa?” „Spune-mi unde se află şi voi avea grijă eu s-o fac să dispară.” Bietul Aliman. Un băiat bun, dar tare naiv şi fricos. A făcut întocmai cum l-am sfătuit. A doua zi l-am trimis pe Budan după tabacheră, la pictor acasă. Eu nu puteam să fac acest lucru, deoarece mă ştiam urmărită.

— Mda! Acum totul e clar. Nici o enigmă nu a rămas neelucidată, iar agentul străin, care vă dirija din umbră, e în mîinile noastre.

— Cum aţi reuşit? Eu nu l-am văzut niciodată.

— Intuiţia inginerului Munteanu, care l-a întîlnit la toaleta Intim-Barului, preciza colonelul Manea. Sau poate totul n-a fost decît o întîmplare. Cert e că i-a reţinut figura şi acest fapt ne-a uşurat misiunea. Oricum, în această seară, nu ne mai putea scăpa... Cît e ceasul, dragul meu? i se adresă el apoi maiorului Tomescu, după un timp de tăcere.

— Douăsprezece noaptea, tovarăşe colonel.

— Aşadar, aţi împlinit misiunea în şaptezeci şi două de ore!

— A mai rămas un lucru de împlinit şi poate cel mai important: salvarea vieţii Elizei, a soţilor Aliman şi chiar a lui Budan, care va trebui să răspundă pentru faptele sale mîrşave.

— Am luat toate măsurile necesare! Deoarece antidotul n-a sosit încă, şi cum nu mai avem altă soluţie la îndemînă, trebuie ca doctorul Bănescu, asistat de medicii noştri, să încerce antidotul pe care l-a preparat singur.

*

Cortina se ridicase în mijlocul unui tumult de aplauze. Lia Dorna privea emoţionată publicul ei drag, care îi făcea o călduroasă manifestaţie de simpatie cu prilejul reintrării pe scenă. Încet-încet, aplauzele se potoliră. Orchestra începuse primele acorduri ale cîntecului preferat de ea şi de admiratorii săi. Coborî pe podiumul care lega scena de sală cu un coş plin cu buchețele de flori proaspete.

Cîntînd, începu să împartă darnică buchețele în rîndurile cele mai apropiate, unde se aflau doi bărbaţi tineri cu soţiile lor şi un altul, în vîrstă, plin de prestanţă.

În coşul Liei Dorna mai rămăsese un singur buchețel. Se reîntoarse pe scenă, sfîrşi cîntecul în aplauzele spectatorilor, sărută – aşa cum făcea întotdeauna – ultimul buchet şi îl azvîrli cu o mişcare graţioasă bărbatului care îi redase viaţa, bărbatului care o aştepta acum în culise pe frumoasa actriţă.

Sfîrşit

Cărți on-line

Proiect Virtual - ROMÂNIA

ALEXANDRE DUMAS

- Cei Trei Muschetari

EDGAR RICE BURROUGHS

- Tarzan din Neamul Maimuțelor
- Întoarcerea Lui Tarzan

LOLA STERE CHIRACU

- Prizonierul De La Heracleea

O altfel de E-Carte

15:35 | Publicat de VIRTUAL PROJECT |

O Altfel de E-Carte??!!

De ce?.......Fiindcă o carte nu este numai text, ci uneori și ilustrații, adică ne poate bucura și ochiul nu numai imaginația.
Aici vreau să adun, pentru voi, cărți "frumoase"...o copertă deosebită, un set de ilustrații de epocă, o formatare mai specială, într-un cuvînt - CEVA ALTFEL - O ALTFEL de carte electronică și un pic mai mult ..personalizată.
De cîte ori nu ați avut în mîna o carte frumoasă, dar care grafic arăta lamentabil și nu ați avut, măcar o clipă, dorința de a o arăta cuiva într-o altă lumină?!...

Etichete: carte electronica, carte ilustrata, carti online | 3 comentarii

GRIGORE BAJENARU

- Taina lui Mircea Voievod

ROBERT LOUIS STEVENSON

- Insula Comorii

JULES VERNE

- Insula Misterioasă
- 20 000 De Leghe Sub Mări

http://altfeldecarte.blogspot.com/

